

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΛΛΑΓΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Η ΑΛΛΑΓΗ
ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ»**

**«THE LOCAL GOVERNMENT WITH REGARD TO
SOCIAL CHANGES AND SOCIAL DEVELOPMENT.
CHANGE AND THE EVOLUTIONARY ROLE OF THE
SOCIAL WORKER»**

ΑΤΤΑΡΤ ΣΟΦΙΑ

ΔΑΓΚΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

ΛΑΓΟΥΤΑΡΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Πάτρα, Φεβρουάριος 2012

Α.ΤΕΙ. ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΛΛΑΓΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Η ΑΛΛΑΓΗ
ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ»**

**«THE LOCAL GOVERNMENT WITH REGARD TO
SOCIAL CHANGES AND SOCIAL DEVELOPMENT.
CHANGE AND THE EVOLUTIONARY ROLE OF THE
SOCIAL WORKER»**

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΑΤΤΑΡΤ ΣΟΦΙΑ

ΓΡΙΝΤΕΛΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

ΔΑΓΚΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

ΛΑΓΟΥΤΑΡΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

**Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το
τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και
Πρόνοιας του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Τ.Ε.Ι.)
Πάτρας.**

Πάτρα, Φεβρουάριος 2012

**Η διπλωματική εργασία της Αττάρτ Σοφίας, της Δάγκα Δέσποινας και της
Λαγουτάρη Βασιλικής εγκρίνεται:**

Υπογραφές

1. Γριντέλας Ανδρέας, Καθηγητής (επιβλέπων καθηγητής)

Μέλη εξεταστικής επιτροπής:

2. Τελώνη Δώρα

3. Παπαδοπούλου Χρυσή

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Στη λατρευτή μου γιαγιά, που είναι

ο ήρωας της δικής μου ζωής.

Εις μνήμη του αξιαγάπητου και λατρευτού μου

παππού που έφυγε νωρίς.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	iii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	iv
SUMMARY.....	v
ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ.....	vi

ΜΕΡΟΣ Α

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΕΝΝΟΙΩΝ	3
---------------------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	6
2.1 Ιστορική Αναδρομή.....	6
2.2. Τοπική Αυτοδιοίκηση από τη δεκαετία του 1950 μέχρι το τέλος του 20 ^{ου} αιώνα.....	13
2.2.1. Οι βαθμίδες τις τοπικής αυτοδιοίκησης.....	16
2.3. Η αυτοδιοίκηση στον ευρωπαϊκό χώρο.....	19
2.6Η σχέση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την κοινωνική πολιτική.....	22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	26
3.1 Πρόγραμμα Καποδίστριας	26
3.1.2.Αξιολόγηση του σχεδίου «Ι. Καποδίστρια »	38
3.2 Μετάβαση από το πρόγραμμα Ι. Καποδίστρια στο πρόγραμμα Καλλικράτη	40
3.2.1. Οι βασικές κατευθύνσεις του προγράμματος «Καλλικράτης».....	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	46
ΟΡΙΣΜΟΣ.....	46
4.2Ιστορική αναδρομή στην κοινοτική εργασία.....	46
4.2.1 Εξελικτική πορεία της κοινοτικής εργασίας στην Ελλάδα	49
4.2.2 Η κοινοτική εργασία σήμερα.....	52
4.3 Από την κοινοτική εργασία στην κοινωνική συμμετοχή	53
4.3.1 Μορφές Κοινοτικής Εργασίας	54
4.4Η Σχέση κοινωνικής και κοινοτικής εργασίας	55
4.4.1 Κοινωνική Εργασία με Κοινότητες και Κοινοτική εργασία	57
4.5Κοινωνική, κοινοτική ανάπτυξη και κοινωνική αλλαγή-κράτος πρόνοιας	58

4.6 Κοινωνική Πολιτική και Κράτος Πρόνοιας	61
4.6.1 Προσδιορισμός του πεδίου και των στόχων των προσωπικών κοινωνικών υπηρεσιών.....	63
4.6.2 Η αναδιοργάνωση των Νόμων 2082/92 και 2072/92	64
4.6.3 Συμπεράσματα για την αναδιάρθρωση των προσωπικών κοινωνικών υπηρεσιών	65
4.6.4 Οριζόντιες μορφές οργάνωσης και δικτύωσης σε τοπικό επίπεδο	65
4.6.5 Συμπληρωματικότητα των δικτύων κοινωνικών υπηρεσιών	66
4.6.6 Κοινωνικές υποδομές φροντίδας στην Ελλάδα	66
4.7 Η Κοινωνική πολιτική στην αυτοδιοίκηση	67
4.7.1 Διεθνείς αντιλήψεις για την κοινωνική πολιτική	67
4.7.2 Η Σύνδεση των φορέων αυτοδιοίκησης με τα συστήματα κοινωνικής πολιτικής.....	69
4.7.3 Υπερεθνικές πολιτικές και αυτοδιοίκηση	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
Ο ρόλος και η εξέλιξη του Κοινωνικού Λειτουργού στην	
Τοπική Αυτοδιοίκηση- Συμμετοχή στο σχεδιασμό και	
στην υλοποίηση των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων.....	71
5.2.3 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σε Α.με.Α.....	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	
6.1. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	90
6.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	94
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	96
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	102

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε πολύ όσους συμμετείχαν για την πραγματοποίηση αυτής της εργασίας, καθώς επίσης την συμπαράσταση και την υπομονή των οικογενειών μας και των φίλων μας. Ευχαριστούμε πολύ τον επόπτη μας κ. Γριντέλα Ανδρέα για την πολύτιμη βοήθειά του και την στήριξη που μας παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια της πτυχιακής μας εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία μελετά τις κοινωνικές αλλαγές που υφίστανται οι σύγχρονες τοπικές κοινωνίες, καθώς και την κοινωνική τους ανάπτυξη, σε σχέση με την εξέλιξη του ρόλου του Κοινωνικού Λειτουργού έως σήμερα.

Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο πραγματοποιείται μια προσπάθεια προσδιορισμού της έννοιας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της κοινωνικής πολιτικής καθώς και της εργασίας στην κοινότητα. Το κεφάλαιο ξεκινάει με μια κατατοπιστική ιστορική αναδρομή για την τοπική αυτοδιοίκηση από τα αρχαία χρόνια μέχρι την απελευθέρωση της Ελλάδας από τον τουρκικό ζυγό. Κατόπιν, παρατίθενται οι βαθμίδες και τα στοιχεία της σημερινής Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως και η σχέση που έχει η Κοινωνική Εργασία με την τελευταία.

Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται μια εκτενής παρουσίαση του προγράμματος «Καποδίστρια». Αναφέρονται, δηλαδή, αναλυτικά πώς δημιουργήθηκε το πρόγραμμα, πού αποσκοπεί, ποιες διαδικασίες χρειάστηκαν για την εκτέλεση του. Επιπλέον, αναλύεται το πρόγραμμα «Καλλικράτης». Παραδειγματικά πραγματοποιείται αξιολόγηση του τελευταίου, καθώς και αναφορά σε στόχους και σκοπούς του.

Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφεται η κοινωνική πολιτική στον τομέα της αυτοδιοίκησης της Ελλάδας, της Ευρώπης αλλά και στον τομέα της Πρόνοιας. Επιπρόσθετα, παρατίθεται η ιστορική αναδρομή της κοινοτικής εργασίας τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Βρετανία και στις Η.Π.Α. Συν τοις άλλοις, αναλύεται η κοινοτική εργασία και η σχέση που έχει με την κοινωνική εργασία.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο ρόλος και η εξέλιξη του Κοινωνικού Λειτουργού στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, καθώς και η συμμετοχή του τελευταίου στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Τέλος, αναφέρονται τα συμπεράσματα που διεξήχθησαν από τη βιβλιογραφική έρευνα, καθώς και οι προτάσεις που απορρέουν από τη σπουδαστική ομάδα.

SUMMARY

The present study explores the social development and social changes which affect contemporary local societies in relation to the evolution and role of the Social Worker.

First chapter attempts to examine the meaning of Local Government, social politics and community work. The chapter begins with a brief and direct historic review of local government from the Ancient Times to the liberation of Greece from the Turkish rule. Furthermore, the levels and the present structure, and its relationship of Local Government with the Social Work profession is mentioned. An extensive presentation of “Kapodistrias” programme is attempted in the second chapter. The creation of the programme, its targets and the procedures that led to its implementation are discussed and critically reviewed and assessed. Furthermore, the “Kallikratis” programme is analyzed with reference to its goals and objectives.

In the third chapter, social policy related to Greek and European local government Social Welfare is described. Moreover, emphasis is given on the community work in Greece, and background other countries. At the same time, community work related to social work is analyzed.

In the fourth chapter the role and evolution of the Social Worker in relation to the Local Government is presented along with local participation in the planning and implementation of the European programmes.

Finally, the conclusions that come out from the bibliographical are held as they derived from students proposals.

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

Α.Ε.Ι.: Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

ΑΕΠ: Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν

ΑμεΑ: Άτομο με αναπηρία

Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΖΕΣ/ΕΟΧ: Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών/ Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος

ΕΟΚ: Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

Ε.Ο.Π.: Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας

ΕΧΤΑ: Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Η.Π.Α.: Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής

Κ.Α.Π.Η: Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων

ΚΕΔΚΕ: Κεντρική ένωση Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδας

Κ.Ε.Θ.Ε.Α.: Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων

ΚΕΚ: Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης

Κ.Η.Φ.Η.: Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων

Κ.Π.Σ.: Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

Ν.Α.: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση

Ο.Η.Ε.: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Ο.Τ.Α.: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΠΙ.ΚΠΑ: Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Προστασίας και Αντίληψης

Τ.Α.: Τοπική Αυτοδιοίκηση

Τ.Ε.Ι.: Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

ΥΠΕΠΘ: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ: Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Υ.Π.Π.Κ.Α.: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης

ΥΠ.ΠΟ: Υπουργείο Πολιτισμού

ΜΕΡΟΣ Α

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της παρούσης μελέτης αφορά τις σύγχρονες τοπικές κοινωνίες και τις κοινωνικές αλλαγές που αυτές υφίστανται, με σκοπό την κοινωνική τους ανάπτυξη. Λέγοντας «κοινωνική ανάπτυξη» εννοούμε το σύνολο των διαδικασιών και την προσπάθεια που γίνεται με δραστήρια συμμετοχή μέσω της τοπικής αυτοδιοίκησης, για την καλυτέρευση των συνθηκών ζωής προς όφελος της κοινότητας.

Επιπλέον, γίνεται αναφορά στο ρόλο του κοινωνικού λειτουργού που κατέχει στην τοπική αυτοδιοίκηση και την συνεισφορά του στην υλοποίηση προγραμμάτων, που σαν στόχο έχουν την ευημερία των ατόμων μιας τοπικής κοινότητας, τη βελτίωση της καθημερινής τους ζωής και την επίλυση των προβλημάτων τους.

Συγκεκριμένα, αυτή η μελέτη στράφηκε στην ιστορική εξέλιξη της τοπικής αυτοδιοίκησης από την Αρχαία Ελλάδα έως και σήμερα, έτσι ώστε να γίνει κατανοητός ο θεσμός της. Εν συνεχεία, μελετάται το πρόγραμμα «Ι. Καποδίστριας» και οι αλλαγές που προβλέπονται βάσει αυτού, καθώς επίσης γίνεται αναφορά και στο πρόγραμμα «Καλλικράτης» το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή στην Ελλάδα την 1^η Ιανουαρίου του 2011.

Τέλος, το κομμάτι που μελετήθηκε εκτενώς και το οποίο αναλύεται, είναι ο ρόλος και η εξέλιξη του κοινωνικού λειτουργού στην τοπική αυτοδιοίκηση, με τη συμμετοχή του στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων. Παράλληλα, μελετώνται τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα και το πώς αυτά μπορεί να προκαλέσουν τις επιδιώξεις και τους στόχους του κοινωνικού λειτουργού στην εκάστοτε τοπική αυτοδιοίκηση, ώστε ο τελευταίος να εφαρμόσει τα σωστά σχέδια βάσει της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κοινωνική ευημερία των ανθρώπων.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των κοινωνικών αλλαγών που υφίστανται η Τοπική Αυτοδιοίκηση, καθώς και η κοινωνική της ανάπτυξη, σε σχέση με την εξέλιξη του ρόλου του Κοινωνικού Λειτουργού από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα έως σήμερα. Ο στόχος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι η διεξαγωγή συμπερασμάτων για τα θετικά και αρνητικά που έχει υποστεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά καιρούς και πως η Κοινωνική Εργασία συσχετίζεται με την προαναφερόμενη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΕΝΝΟΙΩΝ

• Τοπική Αυτοδιοίκηση

Όπως αναφέρει ο Τάχος (2005) « Η τοπική αυτοδιοίκηση ορίζεται ως άσκηση διοικητικής εξουσίας εντός των ορίων ορισμένου χώρου από όργανα ξεχωριστών Οργανισμών και υπό δική τους ευθύνη. Οι Δήμοι, οι Κοινότητες και οι Νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις αποτελούν κατ' εξοχή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου τα οποία είναι υποκείμενα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων».(Τάχος, Τ., 2005:252).

Σύμφωνα με τον κώδικα τοπικής αυτοδιοίκησης, άρθρο 1 « η Τ.Α είναι θεμελιώδης θεσμός του δημόσιου βίου των Ελλήνων και οργανωμένη λαϊκή εξουσία που ασκείται με αιρετούς αντιπροσώπους». (Παπαγιάννη, Π., 1990 :43).

Σύμφωνα με τον Τσένε (1986), « η τοπική αυτοδιοίκηση είναι αυτόνομη διοίκηση (self-government) με κύριο σκοπό τη διαχείριση των τοπικών κοινών υποθέσεων από ένα αντιπροσωπευτικό όργανο της τοπικής κοινωνίας» (Τσένε, Γ., 1986:12).

Σύμφωνα με τον Γεωργογιάννη (2008) τοπική αυτοδιοίκηση είναι, « η διοίκηση που ασκείται με πλήρη ανεξαρτησία των οργάνων της και υπάγεται μόνο σε εποπτεία των κρατικών οργάνων» (Γεωργογιάννης, Π., 2008:31).

• Κοινωνική Πολιτική

Σύμφωνα με τη Λαγωνίκα (2009) «η Κοινωνική Πολιτική χρησιμεύει στην επίλυση διαφόρων προβλημάτων των κοινοτήτων και της κοινωνίας όπως: α)το ζήτημα της επιθυμητής, επιδιωκόμενης κοινωνίας, β) το ζήτημα της θεσμικής οργάνωσης και τέλος γ) το ζήτημα της κατανομής του προϊόντος» (Λαγωνίκα, Μ., 2009:35).

• Κοινωνική Ανάπτυξη

Επειδή είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ο ακριβής ορισμός για την κοινωνική ανάπτυξη, ο Ντόντης έχει καταλήξει ότι ορίζεται ως «η διαδικασία που στόχο έχει την άμβλυνση κάθε μορφής κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων, ούτως ώστε να είναι εφικτή η επίτευξη ενός καλύτερου επιπέδου διαβίωσης για όλα τα μέλη της κοινωνίας» (Ντόντης, Δ., 2006:42).

Σύμφωνα με τον Midgley, «η κοινωνική ανάπτυξη μπορεί να προσδιοριστεί ως μια διαδικασία προαγωγής της ανθρώπινης ευημερίας και της ποιότητας ζωής σε σύζευξη με μια δυναμική διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης» (Midgley, 1998:8).

Ένας άλλος ορισμός, κατά τον Ραίνα δίνεται ως εξής: «κοινωνική ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη της ικανότητας των ατόμων να εργάζονται συνεχώς για την δική τους ευημερία, καθώς και για την ευημερία της κοινωνίας» (Ραίνα, 1977:332).

• Κοινοτική ανάπτυξη

Σύμφωνα με τον ορισμό των Ηνωμένων Εθνών «Η Κοινοτική ανάπτυξη είναι το σύνολο των διαδικασιών, με τι οποίες οι κάτοικοι μιας χώρας ενώνουν τις προσπάθειές τους με εκείνες των κρατικών αρχών, για να βελτιώσουν τις οικονομικές, κοινωνικές και εκπολιτιστικές συνθήκες των κοινοτήτων και να τις ενσωματώσουν στη ζωή του έθνους και να τις καταστήσουν ικανές, ώστε να συμβάλλουν πλήρως στην εθνική πρόοδο και ευημερία (Σταθόπουλος, Π.Α., 2005:35).

Σύμφωνα με τον Σταθόπουλο (2005) «Η Κοινοτική Ανάπτυξη είναι μια προσπάθεια που στοχεύει σε καλύτερους όρους ζωής για ολόκληρη την κοινότητα με δραστήρια συμμετοχή» (Σταθόπουλος, Π.Α., 2005:34).

• Κοινότητα

Κατά τον Ζαϊμάκη ο όρος κοινότητα, «χρησιμοποιείται για να περιγράψει σύνθετους κοινωνικοπολιτισμικούς σχηματισμούς, οι οποίοι, αντίθετα από ότι στο παρελθόν, δεν προκύπτουν από την αδράνεια και την απομόνωση αλλά μέσα από ένα περιβάλλον κοινωνικής και γεωγραφικής κινητικότητας» (Ζαϊμάκης, Γ., 2009:80).

• Κοινοτική Εργασία

Όπως αναφέρει η Λαγωνίκα (2009) «η Κοινοτική Εργασία ορίζεται ως: α) το σύστημα αντιμετώπισης κοινοτικών προβλημάτων, β) η κινητοποίηση των κατοίκων για την επίλυση τοπικών προβλημάτων και γ) η παρέμβαση και ανάπτυξη αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ κοινοτικών οργανώσεων και φορέων κοινωνικής δράσης» (Λαγωνίκα, Μ., 2009:35).

Σύμφωνα με τον Σταθόπουλο (2005) «Η Κοινοτική Εργασία ορίζεται ως μια μέθοδος που διευκολύνει τη συμμετοχή του πληθυσμού στην κατανόηση πολυδιάστατων προβλημάτων που παρουσιάζονται ιδιαίτερα στις αστικές κοινότητες και στη λήψη των αποφάσεων για την αντιμετώπισή τους (Σταθόπουλος, Π.Α., 2005:21).

Σύμφωνα με το Ross «Κοινωνική Εργασία ορίζεται ως η διαδικασία με την οποία η κοινότητα αναγνωρίζει τις ανάγκες ή τους αντικειμενικούς σκοπούς της, αναπτύσσει εμπιστοσύνη και θέληση να εργαστεί για αυτές τις ανάγκες και τους σκοπούς»(Σταθόπουλος, Π.Α., 2005:214).

- **Κράτος Πρόνοιας**

Όπως αναφέρει η Στασινοπούλου (2006) « ο όρος Κράτος Πρόνοιας έχει επικρατήσει διεθνώς στη μεταπολεμική περίοδο και αντιστοιχούσε στη διεύρυνση της κοινωνικής λειτουργίας του κράτους στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές κοινωνίες. Επίσης, αναλαμβάνει την ευθύνη για να καλύψει τις εξής ανάγκες: α) υγεία, β) παιδεία, και γ) κοινωνική φροντίδα» (Στασινοπούλου, Ο., 2006:19).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Από την αρχή του ανθρώπινου πολιτισμού, η κοινότητα ήταν η πρώτη μορφή ένωσης. Αργότερα, η κοινότητα και ο δήμος αποτελούσαν αυτοδιοικούμενους τοπικούς σχηματισμούς, με κύρια χαρακτηριστικά τους θεσμούς και τους νόμους. Η κοινότητα μπορούσε να οργανώνει την παραγωγή και τη διανομή των αγαθών, καθώς και την αντιμετώπιση διάφορων προβλημάτων. Οι πολίτες, οι οποίοι έπρεπε να συμμετέχουν στα κοινά είχαν την υποχρέωση, αλλά ταυτόχρονα και το δικαίωμα να παίρνουν αποφάσεις (Δαράκη, 1996).

Κάποιες άλλες κοινότητες και δήμοι είχαν και άλλες αρμοδιότητες σε διάφορους τομείς όπως είναι η καθαριότητα, η περίθαλψη, ακόμα και η εκπαίδευση (Δαράκη, 1996).

Για την Ελλάδα, ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης αναπτύχθηκε από την Αρχαία έως και τη βυζαντινή εποχή, όμως ιδιαίτερη απήχηση είχε την περίοδο της τουρκοκρατίας, κατά την οποία αρκετές κοινότητες έγιναν κέντρα τοπικού πολιτισμού, χάρη στην εφαρμογή του σχεδίου της τοπικής αυτοδιοίκησης (Τσένες, 1986).

2.1.1. Αρχαίοι δήμοι

Ο όρος «φιλάνθρωπος», δημιουργήθηκε από τους Έλληνες, κατά τον 5^ο αιώνα π.Χ. Πιο συγκεκριμένα, οι άνθρωποι έπαιρναν μέτρα για την ανακούφιση των ανθρώπων από πείνα, αρρώστιες, αναπηρίες. Ταυτόχρονα, εφαρμοζόταν μια μέθοδος αλληλοβοήθειας μεταξύ των πολιτών με διάφορες ομάδες που ονομαζόταν «έρανοι» (Δαράκη, 1996).

Ο ιδρυτής της τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί να θεωρηθεί ο Θησέας, ο οποίος είναι και ο ιδρυτής του δήμου της Αρχαίας Αθήνας αλλά και ο θεμελιωτής του πολιτεύματος της δημοκρατίας. Από εκεί γεννήθηκε η «Εκκλησία του Δήμου», όπου στις πόλεις της αρχαίας Ελλάδας συγκεντρώνονταν οι άντρες πολίτες για να αποφασίσουν από κοινού λύσεις για τις υποθέσεις τους (Δαράκη, 1996).

Το 508 π.Χ., στην εποχή του Κλεισθένη, εμφανίζεται καθαρά ο θεσμός της Τοπικής αυτοδιοίκησης, όταν πια αναγνωρίστηκαν οι Δήμοι. Όμως, ο θεσμός τότε αποτελούσε μάλλον σύστημα πολιτικής αυτοδιοίκησης παρά τη μορφή που έχει

σήμερα. Οι κοινωνικοί και πολιτικοί αγώνες του δήμου ήταν αντίθετοι με την αριστοκρατία, η οποία αναλάμβανε διάφορες λειτουργίες και είχε αξιώματα (Θεοδώρου, 1996).

Στις ελληνικές πόλεις- κράτη όμως, ο Λαός περιόρισε καταλυτικά την εξουσία των πλουσίων και με αυτόν τον τρόπο διαλύθηκαν οι μεγάλες έγγειες ιδιοκτησίες και επικράτησε η μέτρια ιδιοκτησία. Όλα αυτά βοήθησαν στην πολιτική κυριαρχία του Δήμου καθώς και το θεσμό της Δημοκρατίας (Θεοδώρου, 1996).

Ακόμα και η αρχαία Ρώμη υιοθέτησε αυτόν τον τρόπο διοίκησης, για τις νεοαποκτηθείσες περιοχές που κατελάμβανε. Όμως, τα θεμέλια της τοπικής αυτοδιοίκησης ήταν πολύ γερά και με αυτόν τον τρόπο επέζησε από το διαχωρισμό της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας σε Ανατολική και Δυτική (Τάχος, 1985). Αυτό το τελευταίο γεγονός, σε συνδυασμό με τις επιθέσεις των γερμανικών και άλλων λαών, οδήγησε στη διαμόρφωση του φεουδαλικού συστήματος, που ως βάση του είχε τις μεγάλες εκτάσεις γης, πάνω στις οποίες υπήρχε η ιδιοκτησία των φεουδαρχών (Θεοδώρου, 1996).

Κατά την Βυζαντινή εποχή, ο θεσμός λειτούργησε πολύ καλά και επεκτάθηκε με την μορφή της πολιτικής αυτοδιοίκησης των Δήμων της Πρωτεύουσας και των ελεύθερων Κοινοτήτων των Επαρχιών (Τάχος, 1985).

2.1.2 Βυζαντινή εποχή

Από εποχή σε εποχή υπήρχαν διάφοροι φορείς κοινωνικής πρόνοιας, όπως η οικογένεια, οι ναοί και οι διάφορες ομάδες που ονομάζονταν «έρανοι». Κατά τη βυζαντινή εποχή ακολούθησε η εκκλησία, το κράτος και η δουλειά στην κοινότητα. Αργότερα τα ηνία έλαβαν η ιδιωτική πρωτοβουλία και κυρίως το κράτος (Δαράκη, 1996).

Στα βυζαντινά χρόνια, η κοινότητα ήταν ένα είδος κοινωνικής πρόνοιας, η οποία στα τούρκικα χρόνια περιορίστηκε αισθητά. Για την κοινωνική πρόνοια φρόντιζαν η εκκλησία και οι μεγάλοι ευεργέτες. Η εκκλησία με τα διάφορα ιδρύματα της έγινε βασικός φορέας φιλανθρωπικής δράσης, όπου σ' αυτήν υπήρχαν τρεις κύριες πηγές περιθάλψης. Σύμφωνα με την Δαράκη, «*οι πρώτες εκείνες χριστιανικές πηγές ήταν:*

- *Οι ευχαριστήριες προσφορές*
- *Οι προσφορές εξ ιδίας προαιρέσεως που τις έδιναν στον επίσκοπο για να τις μοιράσει στους φτωχούς, στα ορφανά, στις χήρες, στους ξένους, στις διακόνισσες, στον κλήρο κ.τ.λ.*

- *Οι έρανοι της εκκλησίας τις Κυριακές ή άλλες μέρες, όταν κατά την είσοδο τους στην εκκλησία οι πιστοί έδιναν βοηθήματα στους φτωχούς (Δαράκη, Π., 1996:33).*

Τότε ξεκινά ο τύπος της κοινωνικής πρόνοιας και ταυτόχρονα καλλιεργείται η κοινωνική διάθεση για περίθαλψη των αρρώστων και των ατόμων που βρίσκονται σε υλική και ηθική εξαθλίωση. Κατόπιν, ιδρύονται τα ευαγή ιδρύματα από το βυζαντινό κράτος, τα οποία προσφέρανε κλειστή περίθαλψη και είχαν πολύ αυστηρή ομαδική ζωή. Αυτά ήταν βρεφοκομεία, γηροκομεία και άσυλα για ευάλωτους ανθρώπους. Επιπλέον, η εκκλησία μοίραζε χρήματα στους φτωχούς των ενοριών που ήταν γραμμένοι σε καταλόγους ή έδιναν άσυλο στους φτωχούς και άστεγους (Δαράκη, 1996).

Ο θεσμός της τοπική αυτοδιοίκησης ενισχύθηκε το 1928 από τον Ι. Καποδίστρια, οπότε καθιερώθηκε έτσι το σύστημα της ενιαίας διαίρεσης της Ελλάδας σε μονάδες τοπικής αυτοδιοίκησης (Τσένες, 1986).

2.1.3. Τουρκοκρατία

Η οθωμανική κυριαρχία άφησε τους δήμους και τις κοινότητες να λειτουργούν ως δευτερεύουσες υπηρεσίες για την κατώτερη διοίκηση της Ελλάδας. Έκτοτε, των πολύ σημαντικών αλλαγών σε θέματα εθνικά και κοινωνικά, άλλαζε ταυτόχρονα και η έκταση της δικαιοδοσίας των δήμων και κοινοτήτων, όμως εκείνο το στοιχείο που έμενε ίδιο είναι ότι τα χωριά, οι πόλεις κ.α. είχαν τους δικούς τους, εκλεγμένους από τον λαό, τοπικούς άρχοντες. Οι εκλεγμένοι, σύμφωνα με την Δαράκη, αποκαλούνταν ως «*δημογέροντες, άρχοντες, προεστοί, επίτροποι και τουρκικά, κοτζαμπάσηδες*» (Δαράκη, Π., 1996:22).

Οι αρμοδιότητες των τελευταίων ήταν αρκετές, όπως το να εισπράττουν και να διαχειρίζονται τους κοινοτικούς φόρους. Επιπλέον, προστάτευαν όσους τους είχαν ανάγκη και συμμετείχαν άμεσα στην διοίκηση της επαρχίας στους ρόλους ως σύμβουλοι (Δαράκη, 1996).

Εκείνη την περίοδο δημιουργήθηκαν οι πρώτες ομοσπονδιακές ενώσεις κοινοτήτων για την επίτευξη δικών τους σκοπών, καθώς τότε εκτελούσαν έργα κοινής ωφέλειας. Κάποιες από αυτές τις κοινότητες είχαν προνόμια, τα οποία παραχωρούνταν από το σουλτάνο. Οι Έλληνες ενδιαφέρονταν πολύ για την περίθαλψη, τα σχολεία, τα ταχυδρομεία κ.α. (Δαράκη, 1996). Η ύπαρξη και η ανάπτυξη των κοινοτήτων οφείλεται κυρίως σε τρεις παράγοντες. Καταρχήν, στις

αρχαίες παραδόσεις κοινοτικού βίου που είχε ο ελληνικός λαός. Κατά δεύτερον, στην ανάγκη της οθωμανικής εξουσίας να κρατήσει τις κοινότητες σαν κατώτερες βαθμίδες φορολογικής και διοικητικής εξουσίας και τέλος, στην ύπαρξη μικροϊδιοκτητικής αγροτικής τάξης που ανήκε στην ορθόδοξη χριστιανική εθνότητα αλλά και τη δημιουργία της αστικής τάξης (Θεοδώρου, 1996).

Κάθε κοινότητα ήταν οργανωμένη και λειτουργούσε σύμφωνα με τα έθιμα που είχε, διότι δεν υπήρχε νομική ρύθμιση από το κράτος μέχρι το 1865 (Θεοδώρου, 1996).

Όμως, η τοπική αυτοδιοίκηση βοήθησε στη διατήρηση της γλώσσας, της θρησκείας και γενικά των πολιτιστικών και θρησκευτικών στοιχείων των Ελλήνων. Κάτω από αυτήν την ασπίδα της τοπικής αυτοδιοίκησης αναπτύχθηκε η ναυτιλία, η βιομηχανία και η παιδεία (Δαράκη, 1996).

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση προσαρμόστηκε κατά τα χρόνια της τουρκοκρατίας μέχρι την απελευθέρωση της Ελλάδας. Στην Ελλάδα η Τ.Α. πάντα αποτελούσε σύστημα διοίκησης υπό στενή έννοια αλλά και τρόπο ζωής. Το σύνταγμα αναγνωρίζει την τοπική αυτοδιοίκηση ως διοικητική αυτοδιοίκηση και όχι ως πολιτική. Για αυτόν το λόγο, κατά την περίοδο της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας του Βυζαντίου και τις τουρκοκρατίας, η τοπική αυτοδιοίκηση αποτελούσε και είδος πολιτικής αυτοδιοίκησης (Τάχος, 2005).

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ της αποστολής κράτους και της τοπικής αυτοδιοίκησης, διότι η Τ.Α. τελευταία είναι μόνο διοικητική και όχι πολιτική. Στην ουσία δεν πρόκειται για διαφορά αλλά για διαφορετικά ποσοστά κατανομής άσκησης της διοικητικής εξουσίας από την τοπική αυτοδιοίκηση σε σχέση με το ποσοστό του κράτους (Τάχος, 2005).

2.1.4. Μετά την ανεξαρτησία

Ο Ιωάννης Καποδίστριας πρωτοήρθε στην Ελλάδα το 1828 και ζήτησε την αναστολή του πολιτικού συντάγματος. Οργάνωσε τη χώρα σε διοικητικά τμήματα, τα οποία αποτέλεσαν ένα είδος νομαρχιακής αποκέντρωσης. Επίσης, επέλεξε ένα σύστημα διοικητικής αποκέντρωσης, αντί της τοπικής αυτοδιοίκησης (Παναζόπουλος, Πετρίδης, 1992).

Το Σύνταγμα του 1925 και του 1927 ήταν τα πρώτα που συμπεριέλαβαν τις διατάξεις για την κατοχύρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης. Πιο συγκεκριμένα, το 1925, το Σύνταγμα της Ελλάδας προέβλεπε ότι οι Ο.Τ.Α. πρέπει να είναι κατ' ελάχιστον όρο 2 βαθμών, ανεξαρτήτως των δήμων και των συνδέσμων των

κοινοτήτων. Αφού ακολούθησαν διάφορα σκαμπανεβάσματα και μετά από αρκετές διατάξεις, το νέο Σύνταγμα δίνει εντολή στον κοινό νόμο να δημιουργηθούν ΟΤΑ που να έχουν τουλάχιστον δυο βαθμούς διοίκησης (Χλέπας, 2000).

Κατά την τουρκοκρατία, είχε εφαρμοστεί η αυτόνομη πολιτειακή υπόσταση της Τ.Α., και το σχέδιο του «Ι. Καποδίστρια » έπρεπε να την υποβαθμίσει και να εντάξει τους κοινοτικούς θεσμούς στον κρατικό μηχανισμό. Επίσης, περιόρισε την επιρροή των κοτσαμπάσηδων στο λαό και ενίσχυσε την παρουσίαση του κράτους στην επικράτεια. Οι κοινότητες στο καποδιστριακό κράτος αποτέλεσαν σε μεγάλο βαθμό τη δημιουργία και τη συντήρηση μιας ισχυρής προϋχοντικής τάξης, η οποία οδήγησε στη χειραγώγηση του χριστιανικού πληθυσμού (Πανταζόπουλος, Πετρίδης, 1992).

Η πολιτική του Καποδίστρια επηρεάστηκε από το γεγονός ότι η χώρα διένυε ακόμα την επαναστατική περίοδο. Παρά τον αγώνα του, ο Καποδίστριας, για την ανεξαρτητοποίηση της Ελλάδας, άφησε ανοιχτό το πολιτειακό ζήτημα, για να μην προκαλέσει οργή και να μη δώσει δείγματα πυγμής του κράτους στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας (Πανταζόπουλος, Πετρίδης, 1992).

Ο Ιωάννης Καποδίστριας δημιούργησε ένα « κράτος αστικού τύπου» με θεσμικές μεταβολές, χωρίς να συντρέχουν οι οικονομικές και κοινωνικές προϋποθέσεις .Για να αντιμετωπίσει τις τοπικές φυγόκεντρες δυνάμεις, απόκλεισε τη φιλελεύθερη προοπτική που είχε επενδύσει το κράτος από την αντίστοιχη της Ευρώπης (Πανταζόπουλος, Πετρίδης, 1992).

- **Πρώτη Φάση: Προσπάθεια συγκερασμού**

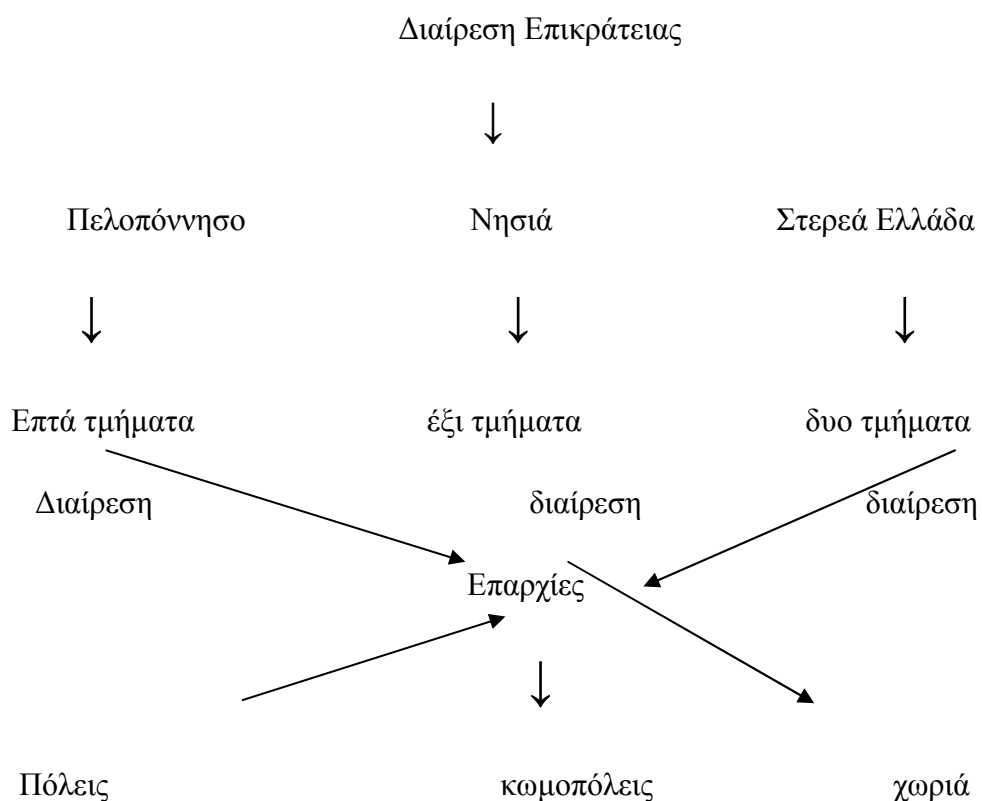
Στα πλαίσια της αναδιοργάνωσης ο Καποδίστριας αποφάσισε την αλλαγή της ονομασίας «Διοίκηση» με την λέξη " Τμήματα", αφού διαίρεσε την επικράτεια (Πανταζόπουλος και Πετρίδης, 1992:155). Πιο συγκεκριμένα, την Πελοπόννησο σε 7 τμήματα, τα νησιά σε 6 και αργότερα όταν απελευθερώθηκε η Στερεά Ελλάδα σε 2 τμήματα. Αφού ολοκλήρωσε τη διαίρεση της Επικράτειας όπως προαναφέρθηκε, στην συνέχεια κάθε τμήμα διαιρέθηκε με τη σειρά του σε επαρχίες και κάθε επαρχία σε πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά(Μπεσίλα-Βήκα,2004).

- **Δεύτερη Φάση: Η Τοπική αυτοδιοίκηση υπό την κεντρική εξουσία**

Ο Καποδίστριας προσπαθούσε να οργανώσει ένα αυτοδύναμο κράτος με κεντρική εξουσία. Στην αρχή, εύρισκε θερμή ανταπόκριση από το λαό, όμως,

παράλληλα, συνάντησε και αντιδράσεις. Σε ένα διάγγελμα του που πραγματοποίησε στη «Γερουσία», επισήμανε τα μέτρα βελτίωσης και ζήτησε «σχέδιο ψηφίσματος περί του Οργανισμού των Επαρχιών». Μετά από ανταλλαγή απόψεων που είχε με τη «γερουσία», δημιούργησε ένα νέο οργανισμό, ο οποίος περιελάμβανε την αναδιοργάνωση της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης (Πανταζόπουλος και Πετρίδης, 1992). Ο Καποδίστριας βιάστηκε να οργανώσει το κράτος με αποτέλεσμα να προκαλέσει εξέγερση και εν τέλει τη δολοφονία του. Με όλη αυτήν την κατάσταση που δημιουργήθηκε, δεν μπόρεσαν να παρθούν σωστές για την τότε εποχή αποφάσεις για όσον αφορά την οργάνωση της τοπικής αυτοδιοίκησης (Μπεσίλα, Βήκα. 2004).

Όπως αναφέρει η Μπεσίλα- Βήκα (2004), ο Καποδίστριας διαίρεσε την επικράτεια ως εξής:

Σύμφωνα με το νόμο «περί συστάσεως των δήμων», το 1833, η βαυαρική αντιβασιλεία ωθούσε την Ελλάδα σε αλλαγές σύμφωνα με την γερμανική ιδέα περί κράτους και κρατικής εξουσίας. Η Ελλάδα διαιρέθηκε σε δήμους και θεωρήθηκε ως η μικρότερη μονάδα του κράτους. Σε περίπτωση που το χωριό είχε

τουλάχιστον τριακόσιους (300), κατοίκους μπορούσε να σχηματιστεί χωριστός δήμος καθώς επίσης και μικρότεροι συνοικισμοί (Μπεσίλα- Βήκα, 2004).

Δηλαδή, παραχωρούνταν στους δήμους σημαντικές αρμοδιότητες, όπως η τοπική και αγρονομική αστυνομία, η σύσταση και συντήρηση των σχολείων κ.α. Όμως, εμπόδιο στην ανάπτυξη της τοπικής αυτοδιοίκησης ήταν το γεγονός ότι το Ελληνικό κράτος εξαρτιόταν από τις Μεγάλες Δυνάμεις (Δαράκη, 1996 & Μπεσίλα – Βήκα, 2004).

2.2.5. Διοικητική διαίρεση της χώρας σε νομούς

Αρχικά, η διοικητική διαίρεση του κράτους με βάση το γαλλικό πρότυπο είχε σαν αποτέλεσμα το χωρισμό του βασιλείου σε νομούς και επαρχίες. Σύμφωνα με το νόμο « περί της διαιρέσεως του βασιλείου και της διοικήσεως» το 1833, διαιρέθηκε η Ελλάδα σε δέκα (10) νομούς και σαράντα επτά (47) επαρχίες. Το διάταγμα «περί διοικητικού οργανισμού» αντικατέστησε το σύστημα, εισάγοντας την έννοια των διοικήσεων και υποδιοικήσεων. Όσον αφορά το συμβούλιο της Νομαρχίας, αυτό αποτελείται από το νομάρχη, το δήμαρχο της πρωτεύουσας του νομού, τους αιρετούς νομαρχιακούς συμβούλους του παλιού συστήματος και δυο εκπροσώπους της τοπικής ένωσης δήμων και κοινοτήτων του νομού (Φλογαϊτης, 1987).

Το 1912 ψηφίστηκε ένας άλλος νόμος, ο «περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων», ο οποίος επέφερε την επαναφορά της κοινότητας, όπου η τοπική αυτοδιοίκηση συγκροτείται από μονάδες, τόσο σε επίπεδο δήμου όσο και σε κοινότητα. Όπως αναφέρει ο Τσένες (1986), *«σύμφωνα με το άρθρο 1 του νόμου, δήμους αποτελούν οι πρωτεύουσες των νομών και οι πόλεις που έχουν πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους, ενώ σαν βάση για τις κοινότητες τέθηκε το ελάχιστο όριο του πληθυσμού των 300 κατοίκων, με δυνατότητα, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, να αναγνωρίζονται κοινότητες και με πληθυσμό μικρότερο από 300 κατοίκους»*(Τσένες, 1986:32).

Όσον αφορά το κομμάτι της διοίκησης, οι δήμοι διοικούνται από το δημοτικό συμβούλιο, τους προέδρους και τη δημαρχιακή επιτροπή (Τσένες, 1986). Ταυτόχρονα, οι λειτουργίες της τοπικής αυτοδιοίκησης σύμφωνα με το Νόμο αφορούσαν τις υπηρεσίες προστασίας των κατοίκων από τυχόν κινδύνους, δηλαδή η τοπική αυτοδιοίκηση είχε την ευθύνη για την οργάνωση και συντήρηση της τοπικής και αγρονομικής αστυνομίας, τη βελτίωση και τον έλεγχο του περιβάλλοντος με την δημιουργία κάποιων έργων, όπως την κατασκευή

υδραγωγείων, δρόμων κ.α., καθώς και την παροχή προσωπικών υπηρεσιών, όπως τα σχολεία (Τσένες, 1986).

2.2. Τοπική Αυτοδιοίκηση από τη δεκαετία του 1950 μέχρι το τέλος του 20^{ου} αιώνα

Σύμφωνα με τον Τσένε (1986:43), οι λειτουργίες των δήμων και των κοινοτήτων σύμφωνα με το Νόμο 2888/54 ήταν:

Κατηγορίες Λειτουργιών των Δήμων και Κοινοτήτων (Ν.Α. 2888/54)

Περιβαλλοντολογικές Υπηρεσίες	Προσωπικές Υπηρεσίες	Υπηρεσίες Αναψυχής	Εμπορικές Υπηρεσίες	Παραγωγικές και Αναπτυξιακές Υπηρεσίες
Υπόνομοι Αποχέτευση Δρόμοι Πλατείες Γέφυρες Ύδρευση Καθαριότητα	Παροχή ηλεκτρικής ενέργειας	Άλση Παιδικοί κήποι Χώροι αναψυχής Θαλάσσια λουτρά	Αγορές Επιχειρήσεις	άρδευση εγγειοβελτικά έργα βοσκότοποι

Τσένες (1986:43),

Το έργο της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι διπλό, καθώς προάγει το δημοκρατικό πολίτευμα και συνάμα βοηθάει στην οργάνωση του κράτους (Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, 1990). Ως θεσμός, η τοπική αυτοδιοίκηση έρχεται σε δεύτερη μοίρα, καθώς επικρατεί μια νοοτροπία της γραφειοκρατίας σε αυτόν, όπως επιπλέον υπάρχουν αρκετές αδυναμίες και οικονομικά προβλήματα που παρουσιάζουν οι υπηρεσίες της. (Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, 1990).

Το σύνταγμα δεν παρέχει στους οργανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης εξουσία και αυτονομία, με αποτέλεσμα να αποφασίζουν μόνο με τα δικά τους όργανα για τις τοπικές υποθέσεις που τυχόν υπάρχουν. Ταυτόχρονα, όταν παρεμβαίνει το κράτος, συνήθως γίνεται για να καθυστερήσει κάποιο νομοψήφισμα σε σχέση με ζητήματα τα οποία αφορούν τον θεσμό, καθώς και τα πολιτικά κόμματα, τα οποία ενδιαφέρονται να αναδείξουν περισσότερο, τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια. Επιπροσθέτως, είναι γνωστή η υπολειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών, με αποτέλεσμα να υπάρχουν αρνητικές επιπτώσεις όταν εμποτεύονται οι ΟΤΑ, στην Τοπική Αυτοδιοίκηση (Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, 1990).

Το δικαίωμα του κάθε πολίτη να ελέγχει την απόδοση του κάθε δημάρχου ή κοινοτάρχη είναι σαφέστατα περιορισμένο καθώς οι ίδιοι οι ΟΤΑ έχουν μικρή άσκηση φορολογικής εξουσίας, ενώ χορηγούνται κρατικά επιδόματα ως έσοδα. Τελικό αποτέλεσμα είναι η χαμηλή απόδοση των ΟΤΑ, η μη εξυπηρέτηση των πολιτών κ.α. (Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, 1990).

Την δεκαετία του 1980, έγιναν πολλές αλλαγές στην τοπική αυτοδιοίκηση, όπως το γεγονός ότι καθιερώθηκε η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, ως δεύτερος βαθμός, όπου ανέλαβε τις αρμοδιότητες της αποκεντρωμένης διοίκησης. Όμως, η δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση αποδείχθηκε ανεπαρκής για την υλοποίηση διάφορων προγραμμάτων, καθώς οι υπηρεσίες που είχαν δεν παρείχε καμία βελτίωση. Αντιθέτως, ήταν στάσιμες ή χειρότερες (Δαράκη, 1996).

Με βάση το νόμο 1416/1984 τροποποιήθηκε η δημοτική και κοινοτική νομοθεσία, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της αποκέντρωσης και ενδυνάμωσης της τοπικής αυτοδιοίκησης και τη λειτουργία δεκατεσσάρων (14) επαρχιών σε ισάριθμες επαρχίες (Φλογαΐτης, 1987:128).

Στους δήμους περιλαμβάνονται :

- Οι πρωτεύουσες των νομών
- Οι πόλεις με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων
- Κοινότητες που έχουν ιδιαίτερη ιστορική σημασία
- Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης που προκύπτουν από την ένωση κοινοτήτων, εφόσον έχουν πληθυσμό άνω των 2.500 κατοίκων.

Ενώ, σε αντίθεση με τον δήμο, για την κοινότητα σύμφωνα με τον Τάχο (2005:265) αποκτούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- Ο πληθυσμός να είναι τουλάχιστον 1.000 κατοίκων
- Οικονομική δυνατότητα να μπορούν στη δημιουργία εσόδων προς αντιμετώπιση των εξόδων διοίκησης και εκτέλεσης έργων κοινής ωφέλειας
- Και τέλος ο ΟΤΑ, ο οποίος αποσπάται, παραμένει τουλάχιστον με 1.000 κατοίκους και εξακολουθεί να έχει οικονομική δυνατότητα (Τάχος, 2005).

Όταν πρωτοεφαρμόστηκε ο συγκεκριμένος νόμος, δημιουργήθηκαν 750 δήμοι, οι οποίοι αργότερα μειώθηκαν σε 250 λόγω οικονομικών προβλημάτων (Τσένες, 1986).

Η τότε κυβέρνηση, θέλοντας να εξελιχθεί η περιφερειακή ανάπτυξη της Ελλάδας, ίδρυσε τις Περιφέρειες, με σκοπό να σχεδιαστεί, προγραμματιστεί και συντονιστεί η ανάπτυξη τους. Σύμφωνα με το Ν. 1622/1986 (ΦΕΚ Α΄ 92/14-7-1986), η Ελλάδα χωρίζεται σε δεκατρείς περιφέρειες το 1986, χωρίς να υπάρχουν συγκεκριμένα κριτήρια για το διαχωρισμό αυτόν. Οι τελευταίες αποτελούν αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών, οι οποίες εποπτεύονται από το Υπουργείο και ως στόχο έχουν την ευημερία της Περιφέρειας (Γεωργογιάννης, 2008).

Όσον αφορά το συμβούλιο της Περιφέρειας το 1986, αυτό αποτελείται από το γενικό γραμματέα της Περιφέρειας ως πρόεδρο, τους νομάρχες, τους προέδρους των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων και έναν εκπρόσωπο των τοπικών ενώσεων των Δήμων και Κοινοτήτων από κάθε Νομό της Περιφέρειας (Γεωργογιάννης, 2008).

Επιπλέον, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, που αποτελούν το δεύτερο βαθμό της τοπικής αυτοδιοίκησης συντάσσονται σε 54 μετά το 1994, καθώς η κυβέρνηση επιθυμούσε να ανταποκριθεί καλύτερα στο έργο της με το διαχωρισμό αυτό (Γεωργογιάννης, 2008).

Τέλος, το αναθεωρημένο σύνταγμα (1975) που έγινε το 2001 περιλαμβάνει λεπτομερώς την βελτιωμένη ρύθμιση, συνεπώς παρατηρούνται τα ακόλουθα: α) ότι χωρίζει τις μονάδες της τοπικής αυτοδιοίκησης στην α΄ και β΄ βαθμίδα β) επίσης οριοθετεί το σκοπό της τοπικής αυτοδιοίκησης, γ) αναγνωρίζει ότι το κράτος εποπτεύει την τοπική αυτοδιοίκηση, δ) και ορίζει ότι το κράτος «λαμβάνει μέτρα» για να εξασφαλίσει οικονομικούς πόρους στην τοπική αυτοδιοίκηση για την εκπλήρωση των σκοπών της (Τάχος, 2005).

2.2.1. Οι βαθμίδες της τοπικής αυτοδιοίκησης

Διασφαλίζεται από το σύνταγμα του 1952 άρθρο 102, ότι ο Οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης(ΟΤΑ) ανήκει στη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων α΄ και β΄ βαθμού και είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Επίσης, προκύπτει ότι : 1) το κράτος καθορίζει ποσοτικά και ποιοτικά τις τοπικές υποθέσεις βάσει νόμου και 2) το κράτος αποφασίζει σύμφωνα με το νόμο πόσες και ποιες τοπικές υποθέσεις θα ανατεθούν στην διοίκηση των ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού. Στην Ελλάδα ο ΟΤΑ χωρίζεται σε δυο βαθμίδες τοπικής αυτοδιοίκησης. Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία του αναθεωρημένου συντάγματος του 1952 οι βαθμίδες και οι μορφές των ΟΤΑ είναι οι εξής:

- Στην α΄ βαθμίδα Τ.Α. ανήκουν οι Δήμοι και οι κοινότητες.
- Στην β΄ βαθμίδα Τ.Α. ανήκει η Νομαρχιακή ή περιφερειακή αυτοδιοίκηση, η οποία δημιουργήθηκε σύμφωνα με το νόμο 1986 και έχει ως σκοπό την ανάπτυξη της περιφέρειας, δεν μπορεί να εποπτεύει τους ΟΤΑ και επίσης δεν ασχολείται με τις αρμοδιότητες της α΄ βαθμίδας(Τάχος, 2005).

Ο χωρισμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε δυο βαθμίδες στοχεύει στο να μπορεί να ασχολείται μόνο με τις τοπικές υποθέσεις και την επίλυση των τοπικών αναγκών και στη επιτυχή ενίσχυση της αποκέντρωσης και της πλήρους εδραίωσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ βαθμού(Τάχος, 2005:289).

2.2.2. Χαρακτηριστικά στοιχεία της τοπικής αυτοδιοίκησης

Τα κύρια χαρακτηριστικά της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι ότι τα μέλη που την απαρτίζουν προκύπτουν κατόπιν εκλογικής διαδικασίας. Επίσης, κάθε μονάδα της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι υπεύθυνη για τις δικές της υποθέσεις και όχι για των άλλων εκτός της δικής της έκτασης. Εξυπηρετεί πολλούς σκοπούς, οι οποίοι έχουν να κάνουν με εκτέλεση έργων και προσφορά αγαθών και υπηρεσιών. Η δομή της είναι καθορισμένη. Η τοπική αυτοδιοίκηση εποπτεύεται από την κεντρική διοίκηση και παρέχεται η δυνατότητα να επιβάλλεται φορολογία, ώστε να μπορεί να υλοποιεί τους σκοπούς της (Τσένες, 1986).

Όπως αναφέρει ο Γεωργογιάννης (2008), *«η τοπική αυτοδιοίκηση για να είναι αυτοδιοίκηση είναι απαραίτητο να έχει τα εξής χαρακτηριστικά:*

1. να εκλέγει τους αιρετούς άρχοντες της μέσω καθολικής ψηφοφορίας,
2. να διαθέτει διοικητική αυτονομία, δηλαδή να ρυθμίζει χωρίς κρατική παρέμβαση τα τοπικά ζητήματα προς όφελος των πολιτών,

3. να διαθέτει οικονομική αυτονομία και να μην χρειάζεται να προσδοκά στην επιχορήγηση από την κεντρική εξουσία» (Γεωργογιάννης, Π., 2008:31).

Αντίθετα ο Τάχος(2005) αναφέρει ότι τα χαρακτηριστικά στοιχεία της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι δυο: α) Η διοικητική και πολιτική αυτοτέλεια, με την οποία μπορεί να ενεργοποιηθεί η αυτοδιοίκηση και β) η οικονομική αυτοτέλεια, ώστε να μπορεί να γίνει η διαχείριση των τοπικών υποθέσεων. Από τα χαρακτηριστικά της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα έγινε δεκτό μόνο το διοικητικό σύστημα οργάνωσης. Όπως αναφέρεται παραπάνω, στην α΄ βαθμίδα ανήκουν οι δήμοι και οι κοινότητες, όπου η διαφορά των οποίων έγκειται κυρίως σε ποσοτικά πληθυσμιακά κριτήρια (Τάχος, 2005).

2.2.3 Η εξέλιξη της δομής μέχρι το 1975 (Η Τοπική Αυτοδιοίκηση του χθες)

Ο πρώτος κυβερνήτης που έθεσε σε εφαρμογή το σχέδιο της τοπικής αυτοδιοίκησης ήταν ο Ιωάννης Καποδίστριας, το 1928, με την καθιέρωση των Κοινοτικών και Επαρχιακών Δημογεροντιών. Όμως, το σύστημα που εισήγαγε αφορούσε περισσότερο το σύστημα αυτό της τοπικής διοίκησης, το οποίο ήταν παρόμοιο με την κεντρική διοίκηση. Έτσι, λοιπόν η Ελλάδα, διαιρέθηκε σε 13 νομούς, σε 62 επαρχίες και σε πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά. Ο κάθε νομός διοικούταν από τον επίτροπο, ο οποίος ήταν ο αντιπρόσωπος της κυβέρνησης. Οι επαρχίες διοικούνταν από τις επαρχιακές δημογεροντίες και τα χωριά, και οι κωμοπόλεις και οι πόλεις από τις κοινοτικές δημογεροντίες (Τσένες, 1986).

2.2.4 Η οργάνωση σε νομούς

Σύμφωνα με τον Φλογαΐτη (1987), τα ζητήματα τα οποία απασχόλησαν τον Έλληνα νομοθέτη από τις οργανώσεις του Ελληνικού Βασιλείου για την οργάνωση των νομών είναι η διοικητική διαίρεση της χώρας σε νομούς και σε επαρχίες και το νομικό καθεστώς (Φλογαΐτης, Σ., 1987:117).

2.2.5 Αναγκαιότητα της Τ.Α.

Όσον αφορά τον τομέα της παροχής αγαθών και υπηρεσιών, η τοπική αυτοδιοίκηση είναι άκρως αποτελεσματική, καθώς: όσοι διοικούν τις μονάδες της τελευταίας προέρχονται από την τοπική κοινωνία, οπότε είναι γνώστες των προβλημάτων που υπάρχουν, η διοίκηση των μονάδων της τοπικής

αυτοδιοίκησης μπορεί να συντονίζει καλύτερα τα όσα έργα πρόκειται να γίνουν και η ύπαρξη του δημόσιου τομέα δεν θα ήταν εφικτή εάν δεν υπήρχε η τοπική αυτοδιοίκηση (Τσένες, 1986).

Επιπλέον, η τοπική αυτοδιοίκηση παίρνει πρωτοβουλίες και αποκτά εμπειρίες, κάτι που έχει ως συνέπεια να είναι πρωτοπόρος στην δημιουργία νέων υπηρεσιών και μεθόδων διοίκησης. Ταυτόχρονα, ενθαρρύνει τα πολιτικά δικαιώματα και δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να συμμετέχουν στην διαδικασία λήψης αποφάσεων με αποτέλεσμα να αναπτύσσεται το δικαίωμα του «εκλέγειν» και «εκλέγεσθαι». Ακόμα ένα πλεονέκτημα είναι ότι μέσα από την τοπική αυτοδιοίκηση, το άτομο αποκτά κάποια στοιχειώδη πολιτική εμπειρία, οπότε προάγεται και η εν δυνάμει ενασχόληση των ατόμων του μετέπειτα με την πολιτική (Τσένες, 1986).

Τέλος, η τοπική αυτοδιοίκηση αποτελεί ένα είδος «άμυνας» απέναντι στην κεντρική εξουσία και την επηρεάζει άμεσα. Όμως, η αναγκαιότητα της ύπαρξης αυτού του θεσμού μπορεί να είναι λόγω παράδοσης ή ιστορικών λόγων (Τσένες, 1986).

2.2.6 Όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης

Όπως αναφέρει ο Τάχος (2005) τα όργανα του ΟΤΑ διακρίνονται σε άμεσα, έμμεσα, μονοπρόσωπα και συλλογικά. Στα άμεσα ή αιρετά όργανα συμπεριλαμβάνονται:

- Το κοινοτικό και το δημοτικό συμβούλιο
- Η δημορχιακή επιτροπή μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις
- Ο πρόεδρος της κοινότητας και ο δήμαρχος

Τα άμεσα όργανα εκλέγονται με καθολική, μυστική ψηφοφορία και ισότητα της ψήφου, ενώ αντίστοιχα στα έμμεσα όργανα συμπεριλαμβάνονται μόνο οι υπάλληλοι των ΟΤΑ (Τάχος, 2005). Σύμφωνα με το άρθρο 49 από των κώδικα τοπικής αυτοδιοίκησης, τα άμεσα ή αιρετά όργανα έχουν πολιτική ευθύνη (Παπαγιάννη, 1990).

Η κοινότητα διοικείται από το κοινοτικό συμβούλιο και τον πρόεδρο, ενώ ο δήμος από το δημοτικό συμβούλιο, τη δημορχιακή επιτροπή και το δήμαρχο.

Οι μεγαλύτεροι δήμοι χωρίζονται με απόφαση του συμβουλίου σε διαμερίσματα επίσης το συμβούλιο καθορίζει σε ποιες υπηρεσιακές μονάδες μπορούν να

λειτουργούν. Το συμβούλιο ασκεί αρμοδιότητες σύμφωνα με το Τάχο (2005:279-280) που είναι οι εξής :

- Γενικές αρμοδιότητες που προβλέπονται ευθέως από το νόμο
- Ειδικές αρμοδιότητες που προβλέπονται από το νόμο (Τάχος, 2005).

2.2.7 Η Τοπική Αυτοδιοίκηση του σήμερα

Αρκετές αλλαγές επήλθαν, όσον αφορά το κομμάτι της τοπικής αυτοδιοίκησης: Η πρώτη αφορά τον καθορισμό δυο αυτοδιοικητικών βαθμών και η δεύτερη τις αρμοδιότητες που έχουν και την κατανομή τους. Με τον νόμο του 1952 κατοχυρώνονται συνταγματικά δυο βαθμοί, χωρίς περιθώριο να υπάρξει και τρίτος. Ταυτόχρονα, δεν αναφέρονται οι δήμοι και οι κοινότητες για τον πρώτο βαθμό, αλλά ούτε και η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση για το δεύτερο (Σωτηρέλης, 2006).

Το τελευταίο διάστημα, δηλαδή την τελευταία δεκαετία, έγιναν πολλές σημαντικές αλλαγές στον τομέα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Δηλαδή, καθιερώθηκε η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση ως δευτεροβάθμια και ανέλαβε πολλές αρμοδιότητες της αποκεντρωμένης διοίκησης και ταυτόχρονα δημιουργήθηκαν ισχυρότεροι δήμοι με το νόμο «Καποδίστρια» (Σωτηρέλης, 2006).

2.3. Η αυτοδιοίκηση στον ευρωπαϊκό χώρο

Σύμφωνα με το νόμο 1989 και με ορισμένες επιφυλάξεις της Ελλάδας, δημιουργήθηκε ο ευρωπαϊκός χάρτης τοπικής αυτονομίας (EXTA), ο οποίος περιόρισε τον ΟΤΑ α ' βαθμίδας και δεν ισχύει για τον ΟΤΑ β ' βαθμίδας. Η κοινότητα καταργείται σύμφωνα με το διάταγμα και ενώνεται στους δήμους. Οι δήμοι της Θεσ/νίκης και Αθήνας δε μπορούν να συνενώσουν τους δήμους με τις κοινότητες. (Τάχος, 2005).

Ο ευρωπαϊκός χάρτης τοπικής αυτονομίας έχει νομική και πολιτική δυναμική καθώς αναγνωρίζει, ότι οι ΟΤΑ είναι η βάση κάθε δημοκρατικής πολιτείας. Οι τελευταίοι παίζουν σημαντικό ρόλο στην άμεση άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής των πολιτών, στην διαχείριση των δημοσίων υποθέσεων σε επίπεδο τοπικό, καθώς επιτρέπουν να υπάρχει μια διοίκηση που να είναι αποτελεσματική και συνάμα πιο προσιτή. Η προστασία και η ενίσχυση της Τοπικής Αυτονομίας στις Ευρωπαϊκές χώρες(Γερμανία και Ελλάδα) βοηθούν στην ίδρυση μιας

Ευρώπης που έχει θεμελιωθεί από τις αρχές της δημοκρατίας, καθώς και της αποκέντρωσης της εξουσίας (Χλέπας, 2000).

Ταυτόχρονα, οι ΟΤΑ έχουν το προνόμιο να αντιμετωπίζονται ως εργαλεία, τα οποία βοηθούν τη διάσωση των ιδεών, καθώς και των αρχών της Ευρωπαϊκής κληρονομιάς. Επιπλέον, η β/θμιας Τ.Α., όπως η Ν.Α., συμπεριλαμβάνεται στον ΕΧΤΑ και κατοχυρώνεται θεσμικά ως νομοθετικό κεκτημένο. Το άρθρο 13 του ΕΧΤΑ αναφέρει, ότι οι αρχές της Τοπικής Αυτονομίας εφαρμόζονται σε όλες τις κατηγορίες ΟΤΑ που υπάρχουν στην εδαφική Επικράτεια του Μέρους (Χλέπας, 2000).

Επιπροσθέτως, οι Ο.Τ.Α. έχουν το δικαίωμα να προσφύγουν σε δικαστήριο για θέματα, όπως την τήρηση των αρχών της τοπικής αυτονομίας, που είναι καθιερωμένες στο Σύνταγμα των Κρατών-Μελών, ή την εσωτερική νομοθεσία (Χλέπας, 2000).

Με τη Συνθήκη του Maastricht, στο άρθρο 198 Α, φαίνεται η σύσταση κοινοτικού οργάνου συμβουλευτικού χαρακτήρα, για την εκπροσώπηση των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που ονομάζεται «Επιτροπή των Περιφερειών», για 4ετή ανανεώσιμη θητεία (Χλέπας, 2000).

2.4. Η Πολυβάθμια Αυτοδιοίκηση στο Σύνταγμα του 1925/1927

Το Σύνταγμα του 1925 και του 1927 ήταν τα πρώτα που συμπεριέλαβαν τις διατάξεις για την κατοχύρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης. Πιο συγκεκριμένα, το 1925, ο νόμος προέβλεπε ότι οι Ο.Τ.Α. πρέπει να είναι κατ' ελάχιστον όρο 2 βαθμών, ανεξαρτήτως των δήμων και των συνδέσμων των κοινοτήτων. Αφού ακολούθησαν διάφορα σκαμπανεβάσματα και μετά από αρκετές διατάξεις, το νέο Σύνταγμα δίνει εντολή στον κοινό νόμο να δημιουργηθούν ΟΤΑ που να έχουν τουλάχιστον δυο βαθμούς διοίκησης (Χλέπας, 2000).

2.5. Οι Αρμοδιότητες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

Ο ν. 2503/1997 « Διοίκηση, Οργάνωση, στελέχωση της Περιφέρειας, Ρύθμιση θεμάτων για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις», δίνει στην Περιφέρεια ένα χαρακτήρα μιας ενιαίας αποκεντρωμένης μονάδας διοίκησης του κράτους. Η Περιφέρεια σχεδιάζει, προγραμματίζει και εφαρμόζει τις πολιτικές για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη. Επίσης, συμβάλλει στον εθνικό αναπτυξιακό σχεδιασμό. Στην συγκεκριμένη παράγραφο η ευρωπαϊκή

χώρα για την οποία αναφερόμαστε είναι η Ελλάδα (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2009).

Όπως η τοπική αυτοδιοίκηση έχει αρμοδιότητες, οι οποίες αναφέρθηκαν παραπάνω, έτσι και η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση σύμφωνα με τον Χλέπα(2000:246-247) έχει επιγραμματικά τις εξής παρακάτω:

- Η έγκριση δαπάνης για συμμετοχή του δήμου σε εκδηλώσεις
- Η δημοσίευση ψηφίσματος για την εισβολή της Κίνας στο Βιετνάμ, κάτι που αποτελεί θέμα εξωτερικής πολιτικής
- Η ονομασία και η μετονομασία κάποιων πλατειών, οδών κ.α.
- Η ενίσχυση επιστημονικών εργασιών ακόμα και για θέματα που αρμόδια είναι η ΚΕΔΚΕ
- Η ενασχόληση για θέματα, όπως η δημόσια υγεία, η ανάθεση της κρίσης για τους διορισμένους γιατρούς των νοσοκομείων κ.α.
- Η απαλλοτρίωση για διενέργεια για ανεύρεση υπογείων υδάτων, αφού αυτά συνδέονται με την οικονομία της Ελλάδας
- Ο καθορισμός επαρκούς χώρου για την κατασκευή δημοσίων έργων όπως τα σχολεία, τα οποία συνδέονται με την πολεοδομία και την εκπαίδευση
- Η ίδρυση τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού
- Ο αθλητισμός, ο οποίος βρίσκεται υπό την εποπτεία του Κράτους
- Η συνένωση ΟΤΑ
- Η κατάργηση θέσεων και βαθμών υπαλλήλων και η ρύθμιση σχετικά με τις συναφείς αρμοδιότητες κ.α. (Χλέπας, 2000).

Όσον αφορά τα προβλήματα οριοθέτησης του ρόλου καθώς και των αρμοδιοτήτων, αυτά εμφανίζονται έντονα ανάμεσα στις δυο βαθμίδες ΟΤΑ. Δηλαδή, ενώ οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ διατηρούν την ευθύνη για τις τοπικές υποθέσεις, οι δευτεροβάθμιοι έχουν την ευθύνη για τις υποθέσεις νομαρχιακού επιπέδου. Εξαιτίας όμως του γεγονότος ότι η δεύτερη βαθμίδα περικλείει χωρικά την πρώτη, επιτελεί κάποιες λειτουργίες με αποτέλεσμα να μπερδεύονται οι δραστηριότητες των δυο (Χλέπας, 2000).

Με αυτόν τον τρόπο, οι δευτεροβάθμιοι ΟΤΑ είναι συμπληρωματικοί στους πρωτοβάθμιους, οι οποίοι αναλαμβάνουν μερικώς κάποιες αρμοδιότητες των

δήμων και των κοινοτήτων, ενώ ταυτόχρονα βοηθούν και υποστηρίζουν όσους χρειάζεται να διεκπεραιώσουν κάποιες δημοτικές και κοινοτικές αρμοδιότητες. Η συμπληρωματική λειτουργία των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων γίνεται συνήθως με την παροχή διοικητικής ή τεχνικής υποστήριξης σε αδύναμες κοινότητες (Χλέπας, 2000).

Άρα, από τα προαναφερθέντα συμπεραίνεται, ότι η δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση αναλαμβάνει από τη φύση της κάποιες λειτουργίες παραπάνω, σε σχέση με την πρωτοβάθμια, ενώ ταυτόχρονα οι δυο βαθμίδες διαπλέκουν τις λειτουργίες τους (Χλέπας, 2000).

2.6 Η σχέση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την κοινωνική πολιτική

Οι τοπικές αρχές αποτελούν τη νομική έκφραση του τοπικού κράτους. Μεταξύ των πολιτικών που εφαρμόζουν, οι κοινωνικές επεμβάσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές, δεδομένου ότι στοχεύουν στην ευημερία και την ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 1).

Τα προβλήματα σχετικά με το σχέδιο των κεντρικών συστημάτων της κοινωνικής πολιτικής στρέφονται γύρω από τους άξονες της ανακατανομής του εισοδήματος και των ευκαιριών, της εξασφάλισης κοινωνικής συνοχής και της προστασίας από τον κοινωνικό αποκλεισμό. Η υπάρχουσα κοινωνική πολιτική και η αποτελεσματικότητά της αποτελούν έναν δείκτη της κοινωνικής ευημερίας, της βιώσιμης ανάπτυξης και της ποιότητας ζωής. Οι τοπικές αρχές, ως νομικές μονάδες της αποκεντρωμένης διοίκησης του κράτους και της ύπαρξης σε πιο στενή επαφή με τον πολίτη, εφαρμόζουν την κοινωνική πολιτική σε τοπικό επίπεδο (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 1).

Η τοπική αυτοδιοίκηση προέκυψε ως σημαντικότερο επίπεδο εφαρμογής των κοινωνικών πολιτικών κατά τη διάρκεια της περιόδου ανάπτυξης της ευημερίας του κράτους. Αυτό παρείχε το γόνιμο έδαφος για την προώθηση των διάφορων θεωρητικών τάσεων που αναλύουν τις σχέσεις μεταξύ των κεντρικών και των τοπικών επιπέδων και πιο συγκεκριμένα του ρόλου των τοπικών οργάνων στην εφαρμογή των κοινωνικών πολιτικών (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 2).

Μεταξύ εκείνων των τάσεων που ξεχωρίζουν, η προσοχή εφίσταται στις θεσμικές προσεγγίσεις που υποστηρίζουν ότι το τοπικό επίπεδο εξασφαλίζει την αποτελεσματικότερη παροχή των κοινωνικών υπηρεσιών, δεδομένου ότι τα τοπικά όργανα είναι σε θέση να κατέχουν συγκεκριμένες γνώσεις των τοπικών συνθηκών. Επομένως ενσωματώνουν τη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων και προωθούν τις δημοκρατικές αξίες (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 2). Αντίθετα σε αυτές τις απόψεις, οι νεοφιλελεύθερες προσεγγίσεις αναφέρονται στις περικοπές των κοινωνικών παροχών λόγω της αναπόφευκτης γραφειοκρατίας και της εκλεκτικής υπηρεσίας και προτείνουν τη μερική ιδιωτικοποίησή τους για να ικανοποιηθούν καλύτερα οι κοινωνικές ανάγκες των πολιτών (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 2). Η πλουραλιστική προσέγγιση αποτελεί την τάση των απόψεων, σύμφωνα με την οποία το τοπικό επίπεδο απολαμβάνει τη σχετική αυτονομία στα πλαίσια ενός κεντρικά σχεδιασμένου κοινωνικού συστήματος, βοηθούμενο από τους μη-θεσμικούς κοινωνικούς οργανισμούς και τα άτυπα δίκτυα (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 2).

Εντούτοις, οι προαναφερθείσες θεωρητικές τάσεις δείχνουν την εκτίμηση του τοπικού επιπέδου ως σημαντικός τομέας στον οποίο εφαρμόζονται οι κοινωνικές πολιτικές. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, θα ήταν εφικτό να χαρακτηριστεί ο ενοποιημένος ρόλος των τοπικών αρχών στα κοινωνικά συστήματα, ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο η σχέση μεταξύ του κεντρικού και τοπικού κράτους εκφράζεται (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 2).

Η ανακατανομή λειτουργίας, ως θεμελιώδες χαρακτηριστικό της κοινωνικής πολιτικής, δεν μπορεί να εκφραστεί αυτόνομα από το τοπικό κράτος. Τα τοπικά κοινωνικά ζητήματα και οι σχετικές επεμβάσεις από τις τοπικές αρχές δεν προκύπτουν ανεξάρτητα από το γενικό οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο. Ακόμα, οι συγκεκριμένες λύσεις μπορούν να εφαρμοστούν τοπικά, αλλά χωρίς να έχουν έναν χαρακτήρα ανακατανομής, απειλώντας κατά συνέπεια την ευρύτερη συνοχή, η οποία είναι το ίδιο δομικό χαρακτηριστικό της κοινωνικής πολιτικής (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 3).

Η συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης στην προστασία της κοινωνικής συνοχής και την αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού θεωρείται σημαντικής σπουδαιότητας. Η βασική παράμετρος για αυτήν την σχέση είναι η φυσική

δυνατότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης να καταλάβει και να αντιδράσει αμεσότερα από τους αντίστοιχους μηχανισμούς του κεντρικού κράτους και τα κύρια μέσα για αυτό αναλαμβάνουν οι τοπικές πρωτοβουλίες (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 3). Εντούτοις, το ζήτημα των τοπικών πρωτοβουλιών βρίσκεται αφ' ενός σε μεγάλο βαθμό στα πλαίσια της επέμβασης των κεντρικών μηχανισμών στη διαδικασία και αφ' ενός, στην παρατήρηση των ορίων του κεντρικού προγραμματισμού, ώστε να διατηρηθούν η ενότητα και η ισότητα του συστήματος. Άμεσα, η αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων παίρνει σαφώς μεγαλύτερη ευελιξία σε τοπικό επίπεδο. Συμπερασματικά, ο βασικός ρόλος των τοπικών διοικήσεων μπορεί να επισημανθεί στην ιδανική προσαρμογή των κεντρικών πολιτικών σε τοπικό επίπεδο, βασισμένη στις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε περιοχή, υποθέτοντας ότι είναι σε λειτουργία αξιόπιστοι μηχανισμοί επικοινωνίας με τους κατοίκους.

Η ανάπτυξη των κοινωνικών υπηρεσιών στην τοπική αυτοδιοίκηση

Η δομή και η οργάνωση των προσωπικών κοινωνικών υπηρεσιών συνδέονται άμεσα με τη διοικητική αποκέντρωση της κοινωνικής πολιτικής και την επέκταση των κοινωνικών λειτουργιών των τοπικών αρχών. Η φύση αυτών των υπηρεσιών δημιουργεί την τοπική διάστασή τους μέσα σε ένα οργανωμένο πλαίσιο κεντρικού προγραμματισμού (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 3).

Η σειρά των υπηρεσιών που μπορούν να αναπτυχθούν τοπικά είναι εξαιρετικά ευρεία. Ουσιαστικά, οι τοπικές αρχές έχουν τη δυνατότητα να λειτουργήσουν σε δύο επίπεδα, σύμφωνα με τις τοπικές ανάγκες και τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται. Ο πρώτος περιλαμβάνει τη διάταξη υπηρεσιών πρωτοβάθμιας περίθαλψης (ανοικτές υπηρεσίες και προληπτικά μέτρα φροντίδας για τις ηλικιωμένες και ευάλωτες ομάδες). Το δεύτερο επίπεδο αφορά τις ανάγκες προσωπικής φύσης (επανένταξη, επιμορφωτικά προγράμματα, κ.λπ.). Αυτά τα δύο επίπεδα βρίσκονται αντίστοιχα στις δύο κύριες λειτουργίες των κεντρικών συστημάτων κοινωνικής πολιτικής (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 4).

Σύμφωνα με τις καθιερωμένες πρακτικές, τα κριτήρια που αναγνωρίζονται ως σημαντικά στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο είναι: (α) η ανάπτυξη της πρόσβασης, που αναφέρεται στη δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν,

να προσεγγιστούν και να παραληφθούν οι πληροφορίες, (β) η ολοκλήρωση - συντονισμός των υπηρεσιών, μέσω της λειτουργίας των πολυκέντρων και τα δίκτυα υπηρεσιών, και (γ) έλεγχος και υπευθυνότητα για την κατάλληλη λειτουργία των υπηρεσιών και για την εξασφάλιση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 4).

Η ανάπτυξη των τοπικών κοινωνικών πολιτικών στην Ελλάδα συνδέεται αδιάλυτα με την ενίσχυση του οργάνου της τοπικής αυτοδιοίκησης. Μόνο το 1975 ήταν το όργανο της αρχικής ατομικής - διοίκησης που καθιερώθηκε σύμφωνα προς το σύνταγμα, ένα γεγονός που δικαιολογεί μερικώς το γεγονός ότι τα σχετικά οφέλη βρίσκονται ακόμα σε πρώτο στάδιο. Συνεπώς, η εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής από τις τοπικές αρχές ρυθμίζεται από την κοινή νομοθεσία. Εντούτοις, πέρα από το ιδιαίτερο νομοθετικό πλαίσιο, το ελληνικό κράτος έχει από το 1976 ενσωματώσει στο σχέδιο ανάπτυξης του τη σταθεροποίηση του θεσμού, με τη βοήθεια των τοπικών προγραμμάτων ανάπτυξης (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 4).

Ο πρόσφατος Δημοτικός και Κοινοτικός κώδικας (Νόμος 3463/2006) καθορίζει το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο και προβλέπει μεγαλύτερες αρμοδιότητες για τον τομέα της κοινωνικής πολιτικής για τις αρχικές τοπικές αρχές. Εκτός από τη λειτουργία των «παραδοσιακών δομών» για την φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων, οι περισσότερες πρωτοβουλίες αναλαμβάνονται μέσω του προγραμματισμού και της εφαρμογής προγράμματος για τη φροντίδα και την υποστήριξη όλων των ευάλωτων προσώπων και ομάδων, μέσω της δημιουργίας των τοπικών κοινωνικών δικτύων υποστήριξης και της συμμετοχής απορρόφησης του τοπικού εργατικού δυναμικού (κοινωνικού λειτουργοί) (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 4).

Ακόμα, η εξασφάλιση ότι οι τοπικές αρχές πραγματοποιούν την πρακτική κοινωνική πολιτική προϋποθέτει έναν μεγάλο αριθμό συνθηκών σχετικά με τα ζητήματα του προγραμματισμού, της οργάνωσης, της δημιουργίας της υποδομής, της επάνδρωσης και πρώτα απ' όλα της οικονομικής υποστήριξης (Delitheou και Gennadopoulou, 2010: 4).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

3.1 Πρόγραμμα Καποδίστριας

Την περίοδο 1996-1998 και σύμφωνα με τον Ν. 2539/97 σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε το πρόγραμμα «Ι.Καποδίστριας» το οποίο αφορούσε την μεταρρύθμιση για το διοικητικό σύστημα τα Ελλάδας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα είχε δυο άξονες. Ο πρώτος άξονας αφορούσε το θεσμικό πλαίσιο της συνένωσης 457 δήμων και 5.318 κοινοτήτων σε 900 δήμους και 133 κοινότητες. Ο δεύτερος άξονας αφορά το Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης(ΕΠΤΑ)(Χλέπας, 2008).

Κύριος σκοπός της μεταρρύθμισης του Προγράμματος «Ι. Καποδίστρια» ήταν η δημιουργία ισχυρής Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Πιο συγκεκριμένα η δημιουργία ΟΤΑ ικανών να σχεδιάσουν και να υλοποιούν πολιτικές για την ανάπτυξη της

κοινότητας. Επίσης, επιθυμούσε το πρόγραμμα αυτό να αναβαθμίσει τις υπηρεσίες των χωριών για τους πολίτες(Χατζηπαντελής, 2008).

Η σημαντική τομή του καταστατικού πλαισίου διακυβέρνησης των ΟΤΑ πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των αναγκαστικών συνενώσεων που επέβαλε το Πρόγραμμα «Ι. Καποδίστριας». Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 10 του ν. 2539/1997: *«Στους δήμους και τις κοινότητες, που συνιστώνται με τον παρόντα νόμο, η εδαφική περιφέρεια κάθε καταργούμενου ΟΤΑ και κάθε προσαρτώμενου συνοικισμού αποτελεί υποδιαίρεση της ενιαίας εδαφικής περιφέρειας του νέου δήμου ή κοινότητας και προσδιορίζεται με τον όρο «Δημοτικό ή Κοινοτικό Διαμέρισμα», το οποίο περιλαμβάνει και τον πληθυσμό του καταργηθέντος ΟΤΑ»* (Χλέπας et al, 2008).

Σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο, τα όργανα του Δήμου (κυρίως στο δημοτικό συμβούλιο) παίρνουν τις αποφάσεις, σε αντίθεση με τα τοπικά συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων που περιορίστηκαν σε γνωμοδοτικά και ελεγκτικά καθήκοντα (Χλέπας et al, 2008).

Ταυτόχρονα, το σχέδιο «Ι.Καποδίστριας» προβλέπει αλλαγές στο χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης, με τέτοιο τρόπο, ώστε να αλλάξει η εικόνα της Ελλάδας, να αναπτυχθεί η τελευταία και να δημιουργηθούν νέες συνθήκες για την οικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας. Ως στόχο, λοιπόν, αυτού του προγράμματος περιλαμβάνονται τα εξής: η οργάνωση της Περιφέρειας, η ενίσχυση της ΝΑ, η παροχή αρμοδιοτήτων στο Βαθμό αυτοδιοίκησης και η συζήτηση με τους κατοίκους και τους κοινωνικούς φορείς για την επίλυση πολλών θεμάτων (Γεωργογιάννης, 2008).

Το σχέδιο του «Ι. Καποδίστρια» προβλέπει αλλαγές στο δημοτικό σύστημα. Συγκεκριμένα, ο ΟΤΑ ασκεί αυτοτελώς μόνο τις «απολύτως αναγκαίες αρμοδιότητες», ενώ κάποιες άλλες υποθέσεις διεκπεραιώνονται από τις υπηρεσίες της περιφερειακής διοίκησης στο νομό (Χλέπας,1999). Επίσης, ορίζει τη δημιουργία επτά (7) διαφορετικών τύπων ΟΤΑ, με στόχο την καλύτερη διοικητική οργάνωση, αλλά και την προσαρμογή του θεσμικού πλαισίου στις ανάγκες της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας. Ως επί το πλείστον αφορά, σύμφωνα με τους Γετίμη και Γράβαρη, «το «δήμο-ενότητα χωριών», το «δήμο-ημιαστικό οικισμό», τον «αστικό δήμο», το «δήμο-νησί», το «δήμο-πολεοδομικό συγκρότημα» (εκτός Αττικής/Θεσσαλονίκης), τους «δήμους-τμήματα μητροπολιτικών περιοχών» (σε Αττική και Θεσσαλονίκη) και τις «κοινότητες»

(ήδη υφιστάμενες χειμάζουσες κοινότητες και ενδεχομένως και άλλοι μικροί ΟΤΑ)» (Γετίμης et al, 1993:234).

Πιο συγκεκριμένα, στο θέμα της έδρας των νέων ΟΤΑ, υπάρχουν κάποια κριτήρια, όπως το κατά πόσο κεντρικά βρίσκεται ο οικισμός, ποια είναι η υπάρχουσα διοικητική υποδομή, ο πληθυσμός και η τωρινή χωροθέτηση των άλλων δημόσιων υπηρεσιών. Όσον αφορά το όνομα κάθε νέου ΟΤΑ, το αποφασίζουν οι Τοπικές ενώσεις, ο γενικός γραμματέας της Περιφέρειας και όσοι ενδιαφέρονται για τον ΟΤΑ. Ο υπουργός είναι εκείνος που επιλέγει τόσο το όνομα, την έδρα αλλά και την χωροθέτηση, τα οποία αποτυπώνονται μάλλον σε νόμο του Κοινοβουλίου, παρά σε Προεδρικό Διάταγμα. Αυτό συμβαίνει, διότι πρέπει να υπάρχει δυσκολία στην προσβολή τους από τα δικαστικά μέσα (Γετίμης et al, 1993).

Ταυτόχρονα, το πρόγραμμα αναφέρεται στη συνένωση τεσσάρων σημείων όπως την προώθηση θεσμικού πλαισίου, την εφαρμογή υποπρογραμμάτων βελτίωσης των βασικών υποδομών, τη διατήρηση των προνομίων που είχαν κάτοικοι των μικρών χωριών και την ανάπτυξη των δήμων. Συγκεκριμένα, υπήρξε χρονοδιάγραμμα μέχρι το 2001 (Γετίμης et al, 1993).

Για την ολοκλήρωση αυτού του προγράμματος, άρα και για την χρηματοδότηση, πρέπει να συνεργαστούν το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, το ΥΠΕΧΩΔΕ, το ΥΠΕΠΘ και το ΥΠΠΟ (Γεωργογιάννης, 2008).

Πιο συγκεκριμένα, οι επτά (7) τύποι Ο.Τ.Α παρουσιάζονται παρακάτω πιο αναλυτικά:

Δήμος- Ενότητα Χωριών

Σ' αυτό το κομμάτι ενώνονται οι αγροτικοί οικισμοί, όπου ως κύριο γνώρισμα, πλέον, έχουν τη λειτουργία της Δημοτικής Αρχής και τη δημοτική αποκέντρωση στη βάση των πρώην Κοινοτήτων με τα Τοπικά Συμβούλια, ακόμη και στην έδρα του νέου Ο.Τ.Α. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα να εκπροσωπούνται όλες οι πρώην Κοινότητες στο Δημοτικό Συμβούλιο (Γεωργογιάννης, 2008).

Δήμος-Ημιαστικός οικισμός

Ο ημιαστικός οικισμός θα πρέπει να απαρτίζεται από πληθυσμό άνω των 2.500 ή 5.000 κατοίκων. Έτσι, συνενώνονται τοπικά συμβούλια στις μικρότερες Κοινότητες, όμοροι ΟΤΑ και υπάρχει εκπροσώπηση των μικρότερων Κοινοτήτων στο Δημοτικό Συμβούλιο (Γεωργογιάννης, 2008).

Αστικός Δήμος

Ως Αστικοί δήμοι θεωρούνται οι μεγάλοι Δήμοι των Νομών, στους οποίους προσαρτώνται οι γειτονικές Κοινότητες, όπως π.χ. ο Δήμος Ρίου Αχαΐας, όπου προϋπήρχε ως Δήμος πριν την εφαρμογή αυτού του σχεδίου (Γεωργογιάννης, 2008).

Δήμος- Νησί

Όλοι οι Ο.Τ.Α των μικρών νησιών πρέπει να συνενωθούν, έτσι ώστε να οργανωθούν ως Δήμος. Τα μεγάλα νησιά, πολλές φορές, αποτελούν νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις (Γεωργογιάννης, 2008).

Δήμος- Πολεοδομικό Συγκρότημα

Αφορά τους μεγάλους δήμους, οι οποίοι, ήδη, αποτελούν μικρές μητροπολίτικες περιοχές. Εδώ πρέπει να εξετασθεί η συγκρότηση θεσμών συνεργασίας για τη διαχείριση ευρύτερων λειτουργιών της περιοχής. Δηλαδή, πρόκειται για Νομαρχιακούς δήμους (οι πρωτεύουσες αυτών), άρα και ο αριθμός αυτών των Δήμων αντιστοιχεί στους νομούς της χώρας, εκτός των Νομών Αττικής, Θεσσαλονίκης και Μαγνησίας (Γεωργογιάννης, 2008).

Δήμοι- Τμήματα μητροπολιτικών περιοχών

Αφορά τους Ο.Τ.Α της μητροπολιτικής περιοχής Αττικής και Θεσσαλονίκης, των οποίων ο ρόλος αλλά και η ανασυγκρότηση τους πρέπει να ξανά προσδιορισθεί. Δεν αφορά την Αττική και την Θεσσαλονίκη, όπως και τον Βόλο-Ν. Ιωνία (Γεωργογιάννης, 2008).

Διοικητική διαίρεση των Περιφερειών σύμφωνα με στοιχεία της απογραφής πληθυσμού 2001 της Ε.Σ.Υ.Ε. (Γεωργογιάννης, 2008:68).

Περιφέρεια	Νομαρχίες	Δήμοι	Κοινότητες	Πληθυσμός Δήμων	Πληθυσμός Κοινοτήτων
1. Αν. Μακεδονίας & Θράκης	5	48	7	600.332	10.735
2. Αττικής	4	102	20	3.721.894	39.916
3. Βορείου Αιγαίου	3	35	1	205.750	371
4. Δυτικής Ελλάδας	3	72	2	739.106	1.400

5. Δυτικής Μακεδονίας	4	44	17	291.226	10.296
6. Ηπείρου	4	57	19	342.509	11.311
7. Θεσσαλίας	4	93	12	738.335	15.553
8. Ιονίων Νήσων	4	33	6	209.610	3.374
9. Κεντρικής Μακεδονίας	7	128	6	1.868.408	3.544
10. Κρήτης	4	68	4	597.163	3.968
11. Νοτίου Αιγαίου	2	45	13	295.988	5.273
12. Πελοποννήσου	5	100	7	633.570	5.372
13. Στερεάς Ελλάδας	5	89	6	596.472	8.687
Σύνολο	54	914	120	10.840.533	121.225

(Τελευταία ενημέρωση:9/1/2007) (Γεωργογιάννης, 2008:68)

Το σχέδιο Καποδίστριας ΙΙ προέβλεπε εθελούσιες συνένωσης με την ύπαρξη πόρων δηλαδή οι Δήμοι από 1000 θα μειωθούν τουλάχιστον σε 500. Η διάρκεια αυτού του σχεδίου υπολογίστηκε έως το 2009. Επιπλέον, επεκτείνεται στις Νομαρχίες στον β και γ Βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης με σκοπό την ορθολογικότερη οργάνωση (Πλάκας, 2007).

Με το πρόγραμμα «Καποδίστριας Ι» οι Κοινότητες μειώνονται σε 120, οι Δήμοι αυξάνονται σε 914, οι Νομαρχίες αυξάνονται επίσης κατά δυο και οι Περιφέρειες παραμένουν 13. Ενώ στον «Καποδίστρια ΙΙ», οι Κοινότητες μηδενίζονται, οι Δήμοι γίνονται 400, οι Νομαρχίες γίνονται οι νέες αυτοδιοικητικές περιφέρειες που αναλογούν σε 15-17 και οι Περιφέρειες γίνονται 5 (Γεωργογιάννης, 2008).

Συγκεκριμένα οι «νέες αυτοδιοικητικές περιφέρειες» είναι οι εξής: Θράκης, Ανατολικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Ιονίων Νησιών, Δυτικής Ελλάδας, Ανατολικής Πελοποννήσου, Θεσσαλίας, Βορείου Αιγαίου, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Κρήτης και Νοτίου Αιγαίου (Γεωργογιάννης, 2008).

Χαρακτηριστικά του Προγράμματος «Ι. Καποδίστρια » (Νόμος 2539\1997)

Σύμφωνα με τον αρθρογράφο Πλάκα (2007), τα χαρακτηριστικά του Προγράμματος είναι ότι:

- Ø Οι Κοινότητες καταργούνται και ενώνονται σε ένα δήμο
- Ø Η Κοινότητα χάνει τα χαρακτηριστικά της τα οποία είναι η αυτονομία της, του προϋπολογισμού της καθώς και σταματά να είναι ΝΠΔΔ αφού τα κοινοτικά συμβούλια αποφασίζουν για τα ζητήματα του χωριού
- Ø Οι δήμοι και οι Κοινότητες που προέκυψαν από την συνένωση όπως προκύπτει από τον νόμο 2539\1997, καθίστανται διάδοχοι των καταργησθέντων δήμων και κοινοτήτων οι οποίοι έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις των προϋπάρχων Δήμων και Κοινοτήτων.
- Ø Καταργείται η Κοινότητα ως όρος και από το Σύνταγμα με την αναθεώρηση που υπέστη το 2001.
- Ø Το Τοπικό Συμβούλιο είναι η συνέχεια του Κοινοτικού Συμβουλίου. Οι υποχρεώσεις του πρώτου περιορίζονται όσον αφορά την παρακολούθηση των έργων και προγραμμάτων, την εκφορά γνώμης και την διατύπωση προτάσεων στο Δημοτικό Συμβούλιο.
- Ø Προβλεπόταν η μεταβίβαση κι άλλων αρμοδιοτήτων στα Τοπικά Συμβούλια, τα οποία όμως σταμάτησαν να λειτουργούν το 1999.

Σύμφωνα με το νόμο 1997 «περί συγκροτήσεως της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης», το σχέδιο του Καποδίστρια περιελάμβανε τα εξής: α) Το περιεχόμενο του νόμου συγκαταλέγει νέους δήμους ή κοινότητες που προκύπτουν από τη συνένωση των δήμων και κοινοτήτων. Επίσης β) ο ίδιος νόμος περικλείει και τους ΟΤΑ που παραμένουν χωρίς μεταβολή (Μπεσίλα- Βήκα, 2004).

Τα κριτήρια διάκρισης των δήμων και κοινοτήτων χωρίζονται ως εξής:

- Για τους νέους ΟΤΑ το πληθυσμιακό κριτήριο είναι της τάξης των 1.000 κατοίκων
- Ενώ για αυτούς που παραμένουν χωρίς μεταβολή το κριτήριο προκύπτει ανάλογα με τη γεωγραφική θέση.

Όπως αναφέρεται στο νόμο 2539/1997, τα δημοτικά διαμερίσματα χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

Α΄ Κατηγορία: σε αυτά που έχουν περισσότερους από 300 κατοίκους, στα οποία ο πρόεδρος του συμβουλίου είναι και δημοτικός σύμβουλος.

Β' Κατηγορία: σε αυτά που έχουν λιγότερους από 300 κατοίκους, των οποίων οι εκπρόσωποι είναι το τριμελές τοπικό συμβούλιο, και ο πρόεδρος που λειτουργεί ως δημορχιακός πάρεδρος. και Τέλος η στη

Γ' Κατηγορία: το δημοτικό διαμέρισμα αποτελεί την έδρα του νέου δήμου (Μπεσίλα- Βήκα, 2004).

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Σύνδεσμοι δήμων και κοινοτήτων		
Δύο ή περισσότεροι Δήμοι ή κοινότητες	<p>Οικονομικά</p> <ul style="list-style-type: none"> Ø Πρόσοδοι περιουσίας τους Ø Ετήσιες εισφορές των Ο.Τ.Α. των συνδέσμου Ø Φόροι τέλη, δικαιώματα Ø Δωρεές, επιχορηγήσεις 	<p>Όργανα</p> <ul style="list-style-type: none"> Ø Πρόεδρος Ø Διοικητικό συμβούλιο Ø Εκτελεστική επιτροπή

(Μπεσίλα-Βήκα, 2004:277)

Ο παραπάνω πίνακας αναφέρεται στη δημιουργία των συνδέσμων, οι οποίοι δεν είναι τυχαίοι, αλλά στηρίζονται σε " δεσμευτικό σχεδιασμό γεωγραφικών ενοτήτων" (Μπεσίλα- Βήκα, 2004).

Σύμφωνα με το νόμο 1981, ο οποίος προέβλεπε τον καθορισμό γεωγραφικών περιοχών με κριτήρια τις συγκοινωνιακές, πληθυσμιακές, γεωγραφικές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και δημογραφικές συνθήκες. Οι νέοι Ο.Τ.Α. που θα προκύψουν, είτε εθελοντικά είτε μερικώς, αναγκαστικά θα αποτελέσουν έναν δήμο ανεξάρτητα από τον αριθμό των κατοίκων τους (Μπεσίλα- Βήκα, 2004).

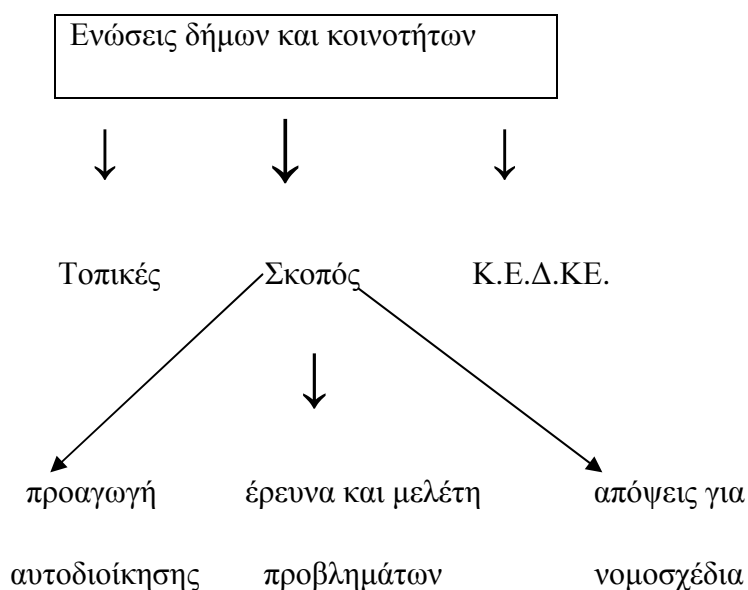
Οι σύνδεσμοι δήμων και κοινοτήτων δεν ανήκουν στους δευτεροβάθμιους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και οφείλουν την ύπαρξή τους στην ανάγκη συνεργασίας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού. Τα όργανα του συνδέσμου είναι το διοικητικό συμβούλιο, η εκτελεστική επιτροπή και ο πρόεδρος. Το διοικητικό

συμβούλιο αποτελείται από αιρετούς αντιπροσώπους των δήμων και κοινοτήτων (Μπεσίλα- Βήκα, 2004).

Το 1997, σύμφωνα με το νόμο 2539/1997, έγιναν αναγκαστικές συνενώσεις δήμων και κοινοτήτων, συνιστώντας νέους δήμους και καταργώντας τις παλιές συνενώσεις δήμων και κοινοτήτων (Μπεσίλα- Βήκα, 2004).

Σύμφωνα με το νόμο 2946/2001 δημιουργήθηκαν «Συμπολιτείες Δήμων και Κοινοτήτων». Ακόμα οι δήμοι ή κοινότητες με συνολικό πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων μπορούν να ανήκουν πια στο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Μπεσίλα- Βήκα, 2004).

Ενώσεις δήμων και κοινοτήτων

Οι ενώσεις δήμων και κοινοτήτων διαφέρουν από τους συνδέσμους δήμων και κοινοτήτων και αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Διακρίνονται κατά περιφέρεια νομού(σε τοπικές) και σε Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.) (Μπεσίλα- Βήκα, 2004).

Σκοπός των ενώσεων αυτών είναι η προαγωγή της αυτοδιοίκησης, η έρευνα, η μελέτη των σχετικών προβλημάτων, καθώς και η διατύπωση απόψεων σε νομοσχέδια που αφορούν τους δήμους και τις κοινότητες (Μπεσίλα- Βήκα, 2004:283).

Τέλος, μετά την αναθεώρηση του συντάγματος, το άρθρο 102 που θεσπίστηκε το 2001, προβλέπει πρωτοβάθμιους και δευτεροβάθμιους οργανισμούς, χωρίς, όμως, να τους ορίζει. Για όλες τις βαθμίδες της τοπικής αυτοδιοίκησης ισχύει το ίδιο σύνταγμα ως προς τις αρμοδιότητές τους και την έκταση της κριτικής εποπτείας (Μπεσίλα- Βήκα, 2004).

Οι διαδικασίες της μεταρρύθμισης

Το νέο σχέδιο για τις συνενώσεις των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ δημιουργήθηκε το 1996 από τον τότε καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό εσωτερικών, δημόσιας διοίκησης και αποκέντρωσης. Το πρόγραμμα «Ι. Καποδίστριας» ήταν πιο προσεγμένο συγκριτικά με το παρελθόν, εξωτερικεύοντας τη θέληση της πολιτικής ηγεσίας να προχωρήσει με αποφασιστικότητα και σοβαρότητα σε μια μεταρρύθμιση που είχε ημερομηνία λήξης. Όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης απέρριψαν από την αρχή την "ιδέα των αναγκαστικών συνενώσεων", παρά το γεγονός ότι οι "συναινετικές

συγκωνεύσεις είχαν είδη ενθαρρυνθεί επί δεκατέσσερα (14) έτη, χωρίς να προκύψουν αξιόλογα αποτελέσματα” (Χλέπας, 1999).

Στόχοι και αρχές του προγράμματος «Καποδίστριας»

Στόχος του Προγράμματος Καποδίστριας ήταν η ανασυγκρότηση της Α΄Βάθμιας Αυτοδιοίκησης με την υιοθέτηση αρχών που έπρεπε να διέπουν το νέο νομικό καθεστώς. Επίσης, είχε τεθεί χρονοδιάγραμμα έως το 2001 όμως υπήρχε δυνατότητα παράτασης για να ολοκληρωθεί η μεταρρύθμιση, είχε γίνει ο προϋπολογισμός για τα χρήματα που θα δαπανηθούν καθώς και οι πηγές από τις οποίες θα αντλούνταν(Χλέπας et all, 2008).

Σύμφωνα με τα γραφόμενα του Χλέπα(1999:399-400), οι στόχοι που υιοθετήθηκαν το 2001 από το πρόγραμμα «I. Καποδίστριας» για την ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης είναι οι εξής:

- Ο εκσυγχρονισμός του διοικητικού συστήματος
- Η δημιουργία πρωτοβάθμιων ΟΤΑ με θεσμική δομή σύγχρονων ανοικτών πόλεων
- Η αναβάθμιση του τοπικού πολιτικού συστήματος
- Η διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ
- Ο συντονισμός των τοπικών δημόσιων επενδύσεων
- Τέλος, η διασφάλιση ενός ικανοποιητικού βαθμού νομιμότητας, διαφάνειας και κοινωνικού ελέγχου στην τοπική εξουσία.

Οι αρχές του προγράμματος, σύμφωνα με τον Χλέπα (1999:400-402) είναι οι εξής:

- Η αρχή της συντονισμένης δράσης σε όλες τις πτυχές της μεταρρύθμισης επιφέρει το συνδυασμό των νομοθετικών μέτρων και την εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών στρατηγικού προσανατολισμού, με αποτέλεσμα την επιτυχία στους στόχους της μεταρρύθμισης, ως προς το συντονισμό των δημόσιων επενδύσεων και την αναβάθμιση του τοπικού πολιτικού συστήματος.
- Το « καταστατικό πλαίσιο», του οποίου η διαμόρφωση γίνεται με βάση το νόμο για τους νέους δήμους, επιδιώκοντας την απόλυτη ομοιομορφία και τη λειτουργική ισορροπία για τη συγκρότηση του ισχυρού διοικητικού κέντρου στο νέο ΟΤΑ.

- Η αρχή της κοινωνικής συναίνεση η οποία συνδέεται στενά με τους εξής στόχους της μεταρρύθμισης: την επίτευξη της διαφάνειας και του ελέγχου στην τοπική εξουσία καθώς και την αναβάθμιση του τοπικού πολιτικού συστήματος.
- Και η αρχή της ενδοδημοτικής αναπτυξιακής ισορροπίας η οποία έχει ίδιους στόχους με την παραπάνω αρχή. Η διαφορά είναι ότι αποσκοπεί στην δημιουργία νέων ΟΤΑ με δομές ανοιχτών πόλεων. Η εκπροσώπηση των διαμερισμάτων στα κεντρικά όργανα τα οποία αποφασίζουν είναι παρόμοια με την διατήρηση διοικητικών διευκολύνσεων στα χωριά της περιφέρειας.

Νέο τοπίο της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης

Μετά τις συνενώσεις τους, οι 133 ΟΤΑ,(από τους οποίους οι 33 βρίσκονται στον «ακέραιο», από τη μεταρρύθμιση, νομό Αττικής) ονομάζονται «Κοινότητες», ενώ οι υπόλοιποι 900 «Δήμοι» (Χλέπας, 1999).

Το 1990 είχε επικρατήσει ένα κριτήριο αυτοδύναμης «βιωσιμότητας», και με αποτέλεσμα οι ΟΤΑ με πληθυσμό μεγαλύτερο από 5.000 κατοίκους να ανήκαν στους δήμους. Σύμφωνα με το ν. ΔΝΖ' / 1912, καθιερώθηκαν κάποια κριτήρια που βοήθησαν στην αναγνώριση χιλιάδων οικισμών των Κοινοτήτων, ενώ για τους δήμους υπήρχαν αντίθετες προϋποθέσεις για τη δημιουργία των ΟΤΑ, οι οποίοι θα ασχολούνταν με τη «διοίκηση των τοπικών υποθέσεων»(Χλέπας, 1999).

Στην Ελλάδα, ήταν αναγκαία η λειτουργία δυο διαφορετικών βασικών τύπων στους πρωτοβάθμιους οργανισμούς του ΟΤΑ με τις περισσότερες αλλαγές στους δευτεροβάθμιους οι οποίοι υιοθέτησαν πιο πολλά οργανωτικά σχήματα. Οι νέοι ΟΤΑ, αν και πλέον «Δήμοι», δεν θα μπορούσαν να ασκήσουν πολλές από τις αρμοδιότητες που προβλέπονταν από την τότε νομοθεσία(Χλέπας,1999).

Οι συνενώσεις των δήμων έχουν επίσης κάποιες συνέπειες ως προς τα συστήματα ελέγχου των δραστηριοτήτων της δημόσιας διοίκησης. Οι νέοι δήμοι αναλαμβάνουν τις αρμοδιότητες για τις τοπικές υποθέσεις, που μέχρι τότε ασκούσαν στην πράξη, λόγω αδυναμίας των κοινοτήτων, από κρατικές υπηρεσίες ή και από τη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση (Χλέπας, 1999).

Σύμφωνα με το Χλέπα(1999), ο πιο σημαντικός στόχος του προγράμματος «Ι. Καποδίστριας» δεν είναι η συνολική αναμόρφωση του διοικητικού συστήματος της χώρας, αλλά η δημιουργία πόλων ανάπτυξης(Χλέπας, 1999:423).

Η εφαρμογή του προγράμματος « I. Καποδίστριας» επέφερε έντονη αμφισβήτηση στο πολιτικό και κομματικό κατεστημένο. Παράλληλα, όμως, αναζωογόνησε την τοπική πολιτική. Στους «Καποδιστριακούς» δήμους εμφανίστηκαν πολλοί υποψήφιοι με καθαρά τοπικιστικό χαρακτήρα και πέτυχαν την άλωση των νέων ΟΤΑ(Χλέπας, 1999).

Η Ν.Δ., ανεξάρτητα από την άνοδο που είχε στην οργανωτική ανάπτυξή της από τη δεκαετία του 1980, παρέμεινε ένα κόμμα, του οποίου οι βουλευτές διέθεταν μεγαλύτερη ισχύ από τους συναδέλφους τους στο ΠΑΣΟΚ. Η δημιουργία της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης και των νέων «Καποδιστριακών» δήμων το 1998 συνεπάγεται την ανατροπή των σημερινών ισορροπιών, με θεαματική ενίσχυση του ειδικού βάρους των τοπικών στελεχών μέσα στο κόμμα (Χλέπας, 1999).

Το πρόγραμμα «I. Καποδίστριας» προκάλεσε ορισμένες αλλαγές στην κοινότητα. Συγκεκριμένα, οι τελευταίες αναδιαρθρώθηκαν, επαναπροσδιορίστηκαν και αναβαθμίστηκαν, απέκτησαν νέα σύγχρονη πολιτική και διοικητική οργάνωση. Επιπλέον, συμμετέχουν ενεργά στη διοίκηση του ισχυρού δήμου (Χλέπας, 1999).

Οι κάτοικοι που διαβιούν στα χωριά δεν απευθύνονται στην έδρα του δήμου αλλά οι δημοτικοί υπάλληλοι επισκέπτονται τα χωριά και διευθετούν τις υποθέσεις τους και έτσι αντιστρέφονται οι ρόλοι. Με το συγκεκριμένο πρόγραμμα τα χωριά ανακάμπτουν, εξελίσσονται και γίνονται πυρήνες της ισχυρής Ελλάδας(Υπουργείο Εσωτερικών Δικτυακός Τόπος Διαβουλεύσεων, 2010).

3.1.2.ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ «I. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ »

Από ότι συμπεραίνεται, το σχέδιο «Καποδίστριας I», έχει περισσότερα αρνητικά παρά θετικά στοιχεία. Όπως, δηλαδή, το γεγονός ότι θεωρεί την αναγκαστική συνένωση ως πιο αποτελεσματική λύση. Επιπλέον, το χρονοδιάγραμμα αυτού του σχεδίου είναι μη πραγματικό, καθώς μιλάει για εξωπραγματικά γεγονότα. Ταυτόχρονα, οι αναγκαστικές συνενώσεις δε βρίσκουν αντίκρισμα στο Σύνταγμα. Αυτό το θέμα έχει, ήδη, λυθεί από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, και έτσι οι διάφορες απειλές δεν μπορούν να αναβάλουν το Πρόγραμμα. Το τελευταίο δεν προβλέπει εναλλακτικές λύσεις για τις

περιπτώσεις, όπου οι συνενώσεις δεν θα εφαρμοσθούν σε κάποιες περιοχές. Επιπροσθέτως, όσον αφορά τις μικρές κοινότητες, το σύνολο των υποθέσεων θα μεταβιβάζεται στις υπηρεσίες Περιφερειακής Διοικήσεως του Νομού, δηλαδή στην κρατική διοίκηση. Το Πρόγραμμα δεν αντιμετωπίζει άμεσα το ζήτημα του λειτουργικού περιεχομένου της και οι διατάξεις για τα Τοπικά Συμβούλια μπορεί να δημιουργήσουν αρκετά προβλήματα, παραδείγματος χάρη: είναι αμφίβολο κατά πόσο όλοι οι συνδυασμοί θα καταφέρουν να έχουν υποψήφιους. Στο σχέδιο αναδιάρθρωσης της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης δεν υπάρχουν πολύπαθες μητροπολίτικες περιοχές της Αττικής και της Θεσσαλονίκης, παρόλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Τέλος, η δημιουργία νέων, ισχυρότερων διοικητικών κέντρων δεν αρκεί από μόνη της για να λύσει το πρόβλημα (Γετίμης και Γραβάρης, 1993).

Εξαιτίας της έλλειψης ωριμότητας και του πνεύματος τοπικισμού οι Καποδιστριακοί Δήμοι δεν κατόρθωσαν να υπερβούν την υπεροχή της έδρας του δήμου. Το τελευταίο προκάλεσε την αντίδραση των πολιτών των παλαιών δήμων και κοινοτήτων αφού ένοιωσαν ότι παρέμειναν χωρίς την δυνατότητα συμμετοχής στα τοπικά κενά (Χλέπας, et all, 2008).

Ο Αθανάσιος Κανελλόπουλος, μελετώντας την οικονομική πολιτική και την ανατροπή του «παραδοσιακού κοινοτικού συστήματος» δεν εγκρίνει αυτή την ενέργεια του Καποδίστρια. Πίστευε, ότι η διατήρηση του κοινοτικού συστήματος θα συντελούσε στην αποκέντρωση της ευθύνης και θα ιδρύονταν νέοι φορείς για την ανάληψη του έργου της ανασυγκροτήσεως και αναπτύξεως της χώρας (Πανταζόπουλος και Πετρίδης, 1992).

Τρεις είναι οι βασικοί λόγοι που το παραπάνω πρόγραμμα δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες: Πρώτον, δημιουργήθηκαν πολλοί δήμοι με αποτέλεσμα να μην επαρκούν ως διοικητικές μονάδες. Δεύτερον, η πολιτεία δεν στήριζε οικονομικά και πολιτικά (προγράμματα) και αναβάθμιση τους νέους δήμους και τρίτον, η μεταρρύθμιση δεν έφερε την ριζική αλλαγή του πολιτικού και διοικητικού συστήματος των νέων δήμων με αποτέλεσμα να αποκλειστεί πρόσβαση του πολίτη στην λήψη αποφάσεων (Χατζηπαντελής, 2008).

3.2 Μετάβαση από το πρόγραμμα I. Καποδίστρια στο πρόγραμμα Καλλικράτη

Ορισμός Καλλικράτη

Σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, «Καλλικράτης» σημαίνει *διαφάνεια, λογοδοσία, λειτουργικότητα, αποτελεσματικότητα και καλή εξυπηρέτηση στον πολίτη. Προάγει τον εκδημοκρατισμό και ενθαρρύνει τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στη λήψη των αποφάσεων που τις αφορούν* (Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010).

Το Σχέδιο «Καλλικράτης» είναι ουσιαστικά η συνέχεια του «Σχεδίου Καποδίστριας» του νόμου (2539/97) του Ελληνικού Κράτους-συνένωση κοινοτήτων σε μεγαλύτερους δήμους. Πήρε το όνομά του, ιστορικά από τον Καλλικράτη, έναν εκ των δυο αρχιτεκτόνων του Παρθενώνα της Ακρόπολης των Αθηνών (Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010).

Από την 1^η Ιανουαρίου του 2011, τέθηκε σε εφαρμογή στην Ελλάδα, το πρόγραμμα «Καλλικράτης», το οποίο είναι το όνομα που δόθηκε από την ελληνική κυβέρνηση σε μια σειρά διοικητικών αλλαγών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Το Σχέδιο «Καλλικράτης» ψηφίστηκε στις 4 Ιουνίου 2010 και δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ Α', αρ. φύλλου 87, 7 Ιουνίου 2010, ως «Νόμος 3852» και ονομάστηκε ως «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010).

Δημιουργήθηκε για να ικανοποιήσει το αίτημα των πολιτών για την αναδιάρθρωση της λειτουργίας της αυτοδιοίκησης αλλά και του κράτους. (Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010).

Το σχέδιο του «Καλλικράτη» επιχειρεί μια Νέα Αρχιτεκτονική Αυτοδιοίκηση, η οποία όπως ορίζεται από το σύνταγμα αφήνει πίσω το στερεότυπο συγκεντρωτισμό και αποκεντρώνει τη διοίκηση, διανθίζοντας τη με περαιτέρω στοιχεία όπως ευελιξία, αποτελεσματικότητα, αξιοποίηση τοπικών και περιφερειακών προτερημάτων, που είναι συνήθη σε εξελιγμένα κράτη.

Παράλληλα, καθορίζει την άσκηση της εξουσίας με όρους εμπλουτισμού της συμμετοχής του πολίτη, ενώ δίνει άλλη διάσταση στο ρόλο της κοινωνίας των πολιτών, των κοινωνικών οργανώσεων και του εθελοντισμού. Επιπλέον, το παρόν σχέδιο αξιοποιεί νέα εργαλεία και νέες μεθόδους ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και αυτόματης εξυπηρέτησης(Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης,2010).

Ταυτόχρονα, ως στόχο έχει να εξασφαλίσει μια σταθερότητα και σύγχρονη διοίκηση στη χώρα με τη συστηματική διαχείριση πολιτικών παντός επιπέδου. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα, δεν αφορά μόνο μια βαθμίδα ή μια κατηγορία φορέων αυτοδιοίκησης και αποκεντρωμένης διοίκησης, αλλά δίνει έμφαση στην ηθική αναδόμηση της αυτοδιοίκησης στον οικονομικό, διοικητικό και πολιτικό τομέα(Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης,2010).

Σκοπός της δημιουργίας του εν λόγω προγράμματος, είναι η επαναθεμελίωση της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης με λιγότερους και ισχυρότερους Δήμους, σε όλη τη χώρα. Η συγκρότηση των δήμων αυτών σε πληθυσμιακά και χωρικά μεγαλύτερες γεωγραφικές μονάδες, διευκολύνει στην ανάπτυξη ενός ισχυρότερου διοικητικού συστήματος, ικανοποιώντας τους εξής στόχους:

Σύμφωνα με τον Χρυσανθάκη (2010:25), οι νέοι δήμοι:

α) να καθίστανται ικανοί οι νέοι δήμοι ν' ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις, αξιοποιώντας την τεχνολογία και τις νέες μεθόδους διοίκησης, ώστε να υποδεχθούν διευρυμένες αρμοδιότητες

β) να αποτελέσουν ισχυρές μονάδες τοπικής ανάπτυξης και

γ) να εξελίσσονται σε αποτελεσματικούς διαχειριστές υπηρεσιών, εξυπηρετώντας στην καθημερινή ζωή και ποιότητα των πολιτών(Χρυσανθακάκης, 2010). Επιπλέον, σημαντικό σημείο του σχεδίου είναι η διοικητική μεταρρύθμιση της αυτοδιοίκησης με τη μείωση των φορέων. Ειδικότερα επιτεύχθηκε:

- Συνένωση Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμοι και κοινότητες) από 1034 σε 325 Δήμους.
- Συνένωση περίπου 6.000 Νομικών Προσώπων και Δημοτικών Επιχειρήσεων των Δήμων σε λιγότερα από 2000.
- Αντικατάσταση των 56 νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων σε 13 αιρετές (εκλεγμένες)περιφέρειες που διαχωρίζονται σε περιφερειακές ενότητες, με

εξάιρεση τη Νομαρχία Αθηνών, η οποία διαιρείται σε τέσσερις (4) περιφερειακές ενότητες. Αντίστοιχα σε δύο (2) οι Νομαρχίες Πειραιά, Καβάλας, Κεφαλλονιάς και Μαγνησίας και τέλος οι Νομαρχίες Κυκλάδων και Δωδεκανήσων σε μια περιφερειακή ενότητα.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης(2010) οι 13 κρατικές περιφέρειες συγκροτούν 7 αποκεντρωμένες διοικήσεις, οι οποίες είναι οι εξής:

- Αττικής
- Θεσσαλίας- Στερεάς Ελλάδα
- Ηπείρου- Δυτικής Μακεδονίας
- Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου
- Αιγαίου
- Κρήτης
- Μακεδονίας-Θράκης

Σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης(2010) οι 13 ισχυρές νέες Περιφέρειες με αιρετούς Περιφερειάρχες στη θέση 54 Νομαρχιών είναι οι εξής:

- Ηπείρου
- Κεντρικής Μακεδονίας
- Δυτικής Μακεδονίας
- Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης
- Δυτικής Ελλάδας
- Ιονίου
- Κρήτης
- Νότιου Αιγαίου
- Βορείου Αιγαίου
- Θεσσαλίας
- Στερεάς Ελλάδα
- Πελοποννήσου
- Αττικής(Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης,2010).

Τέλος, άλλαξε η θητεία του δημάρχου και του περιφερειάρχη από τετραετή σε πενταετή, με διεξαγωγή των εκλογών ταυτόχρονα με τις Ευρωεκλογές

(Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010).

Το πρόγραμμα «Καλλικράτης», αφού αναγνώρισε το ρόλο των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τη στρατηγική ανάπτυξης και έχει ως βάση κάποιους στόχους, όπως η ενθάρρυνση της συμμετοχής στην ευρωπαϊκή διαδικασία και η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της κοινοτικής δράσης, προέβη σε σημαντικές επιλογές (Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010).

Ο αρχικός στόχος είναι η αναβάθμιση του επιχειρησιακού δυναμικού των Περιφερειών και των Δήμων, για να μπορέσει να ασκηθεί η ολοκληρωμένη πολιτική ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο, μέσω της διαδικασίας αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων. Επιπλέον, σε δεύτερο επίπεδο προάγεται η θεσμική αναγνώριση της συλλογικής λειτουργίας της αυτοδιοίκησης, με όργανα, όπως η Εκτελεστική Επιτροπή, οι αντιδήμαρχοι και οι αντιπεριφερειάρχες με τοπική αρμοδιότητα, η Οικονομική Επιτροπή, η Επιτροπή Ποιότητας ζωής (Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010).

Όμως με αυτό το Πρόγραμμα, υπάρχει ο φόβος ότι οι αιρετοί Περιφερειάρχες οι οποίοι ελέγχουν τους οικονομικούς πόρους της κάθε Περιφέρειας ίσως αποκτήσουν υπερβολικά αυξημένη εξουσία, θα διαχειρίζονται τις επενδύσεις από το ΕΣΠΑ και δεν θα ελέγχονται από κανέναν (Μελλισάρης, 2011).

3.2.1. Οι βασικές κατευθύνσεις του προγράμματος «Καλλικράτης»

Οι βασικές κατευθύνσεις του προγράμματος «Καλλικράτη» είναι η ενδυνάμωση του αναπτυξιακού ρόλου των ΟΤΑ, διαμέσου της διαμόρφωσης των αναγκαίων συνθηκών, έτσι ώστε να σχεδιάζεται και να υλοποιείται η τοπική και περιφερειακή πολιτική. Αυτό επιτυγχάνεται με μια ταυτόχρονη διεύρυνση των χωρικών ενοτήτων αναφοράς του πρώτου και δεύτερου βαθμού αυτοδιοίκησης. Έτσι υπάρχει η επίτευξη οικονομιών κλίμακας στην παροχή βασικών υπηρεσιών προς τους πολίτες με παράλληλη ενδυνάμωση των θεσμών δημοκρατικού προγραμματισμού, ιδίως στα ζητήματα που σχετίζονται με την ανάπτυξη και τη διεύρυνση του κοινωνικού ρόλου της Τ. Α. (Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010).

Σύμφωνα με την αρθρογράφο Μουτούση (2011), τα στελέχη της αυτοδιοίκησης ομολογούν πως οι αλλαγές που έγιναν μετά τις συνενώσεις έχουν φέρει μια

καινούργια προοπτική στην αυτοδιοίκηση και βοηθούν στην καλύτερη λειτουργία των Δήμων. Ωστόσο λόγω της δημοσιονομικής κρίσης είναι δύσκολο να ξεκαθαριστεί εάν βοήθησε αυτό το πρόγραμμα (Μουτούση, 2011).

Είναι πολύ δύσκολο να διαπιστωθεί εάν οι Δήμοι μεγάλωσαν. Όσον αφορά τα θετικά στοιχεία του Προγράμματος αυτού παρατηρείται ότι οι Δήμοι και οι Περιφέρειες διαθέτουν βάσεις δεδομένων, τα οποία αφορούν τα οικονομικά στοιχεία και το προσωπικό που απασχολούν (Μουτούση, 2011).

Ταυτόχρονα, οι νέοι Δήμοι έχουν νέα καθήκοντα, μαζί με τους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους, οι οποίοι προέρχονται από την καταργούμενη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, σε τομείς όπως η πρόνοια και η προστασία της δημόσιας υγείας, η ανέγερση σχολικών κτιρίων, η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, η ένταξη των μεταναστών, οι πολεοδομικές εφαρμογές κ.α. (Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010).

Στον αντίποδα, η απόκτηση ανθρώπινου δυναμικού δεν είναι το πλέον καλύτερο σε μια τέτοια εποχή. Η υποαπασχόληση των νέων υπαλλήλων στους Δήμους προαναγγέλλει την ύπαρξη υπερβολικών δημοσίων ή και δημοτικών υπαλλήλων, κάτι που αποτελεί σημαντικό πρόβλημα στην κρίση που υφίσταται η Ελλάδα. Επιπλέον, το σχέδιο "Καλλικράτης" δεν προτείνει κάποια τεχνικοοικονομική μελέτη που να ορίζει ποιες θα είναι οι θέσεις των υπαλλήλων και τι κόστος θα έχει αυτή η ενέργεια (Βαρδάκας, 2010).

Στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση μεταφέρονται εκείνες οι αρμοδιότητες της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης που πραγματώνονται αποτελεσματικότερα σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς επίσης και οι αρμοδιότητες που ασκούνται σήμερα από την κρατική Περιφέρεια, εκτός από όσες, έχοντας κρατικό χαρακτήρα, παραμένουν στην αποκεντρωμένη κρατική διοίκηση. Αυτές είναι: η εκπόνηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της Περιφέρειας και η υλοποίηση των προγραμμάτων για την επικοινωνία, τις μεταφορές και το οδικό δίκτυο καθώς και περιβαλλοντολογικά ζητήματα (Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010). Όμως, ο Καλλικράτης αποκεντρώνει μόνο τις Νομαρχίες και δεν αναφέρει την υπερσυγκέντρωση των υπηρεσιών στην Αθήνα (Βαρδάκας, 2010).

Η μεταρρύθμιση που εναρμονίζεται με τη συνθήκη της Λισσαβόνας

Η «συνθήκη της Λισσαβόνας» έχει τεθεί σε ισχύ από την 1^η Δεκεμβρίου 2009. Η σημερινή νομοθετική πρωτοβουλία (Πρόγραμμα «Καλλικράτης») συμβαδίζει

με τις αρχές και αξίες που αποτελούν το υπόβαθρο για το ευρύτερο πλαίσιο. Μια από τις πιο σημαντικές αρχές του σημερινού νόμου, είναι ο περιορισμός των διοικητικών δομών σε δυο βαθμούς αυτοδιοίκησης, τους Δήμους και τις Περιφέρειες και μια Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Οι δυο βαθμοί λειτουργούν μόνο στα πλαίσια των ορίων και των αρμοδιοτήτων τους, και οι σχέσεις τους δεν είναι αυτές της ιεραρχίας και ελέγχου αλλά συνεργασίας και αλληλεγγύης(Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης,2010).

3.2.2. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

3.2.2.1. Η δομική και λειτουργική επαναθεμελίωση των δήμων

Η μεταρρύθμιση του προγράμματος «Ι. Καποδίστριας» βελτίωσε την τοπική αυτοδιοίκηση. Εντούτοις, δεν έφερε σε όλη τη χώρα αποτελεσματικούς δήμους με οικονομική αυτάρκεια, ούτε οργανωμένες διοικητικά υπηρεσίες, που να αξιοποιούν τις νέες δυνατότητες και τεχνολογίες, για την παροχή ποιοτικά αναβαθμισμένων υπηρεσιών(Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης,2010).

Στον τομέα της εκπαίδευσης περισσότερα από 15 τμήματα με χαμηλή ζήτηση των ΤΕΙ και ΑΕΙ της Ελλάδας παρουσιάζουν μια φθίνουσα πορεία την τελευταία 5ετία. Ως εκ τούτου θα κλείσει το 1/3 αυτών των τμημάτων έως και σήμερα (www.madata.gr).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Κοινωνική Εργασία

Μας πληροφορεί η Καλλινικάκη(1998), ότι ο πρώτος ορισμός που δόθηκε για την Κοινωνική Εργασία ήταν από τη Mary Richmond το 1992. Αναφέρει ότι η *«Κοινωνική Εργασία αφορά τις διεργασίες οι οποίες οδηγούν στην ανάπτυξη της προσωπικότητας μέσω προσαρμογών που είναι απόρροια συνειδητών πράξεων από ένα άτομο σε άλλο άτομο μεταξύ ατόμων και κοινωνικού περιβάλλοντος»* (Καλλινικάκη,1998:45).

Σύμφωνα με την Καλλινικάκη(1998), *«Η Κοινωνική Εργασία ορίζεται μια υπηρεσία η οποία παρέχεται από τον Κοινωνικό Λειτουργό σε άτομα, ομάδες ή κοινότητες ατόμων στο πλαίσιο κοινωνικών οργανώσεων, με στόχο τη βελτίωση ή τη διατήρηση της κοινωνικής λειτουργικότητάς τους, με τη συνδρομή επιλεγμένων μεθόδων, τεχνικών και δεξιοτήτων οι οποίες αξιοποιούν και άλλα συστήματα αρωγής»*(Καλλινικάκη,1998:47).

Όπως αναφέρει η Διεθνής Οργάνωση Σχολών Κοινωνικής Εργασίας (2004), *«Η Κοινωνική Εργασία προάγει την κοινωνική αλλαγή, την επίλυση προβλημάτων στις ανθρώπινες σχέσεις και την ενδυνάμωση και απελευθέρωση (liberation) των ανθρώπων για τη διασφάλιση της ευημερίας τους* (Δημοπούλου,2009:41).

4.2 Ιστορική αναδρομή στην κοινοτική εργασία

Η κοινοτική εργασία στοχεύει στην κατανόηση και την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων, κυρίως, σε τοπικό επίπεδο. Ταυτόχρονα, έχει ως σκοπό: την ανακατανομή της ισχύος με την ενδυνάμωση των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων, και την απόκτηση πόρων για την κάλυψη βασικών αναγκών, έτσι ώστε να παρέχονται όλες οι κοινωνικές υπηρεσίες σε όλο τον πληθυσμό (Σταθόπουλος, 2000).

Η κοινοτική εργασία ξεκινάει την διαδρομή της στο τέλος του 19^{ου} αιώνα και αφορούσε κυρίως την αντιμετώπιση των προβλημάτων φτώχειας και εξαθλίωσης στις μικρές συνοικίες των μεγάλων πόλεων των ΗΠΑ και της Μεγάλης Βρετανίας για εκείνη την εποχή. Στην τελευταία, δημιουργήθηκε το κίνημα κοινωνικής αποκατάστασης, στο οποίο συμμετείχαν άτομα της μεσαίας και υψηλής τάξης,

που διακατέχονταν από κοινωνικές ευαισθησίες και επιθυμούσαν την εξάλειψη του φαινομένου που προαναφέρθηκε. Για την υλοποίηση όλων αυτών, δημιουργήθηκαν κοινοτικές οργανώσεις εθελοντικού χαρακτήρα, οι οποίες παρείχαν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας σε επίπεδο γειτονιάς. Αποτελούσαν ένα είδος κοινωνικών ξενώνων, οι οποίοι είχαν ως σκοπό την επιμόρφωση, την οργάνωση συλλογικών δράσεων και την ψυχαγωγία. Τέτοιες οργανώσεις πρωτοεμφανίστηκαν το 1883 με το Oxford House και το 1885 με το Toyhbee Hall (Ζαϊμάκης, 2009).

Όσον αφορά το κίνημα κοινωνικής αποκατάστασης στις ΗΠΑ, η δράση του έγκειται στις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που επικρατούσαν στις κοινότητες των μεταναστών. Όσοι απασχολούνταν στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων, ονομάζονταν «κοινωνικοί εργάτες» και ζούσαν στα slums και τα γκέτο των μεταναστών (Ζαϊμάκης, 2009).

Οι πρακτικές των κοινωνικών εργατών είχαν ως στόχο να αλλάξουν το πρότυπο του μεσαίωνα, δηλαδή της ατομικής βοήθειας που λανσάρανε οι φιλικόι επισκέπτες, σε ένα πρότυπο συλλογικής και οργανωμένης φιλανθρωπικής δράσης. Οι προσπάθειες τους αφορούσαν στη διαχείριση της φτώχειας μέσα από την εκπαίδευση. Το τότε κίνημα, επίσης, βοήθησε αρκετά, έτσι ώστε να υπάρξει συνεργασία όλων των τάξεων μεταξύ τους (Ζαϊμάκης, 2009).

Ταυτόχρονα και η Εκκλησία δεν έμεινε αμέτοχη, όπως και οι οργανώσεις εργατών, που ήταν πρόδρομοι της κοινοτικής εργασίας. Το κίνημα των «Λαϊκών Σχολείων» ξεκίνησε από τη Δανία, όπου στόχος ήταν να καλύψουν τις ανάγκες των χαμηλότερων κοινωνικών στρωμάτων. Τα «λαϊκά σχολεία» ξεκίνησαν από εθελοντισμό και κατόπιν χρηματοδοτήθηκαν από το κράτος (Καραγκούνης, 2008).

Η επιρροή του κινήματος συνεχίστηκε στην Ολλανδία, όπου το 1926, δημιουργήθηκε ο Κεντρικός Σύνδεσμος για την Κοινοτική Ανάπτυξη της Drente. Ο κύριος σκοπός ήταν η συμμετοχή της κοινότητας στην πολιτισμική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Ταυτόχρονα, συστάθηκε ένα κέντρο για την προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών και φροντίδας για παιδιά φτωχών οικογενειών (Καραγκούνης, 2008).

Η δεύτερη χρονική στιγμή είναι η περίοδος μετά τη λήξη του δεύτερου Παγκοσμίου πολέμου, όπου εφαρμόστηκαν προγράμματα κοινοτικής ανάπτυξης σε χώρες τριτοκοσμικές. Σ' αυτήν τη φάση, συναντάται μεγάλο ενδιαφέρον του

κράτους για χρηματοδότηση των κοινοτικών προγραμμάτων. Αυτά τα προγράμματα, περιελάμβαναν τη βασική εκπαίδευση, δηλαδή γραφή και ανάγνωση, όπως και την ανάπτυξη πρωτοβουλιών αυτοβοήθειας στη γεωργία και την υγεία (Καραγκούνης, 2008).

Σε πολλές χώρες, η κοινοτική εργασία είναι ένας τρίτος τομέας της κοινωνικής εργασίας. Ακόμη και στις Η.Π.Α., η επιρροή της είναι λιγότερη απ' αυτήν της εργασίας με άτομα (Payne, 2008). Η τελευταία αποσκοπεί στην κοινωνική αλλαγή, μέσω των κατοίκων μιας κοινότητας, των οργανισμών Υγείας, Πρόνοιας και Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Σταθόπουλος, 2000).

Τέτοιες παρόμοιες μορφές κοινοτικής εργασίας έγιναν και στις ΗΠΑ, οι οποίες στόχευαν στην πολιτισμική αφομοίωση και την κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών. Σύμφωνα με υπολογισμούς, οι Ευρωπαίοι μετανάστες που κατέφθαναν στις ΗΠΑ το χρονικό διάστημα 1866-1917 ήταν 200.000, από τους οποίους οι περισσότεροι ήταν φτωχοί, χωρίς επαγγελματική κατάρτιση και αναλφάβητοι (Ζαϊμάκης, 2009).

Κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου, οι κοινωνικές οργανώσεις παρείχαν υπηρεσίες σε ατομικό και οικογενειακό επίπεδο. Τότε ήταν η περίοδος, όπου η κοινωνική εργασία βρισκόταν εντελώς υποβαθμισμένη, και στις ΗΠΑ έγιναν αρκετές προσπάθειες για την κοινοτική οργάνωση υποτιμημένων αστικών περιοχών, ώστε να εκτελεστούν διάφορα έργα υποδομής, όπως δρόμοι, πλατείες, κ.α., με την συνεργασία ομάδων πολιτών. Ταυτόχρονα, αναπτύχθηκαν κεντρικές υπηρεσίες για τη συνεργασία κάποιων φιλανθρωπικών οργανώσεων, καθώς και η διευθέτηση των δικαιωμάτων των μαύρων, των μεταναστών και των γυναικών (Ζαϊμάκης, 2009).

Μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, υλοποιήθηκαν προγράμματα κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο με την δημιουργία ομάδων νέων, κέντρων επιμόρφωσης ανηλίκων και συμβουλευτικών σταθμών. Στο τέλος της δεκαετίας του 1960, υπάρχει έντονο ενδιαφέρον από τους φορείς κοινωνικής εργασίας για θέματα, όπως η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός (Ζαϊμάκης, 2009).

Κατόπιν, της προσωρινής ύφεσης του ενδιαφέροντος για το ρόλο της κοινοτικής εργασίας, τον 20^ο αιώνα, υπάρχουν διάφορες συζητήσεις που έρχονται στην επιφάνεια. Ειδικά τώρα με την ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, τις κοινωνικές ανισότητες που υπάρχουν κ.α. φαινομένων, παρατηρείται αδυναμία των σύγχρονων κρατών να αντιμετωπίσουν θέματα όπως η φτώχεια, η ανεργία και ο

κοινωνικός αποκλεισμός. Ως αποτέλεσμα όλων αυτών, είναι η έντονη κριτική για την αδυναμία ανταπόκρισης του κοινωνικού κράτους. Τέλος, η κατεύθυνση και ο ρόλος της κοινοτικής εργασίας τον 21^ο αιώνα θα καθοριστούν από τις δυναμικές των τοπικών κοινωνιών, τα κοινωνικά κινήματα, τους φορείς των δράσεων στα τοπικά προγράμματα και τις κρατικές πολιτικές στο πλαίσιο της τοπικής κοινωνίας (Ζαϊμάκης, 2009).

4.2.1 Εξελικτική πορεία της κοινοτικής εργασίας στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η κοινοτική εργασία είναι γνωστή από την αρχαιότητα με τις έμπειρες μεθόδους της και με διαφορετικές κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες. Η κοινοτική εργασία είναι μια συλλογική δράση, που έχει κοινό στόχο με το θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στην εποχή του Βυζαντίου, στην κοινότητα εκλέγονται προεστοί και τοπικοί κοινοτικοί άρχοντες, οι οποίοι μεριμνούν για την υγεία, την πρόνοια και την ανάπτυξη της κοινότητας. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, μετά την άλωση της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τους Τούρκους, συνέχισε να λειτουργεί σε ικανοποιητικό βαθμό (Σταθόπουλος, 2005).

Κατά την τουρκοκρατία, η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει να επιδείξει οικονομική και κοινωνική οργάνωση. Επίσης, τη συγκεκριμένη εποχή, ο παπάς, ο δάσκαλος και ο κοινοτάρχης, παράλληλα με τα καθήκοντά τους, ασυναίσθητα δρούσαν ως στελέχη κοινοτικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Η κοινωνική δράση της Εκκλησίας ξεκίνησε από τη σύσταση των πρώτων χριστιανικών κοινοτήτων. Η τοπική κοινότητα, κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας, έγινε το κύτταρο της συλλογικής ζωής. Παράλληλα, οι κοινότητες είχαν αποκτήσει μέγιστο βαθμό αυτονομίας στη ρύθμιση όλων των τοπικών προβλημάτων (Σταθόπουλος, 2005).

Μετά το τέλος του παγκοσμίου πολέμου, στην Ελλάδα δημιουργήθηκαν πολλά προβλήματα στην ανασυγκρότηση της χώρας συνδυάζοντας άμεσα τη διαμόρφωση της πρακτικής κοινοτικής εργασίας (Σταθόπουλος, 2005).

Σε συνεννόηση και στενή συνεργασία με την ελληνική κυβέρνηση, διάφορες διεθνείς υπηρεσίες και εθελοντικές οργανώσεις ασχολήθηκαν με προγράμματα κοινοτικής ανάπτυξης, με στόχο την αντιμετώπιση των καταστροφών που προκλήθηκαν. Ο οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε) χρηματοδότησε διάφορα προγράμματα ανασυγκρότησης, την οργάνωση των οποίων συντόνισε το Υπουργείο Πρόνοιας (Σταθόπουλος, 2005).

Η κοινοτική και κοινωνική ανάπτυξη είναι ένας τομέας της ευρύτερης ανάπτυξης τόπων, περιοχών, περιφερειών και κρατών. Μπορεί να συνδεθεί με την οικονομική και την βιομηχανική ανάπτυξη (Payne, 2008).

Οι πρώτες απόπειρες κοινοτικών παρεμβάσεων στην Ελλάδα μέσω της κοινωνικής εργασίας χαρακτηρίζονταν από ελλείψεις, όχι μόνο σε θεωρητικό επίπεδο, αλλά και στις μεθόδους που χρησιμοποιούταν. Πιο συγκεκριμένα, μετά το τέλος του εμφύλιου πολέμου, η Ελλάδα προσπάθησε να αντιμετωπίσει την κατάσταση που επικρατούσε, μέσω της ανοικοδόμησης και ανάπτυξης, υπό την επίβλεψη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος έδινε στην τοπική ανάπτυξη μια ιδιαίτερη σημασία. Οι εργασίες αυτές για την συγκρότηση του κράτους χρηματοδοτήθηκαν, ως επί τον πλείστον, από τις Η.Π.Α., σύμφωνα με το σχέδιο Marshall, έτσι ώστε με αυτόν τον τρόπο να ανασυσταθούν, όσα κράτη είχαν καταστραφεί σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο (Ζαϊμάκης, 2009).

Η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη συνδέεται με τις πρώην αποικίες ιδιαίτερα στο νότιο ημισφαίριο, όπως και σε περιοχές ή περιφέρειες, όπου επιδιώκεται η οικονομική ανάπτυξη σε πολύ αναπτυγμένες χώρες. Η ανάπτυξη αφορά τη φτώχεια, την υγεία, την εκπαίδευση, τη βιομηχανοποίηση κ.α. Οι κυβερνήσεις επιθυμούν την αύξηση της οικονομίας σε μια περιοχή ή χώρα, με στόχο την καταπολέμηση της φτώχειας. Ταυτόχρονα, επιχειρούν τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών απαιτήσεων από μια περιοχή ή χώρα (Payne, 2008).

Επιγραμματικά, θα αναφερθούν τα προγράμματα που υλοποιήθηκαν στην Ελλάδα, από την χρονική περίοδο του 1951 έως το 1982. Ειδικά, λίγο πριν από την προαναφερθείσα περίοδο, πραγματοποιήθηκαν τα εξής δύο προγράμματα: α) το «Πρόνοια δια την εργασίαν» και β) το «μικρών Εγγειοβελτικών έργων». Το πρώτο είχε ως στόχο την κατασκευή έργων υποδομής, κυρίως στην Βόρεια Ελλάδα και το δεύτερο, το οποίο διεκπεραιώθηκε από το Υπουργείο Γεωργίας, αφορούσε την ανάπτυξη έργων υποδομής στον αγροτικό χώρο (Ζαϊμάκης, Γ., 2009:45).

Επιπλέον, το 1951 υλοποιήθηκε το «Πρόγραμμα μικρών παραγωγικών και εκπολιτιστικών έργων» από το Βασιλικό Εθνικό Ίδρυμα, το οποίο αναφερόταν σε επίπεδο κοινότητας. Τα αποτελέσματα αυτού του προγράμματος ήταν η ολοκλήρωση των έργων κοινοτικής ανάπτυξης σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, όπου υπήρχαν στα μέρη αυτά επιτροπές για την καταγραφή των

τοπικών αναγκών και αναζητούσαν πόρους για την κάλυψή τους(Ζαϊμάκης, 2009).

Ιδιαίτερο ρόλο σε όλα αυτά είχε η επιβολή της δικτατορίας, καθώς η στρατιωτική κυβέρνηση του Παπαδόπουλου δεν επέτρεπε προγράμματα, τα οποία θα μπορούσαν να ξεσηκώσουν το λαό και να δημιουργήσουν ζήτημα δημοκρατικής αποκέντρωσης. Με αυτόν τον τρόπο, δεν υλοποιήθηκαν αρκετά προγράμματα, παρά μόνο το Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Πενταπόλεως (φτωχή και απομονωμένη περιοχή στην Άμφισσα). Αυτό το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με την Συνομοσπονδία για την Σωτηρία του παιδιού, του ιδρύματος Κοινοτικής Ανάπτυξης και μιας ομάδας κοινωνικών λειτουργών του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας. Αφορούσε μια μονάδα αναπαραγωγής πουλερικών με τη συμμετοχή των κατοίκων (Ζαϊμάκης, Γ., 2009:49).

Στα μισά της δεκαετίας του 1960, δημιουργήθηκε το Πρόγραμμα Κοινοτικής Ανάπτυξης στον Ταύρο της Αθήνας, σε μια συνοικία, όπου οι περισσότεροι κάτοικοι ήταν μετανάστες, πρόσφυγες και εργάτες. Στόχος ήταν η αντιμετώπιση των συνεχόμενων προβλημάτων μέσα από την κοινοτική οργάνωση, την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και την ανάπτυξη ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων. Σ' αυτό το πρόγραμμα συμμετείχαν αρκετοί κοινωνικοί λειτουργοί, καθώς και εθελοντές (Ζαϊμάκης, 2009).

Σε μια άλλη περιοχή της Αθήνας, τα Πετράλωνα, αναπτύχθηκε το Πρόγραμμα Αστικής Κοινοτικής Ανάπτυξης του Ιδρύματος Κοινωνικής Εργασίας, κατά την περίοδο του 1969 και 1979. Στόχος ήταν η μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση των προβλημάτων μέσα από την πρόληψη δυσάρεστων καταστάσεων, στη συμμετοχή του ατόμου σε αποφάσεις για την καλύτερη διαβίωση του (Ζαϊμάκης, 2009).

Τέλος, κάποια άλλα παραδείγματα τοπικών παρεμβάσεων είναι το Πρόγραμμα Αστικής Κοινοτικής Ανάπτυξης στα Τσουβαλάδικα Ρέντη και το Πρόγραμμα Κοινοτικής Ανάπτυξης στα Βραχναίικα Αχαΐας . Το πρώτο εφαρμόστηκε από το Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας το 1978 μέχρι το 1983 και είχε ως στόχο την μελέτη των αναγκών της κοινότητας. Επιπρόσθετα, το δεύτερο ξεκίνησε το 1982 από το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Πάτρας και όριζε βασικούς στόχους τον εντοπισμό προβλημάτων και αναγκών, την κινητοποίηση των πολιτών και την αντιμετώπιση των κοινοτικών αναγκών (Ζαϊμάκης, 2009).

Το 1990, όταν η Ελλάδα εντάχθηκε πλήρως στην Ε.Ο.Κ., οι στόχοι, οι μέθοδοι και το περιεχόμενο της κοινοτικής εργασίας επηρεάστηκαν από τις εξελίξεις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση (Σταθόπουλος,2005).

Σύμφωνα με τον Βαβούρα (1988), την τελευταία πενταετία έχει αυξηθεί ο κοινωνικοοικονομικός ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η αλλαγή της πολιτικής συσχετίζεται με την απαίτηση που έχει ο πληθυσμός για ποιοτική και ποσοτική αύξηση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τον πολίτη (Βαβούρας,1998).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, την χρονική περίοδο 1990-2000, αναγνωρίζει την ευθύνη της στα κοινωνικά θέματα, την πρόνοια και την υγεία των πληθυσμών των χωρών-μελών της. Με την ψήφιση του ν. 2539/97, που είναι διαδεδομένος ως «Πρόγραμμα Ι. Καποδίστριας», παρέχεται εγγυημένη επιτυχία στο νέο θεσμικό πλαίσιο και τον ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην πρόοδο της τοπικής κοινωνίας (Σταθόπουλος,2005).

4.2.2 Η κοινοτική εργασία σήμερα

Η δράση της κοινοτικής εργασίας, σήμερα αφορά κυρίως την προώθηση της αυτοβοήθειας και τη συναίνεση. Μετά τη δεκαετία του 1990, η έμφαση δίνεται στη συμμετοχή της κοινότητας στην αναπτυξιακή διαδικασία. Σκοπός, δηλαδή, είναι η ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών καθώς και η συμμετοχή των κατοίκων σε προγράμματα κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Όσον αφορά την δράση των επαγγελματιών της κοινοτικής εργασίας, αυτοί επιδιώκουν την κοινωνική αλλαγή (Καραγκούνης, 2008).

Η κοινοτική εργασία συναντάται μέσα από πιλοτικά προγράμματα κοινοτικής ανάπτυξης, τα οποία σχεδιάζονται και υλοποιούνται από συνεργασίες εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, όπως ΑΕΙ και ΤΕΙ, με τους διάφορους Δήμους, όπως των Τμημάτων Κοινωνικής Εργασίας των ΤΕΙ της Ελλάδας και του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου με τους διάφορους δήμους όπως Βραχγέϊκων. Όμως, αυτά τα προγράμματα αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες τους, όπως είναι η χρηματοδότησή τους κ.α. (Καραγκούνης, 2008).

Τα τεκταινόμενα στην τοπική κοινότητα κατά την περίοδο 2000-2010, θα επιδράσουν σε αυτά που συμβαίνουν έξω από την κοινότητα, παρά σε όσα συμβαίνουν μέσα σε αυτήν. Επιπρόσθετα, οι εξελίξεις στην οικονομία, το εμπόριο και τον πολιτισμό συνεπάγονται την πίστη κάποιων ότι η

παγκοσμιοποίηση είναι ένα μέσο προόδου και ανάπτυξης και άλλων να στεναχωριούνται βαθύτατα για τον αντίκτυπο που μπορεί να έχει στο φτωχό λαό και στις χώρες του Τρίτου και Τέταρτου κόσμου (Σταθόπουλος,2005).

Στην Ελλάδα, η κοινοτική εργασία έχει περιοριστεί στην εφαρμογή του προτύπου της τοπικής ανάπτυξης. Η ενασχόληση των στελεχών της κοινοτικής εργασίας με υπηρεσίες του δημοσίου και η χρηματοδότησή τους από το κράτος περιορίζουν τις ικανότητες τους στην εφαρμογή κοινοτικής εργασίας όσον αφορά την υιοθέτηση του προτύπου της κοινοτικής δράσης (Σταθόπουλος,2005).

4.3 Από την κοινοτική εργασία στην κοινωνική συμμετοχή

Σύμφωνα με το Σταθόπουλο, σε περιόδους προοδευτικής διακυβέρνησης η στρατηγική της κοινωνικής συμμετοχής παρουσιάζει το αίτημα της κοινωνικής αλλαγής. Ενώ, αντίθετα, σε περιόδους συντηρητικής διακυβέρνησης παρουσιάζεται η στρατηγική παροχής υπηρεσιών σε άτομα, οικογένειες και κοινότητες, που βλάπτονται από την κατάσταση της οικονομίας (Σταθόπουλος,2005).

Για την αξιολόγηση της κοινωνικής συμμετοχής, στο βαθμό υλοποίησης και το σκοπό της κοινοτικής εργασίας για κοινωνική ανάπτυξη και κοινωνική αλλαγή, πρέπει να διερευνηθεί η εμπειρία της Βρετανίας και των Η.Π.Α., όπου για μέγιστο χρονικό διάστημα υπήρξε αυξημένη συμμετοχή του πληθυσμού στη λύση των κοινωνικών προβλημάτων. Η κοινωνική συμμετοχή είναι απαραίτητο στοιχείο και προϋπόθεση στην κοινοτική εργασία (Σταθόπουλος,2005).

Η μεθοδολογία της κοινοτικής εργασίας, σύμφωνα με το Ross στηρίζεται στη θεωρία του υπολειμματικού προτύπου της κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και σε αυτήν της κοινωνικής σταθερότητας. Επίσης, ο Ross, δίνει σημαντική βαρύτητα στη συμβολή της κοινοτικής εργασίας και στην ανάπτυξη συνεργατικών σχέσεων μεταξύ των κατοίκων, μέσα από τα διάφορα προγράμματα κοινοτικής ανάπτυξης (Σταθόπουλος,2005).

Η κοινοτική εργασία βασίζεται ή θεμελιώνεται σε κάποιες αρχές, που υποδεικνύουν το στέλεχος της κοινοτικής εργασίας στην επαγγελματική του δραστηριότητα. Οι αρχές λειτουργίας της κοινοτικής εργασίας σύμφωνα με τον Σταθόπουλο (2005:216) είναι οι εξής:

- Η δυσaráσκεια που δημιουργείται στην κοινότητα από κάποιες συνθήκες που προκαλούν τη δημιουργία της οργανωμένης ομάδας

- Ο εντοπισμός και η διοχέτευση της δυσαρέσκειας στην οργάνωση, το σχεδιασμό και τη δράση.
- Η κοινοτική εργασία πρέπει να συγκαταλέγει στελέχη που να διευθύνουν τις μεγάλες υπό-ομάδες της κοινότητας και να είναι παραδεκτά από τις υπό-ομάδες αυτές.
- Οι σκοποί και οι μέθοδοι της κοινοτικής εργασίας πρέπει να γίνονται παραδεκτοί σε υψηλό βαθμό.
- Η κοινοτική εργασία θα πρέπει να έχει ένα πρόγραμμα που να περιλαμβάνει δραστηριότητες με συναισθηματικό περιεχόμενο.
- Η κοινοτική εργασία πρέπει να δημιουργήσει ζωτικές γραμμές επικοινωνίας, τόσο στο εσωτερικό, όσο και με την κοινότητα.
- Ο ρυθμός εργασίας της οργανωμένης ομάδας θα πρέπει να είναι ανάλογος με τις συνθήκες που επικρατούν στην κοινότητα.
- Και τέλος, η οργανωμένη ομάδα πρέπει να έχει σταθερότητα και κύρος μέσα στην κοινότητα

4.3.1 Μορφές Κοινοτικής Εργασίας

Τη δεκαετία του 1980, αναπτύχθηκε, κυρίως, η κοινοτική εργασία, όπου η τότε κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. προσπαθεί να ενισχύσει το θεσμό της Τ.Α. και να αναβαθμίσει τα προγράμματα λαϊκής επιμόρφωσης. Εκείνη την περίοδο, η κυβέρνηση επιχειρεί την διοικητική αποκέντρωση με την μεταφορά αρμοδιοτήτων στην Τ.Α., κατά τους εξής νόμους: 1270/82 και 1416/84. Έτσι, λοιπόν, πραγματοποιήθηκαν προγράμματα για την επιμόρφωση αλλά και την επαγγελματική κατάρτιση των ενηλίκων. Κάποια από αυτά, είχαν ως στόχο την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού ορισμένων πληθυσμιακών ομάδων όπως: άτομα με αναπηρίες, φυλακισμένοι και χρήστες ουσιών, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά προγράμματα (Ζαϊμάκης, 2009).

Με τη στήριξη και χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, δημιουργήθηκαν και τα πρώτα προγράμματα ψυχιατρικής, με στόχο την αποασυλοποίηση των ασθενών, την πρόληψη της ψυχικής ασθένειας, καθώς και τη θεραπεία και αποκατάσταση των ασθενών μέσα στην κοινότητα. Επιγραμματικά, αναφέρεται ότι το 1978 δημιουργήθηκε το Κέντρο Κοινοτικής Ψυχικής Υγιεινής στο Βύρωνα, το 1982 η Κινητή Μονάδα Ψυχιατρικής

Περίθαλψης Υπαίθρου στον Νομό Φωκίδας, το 1980 δημιουργήθηκαν τα κέντρα ψυχικής υγιεινής και το 1990 οι κοινωνικοί ξενώνες σε αστικούς τόπους (Ζαϊμάκης, 2009).

Με το νόμο «Καποδίστρια» προέκυψε αρκετό ενδιαφέρον από τους δήμους για το σχεδιασμό τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων και τους πολιτικούς για την καταπολέμηση του προαναφερθέντα κοινωνικού αποκλεισμού. Με αυτόν τον τρόπο, δημιουργήθηκαν τα εξής: γραφεία κοινωνικής πολιτικής, δημοτικές κοινωνικές υπηρεσίες κ.α. (Ζαϊμάκης, 2009).

Συμπερασματικά, στην Ελλάδα η κοινοτική εργασία έχει αναπτυχθεί πολύ λίγο. Αυτό συμβαίνει γιατί δεν υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό, αλλά αντίθετα, μεγάλη γραφειοκρατία, όσον αφορά την οργάνωση και τη λειτουργία του κράτους. Όμως, η κοινωνία δεν εκδήλωσε εξίσου κανένα προβληματισμό για την τοπική ανάπτυξη. Επίσης, η ελληνική οικογένεια απαξίωσε το θεσμό αυτό και υπήρξε διστακτική, όσον αφορά την συμμετοχή σε κοινοτικές δράσεις διότι σε κάποια μέλη δεν είχε αποτέλεσμα (Ζαϊμάκης, 2009).

4.4Η Σχέση κοινωνικής και κοινοτικής εργασίας

Η κοινοτική εργασία είναι μια μέθοδος, καθώς και μια στρατηγική παρέμβασης στην τοπική κοινωνία, που έχει ως στόχο την κοινωνική αλλαγή, διαμέσου της κινητοποίησης των ανθρώπων ή των ομάδων (Ζαϊμάκης, 2001). Επιθυμεί να βοηθήσει τους ανθρώπους με κοινά ενδιαφέροντα, ώστε οι τελευταίοι να εντοπίσουν τις ανάγκες τους και να προγραμματίσουν την επίλυση των προβλημάτων τους. Όμως, η κοινοτική εργασία συνδέεται άρρηκτα με την κοινωνική εργασία, όπως π.χ. σε προγράμματα πρόληψης για οικογένειες, παιδιά κ.α. (Κανδυλάκη, 2001).

Η κοινωνική εργασία επιχειρεί τη σύνδεση του ατόμου με το κοινωνικό περιβάλλον και επιθυμεί την κοινωνική αλλαγή, την αναγνώριση της πολιτισμικής, θρησκευτικής και εθνικής διαφορετικότητας. Ενώ, η κοινοτική παρέμβαση συνίσταται στον προσδιορισμό του προβλήματος και των αιτιών του, στην ενδυνάμωση των πολιτών, καθώς και το σχεδιασμό των μεσοπρόθεσμων αλλαγών (Κανδυλάκη, 2001).

Ο Pfaffenberger σημειώνει πως ο όρος "Κοινοτική Εργασία" καθιερώθηκε μετά από πολλές μεταφραστικές απόπειρες και προτάσεις. Οι πρώτοι που χρησιμοποίησαν τον όρο "Κοινωνική Κοινοτική Εργασία" ήταν οι Κοινωνικοί

Λειτουργοί για να υποδηλώσουν μια από τις μεθόδους της Κοινωνικής Εργασίας (Σταθόπουλος Π.Α., 2005:19).

Η σχέση που υπάρχει μεταξύ της κοινωνικής εργασίας και της κοινοτικής εργασίας είναι μεγάλη, ειδικά σε ότι αφορά τη μέθοδο της κοινωνικής εργασίας με την κοινότητα. Οι τομείς της κοινωνικής εργασίας, όπου η κοινοτική εργασία είναι χρήσιμη μπορεί να αφορούν την εργασία σε νοσοκομεία, ιδρύματα και οργανώσεις, την αποκέντρωση της παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας στις τοπικές κοινωνίες με την ταυτόχρονη εξέλιξη ανεπίσημων ή μη κυβερνητικών δικτύων υπηρεσιών, καθώς και την κοινοτική δράση σε τοπικό επίπεδο με κοινωνικές ομάδες που έχουν καταπιεστεί για την διαχείριση των πόρων της κοινότητας προς όφελος τους (Payne, 2000).

Όμως, η κοινοτική εργασία δεν αποτελεί ξεχωριστό κομμάτι της κοινωνικής εργασίας, αλλά δανείζεται τεχνικές και μεθοδολογικά εργαλεία από την τελευταία και κάποιες δραστηριότητες τους συνδέονται στενά. Η κοινοτική εργασία, επιγραμματικά, έχει τρία επίπεδα, κατά τον Ζαϊμάκη (2009:97-98)

- Το πρώτο, αφορά τη λαϊκή συμμετοχή και την κοινοτική εργασία σε τοπικό επίπεδο, στο χωριό, τη γειτονιά και περιλαμβάνει εργασία με άτομα, οικογένειες και ομάδες.
- Το δεύτερο συνδέεται με τη στρατηγική της κοινοτικής οργάνωσης, η οποία αποτελεί μια προσπάθεια συντονισμού κοινωνικών υπηρεσιών και ενίσχυσης της συνεργασίας των τοπικών θεσμών και των εθελοντικών οργανώσεων.
- Το τρίτο συνυφαίνεται με τον κοινωνικό σχεδιασμό (εργασία σχεδιασμένη σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο), όπου επιδιώκεται ο σχεδιασμός μορφών δράσεων και πρακτικών που αποσκοπούν σε ελεγχόμενες αλλαγές

Επιπλέον, η κοινοτική εργασία περιλαμβάνει τρία βασικά επίπεδα εργασίας που είναι τα εξής κατά τον Σταθόπουλο (2005:20):

- Το πρώτο επίπεδο εργασίας είναι η γειτονιά.
- Το δεύτερο επίπεδο αφορά την παρέμβαση κοινοτικών υπηρεσιών ή κρατικών υπηρεσιών, όπως οι διευθύνσεις κοινωνικής πρόνοιας.
- Τέλος, το τρίτο επίπεδο σχετίζεται με την εργασία σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, με στόχο τη διαμόρφωση της κοινωνικής πολιτικής. Αυτό

συμβαίνει, διότι σε θέματα ανεργίας ή καταπολέμησης ναρκωτικών ή αποκλειστικά κοινοτικού επιπέδου παρέμβαση κρίνεται ανεπαρκής.

Ο διαχωρισμός της κοινοτικής εργασίας σε τρία επίπεδα δημιουργήθηκε περισσότερο για την αναλυτική κατανόηση, παρά με σκοπό να αντανakλά την καθημερινή πρακτική (Σταθόπουλος, 2005).

Ο εκσυγχρονισμός της κοινοτικής εργασίας προϋποθέτει την ύπαρξη εκπαιδευμένων στελεχών με τις κατάλληλες μεθόδους, που βοηθούν στη μελέτη της κοινότητας και την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των αναγκών της, λαμβάνοντας υπόψη, συγχρόνως, τις σωστές προτεραιότητες (Σταθόπουλος, 2005).

4.4.1 Κοινωνική Εργασία με Κοινότητες και Κοινοτική εργασία

Η Κοινοτική Εργασία και η Κοινωνική Εργασία έχουν κάποιες κοινές αξίες και στόχους και χρησιμοποιούν κοινές μεθόδους και τεχνικές. Ωστόσο, η διαχωριστική γραμμή μεταξύ τους καθίσταται δυσδιάκριτη. Η κοινοτική εργασία από πολλούς θεωρείται μια από τις βασικές μεθόδους της κοινωνικής εργασίας (Σταθόπουλος, 2005).

Οι σκοποί της Κοινοτικής Εργασίας αναφέρει ο Σταθόπουλος (2005:25) είναι οι εξής:

- Οικονομική επάρκεια
- Κοινωνική Ευθύνη
- Ανάπτυξη υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των κατοίκων στην περιοχή
- Κοινωνική σταθερότητα και ένταξη των κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων στον κοινωνικό ιστό της κοινότητας
- Τέλος, η κοινωνικοπολιτική χειραφέτηση και κοινωνική ανάπτυξη της κοινότητας

Η κοινοτική εργασία, ως μέθοδος παρέμβασης στην κοινότητα, λέει ο Σταθόπουλος (2005:32) ότι στηρίζεται σε κάποιες αξίες που είναι οι παρακάτω:

- Το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των ατόμων και των ομάδων
- Η σημασία της συλλογικής δράσης και συνεργασίας μεταξύ διάφορων ομάδων

- Ο σεβασμός και η υποστήριξη πολυπολιτισμικής δομής στη σύγχρονη κοινωνία
- Η εξατομίκευση κάθε ατόμου, ομάδας και κοινότητας, ως προς τις αξίες, τον πολιτισμό και τις παραδόσεις, που συνολικά προσδιορίζουν την ταυτότητά τους

4.5 Κοινωνική, κοινοτική ανάπτυξη και κοινωνική αλλαγή-κράτος πρόνοιας

Κατά τη δεκαετία του 1980, η κοινωνική ανάπτυξη θεωρήθηκε, ως το πιο κατάλληλο μοντέλο εργασίας για τις χώρες που ακόμα αναπτύσσονταν. Οι σχολές κοινωνικής εργασίας στράφηκαν στην κοινωνική ανάπτυξη. Σύμφωνα, με τους θεωρητικούς, η παραμονή της κοινωνικής ανάπτυξης στην κορυφή έχει κάποιες προϋποθέσεις, όπως είναι οι μορφές οικονομικής και φυσικής ανάπτυξης οι οποίες προωθούν την ανθρώπινη ευημερία (Payne, 2008).

Η κοινοτική ανάπτυξη προάγει το θετικό αποτέλεσμα της κοινωνικής αλλαγής. Αυτό επιτυγχάνεται, όταν η κοινωνική πραγματικότητα αλλάζει και η τοπική κοινωνία βρίσκει νέους τρόπους για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της. Οι παραπάνω αλλαγές έχουν ως στόχο την ικανοποίηση των αναγκών της κοινότητας και την εξάρθρωση της πηγής των προβλημάτων (Ζαϊμάκης, 2009).

Στη δεκαετία του 1990, το ζήτημα της κοινωνικής ανάπτυξης ήρθε στο προσκήνιο στις αναπτυγμένες χώρες. Η τελευταία, έχει συνδεθεί με μια υλιστική προσέγγιση, η οποία ενθαρρύνει την κατασκευή κοινοτικών κέντρων, σχολείων, νοσοκομείων κ.α. και συμβάλλει στην ανάπτυξη προγραμμάτων στέγασης, υγείας, απασχόλησης (Ζαϊμάκης, 2009).

Κατά τον Ζαϊμάκη, *«η κοινοτική ανάπτυξη είναι μια δυναμική διαδικασία, η οποία στοχεύει στην ανθρώπινη ευημερία, στην ενίσχυση της ποιότητας ζωής και στην κάλυψη των τοπικών αναγκών. Πρόκειται για μια σύνθετη αναπτυξιακή πρακτική τόσο σε οικονομικό επίπεδο, με ήπιες μορφές οικονομικής ανάπτυξης και αναδιανεμητικές πρακτικές κοινωνικής δικαιοσύνης, όσο και σε κοινωνικοπολιτισμικό επίπεδο, με πρακτικές που συντείνουν στην δημιουργία ενός υγιούς και επαρκούς περιβάλλοντος»* (Ζαϊμάκης, Γ.,2009:160).

Κύριο μέλημα της κοινωνικής ανάπτυξης είναι η προώθηση της ευημερίας των ατόμων μέσω κοινωνικών αλλαγών, που θα έχουν ως αποτέλεσμα τον έλεγχο των κοινωνικών προβλημάτων, την ικανοποίηση των αναγκών και τις ευκαιρίες για

εξέλιξη. Επιπρόσθετα, η κοινωνική ανάπτυξη δεν ασχολείται με άτομα, θεραπεύοντας τα. Επιδιώκει, όμως, να επηρεάσει, όσο μπορεί, τις ευρύτερες ομάδες, όπως την κοινότητα και επιθυμεί να ακολουθήσει μια πορεία κοινωνικής αλλαγής μέσω της ανθρώπινης δράσης (Payne, 2008).

Η κοινοτική ανάπτυξη αποβλέπει στην προσφορά βοήθειας σε ομάδες και κοινότητες, για να αναπτύξουν ένα είδος αυτοπεποίθησης, έτσι ώστε να ζήσουν όσο καλύτερα μπορούν. Ταυτόχρονα, η προαναφερθείσα αναπτύχθηκε στις χώρες του Τρίτου Κόσμου μετά τους πολέμους, από τους Βρετανούς και τον ΟΗΕ και στη συνέχεια στις χώρες της ΒΔ. Ευρώπης και τις ΗΠΑ. Αυτό το μοντέλο, αρχικά, χειραγωγούσε τις τοπικές κοινωνίες, όμως, αργότερα, ο κύριος στόχος ήταν τα μέλη της κοινότητας να εκφράσουν τις ανάγκες τους και να τις αντιμετωπίσουν (Καραγκούνης, 2008).

Ο Thomas (1983:109), αναφέρει ότι αυτό το μοντέλο, δίνει έμφαση στην αυτοβοήθεια, και την ανάπτυξη δεξιοτήτων και δυνατοτήτων των κατοίκων, έτσι ώστε να λύσουν τα προβλήματα τους. Επιπρόσθετα, χωρίζει τρεις τύπους κοινοτικής ανάπτυξης, οι οποίοι είναι οι εξής: ο πρώτος αφορά την δημιουργία άτυπων ομάδων προσφοράς υπηρεσιών φροντίδας σε επίπεδο γειτονιάς. Ο δεύτερος τύπος, την προσφορά οικονομικής ενίσχυσης, όπως αυτή των δωρεάν γευμάτων. Ο τρίτος τύπος έγκειται στην επιρροή που μπορούν να ασκήσουν τα κέντρα λήψης αποφάσεων (Καραγκούνης, 2008).

Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με το Σταθόπουλο (2005:34) ο στόχος της κοινοτικής ανάπτυξης είναι η δημιουργία προϋποθέσεων, ώστε μια κοινότητα να μπορεί:

- Να πετύχει τη μεγαλύτερη δυνατή ισορροπία ανάμεσα στις ανάγκες του πληθυσμού και των διαθέσιμων πόρων
- Να βοηθήσει τα άτομα και τις ομάδες στην κοινότητα, ώστε να συμμετέχουν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό
- Να κάνει το περιβάλλον της κοινότητας ικανοποιητικό, τόσο για τα άτομα, όσο και για τις διάφορες ομάδες του πληθυσμού.

Η κοινωνική ανάπτυξη έχει σχέση με θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος, που όμως, χρειάζονται δεξιότητες στην διαπροσωπική και την ομαδική επικοινωνία, κάτι που συνδέεται με την κοινωνική εργασία. Η κοινωνική και η κοινοτική ανάπτυξη είναι σχετικά πιο περιθωριοποιημένες σε σχέση με την κοινωνική εργασία στις δυτικές χώρες. Στις μη δυτικές χώρες, αποτελεί τη βασική μορφή

κοινωνικής παρέμβασης, παρόλο που η παροχή υπηρεσιών πρόνοιας είναι μερικές φορές αναγκαία (Payne, 2008).

Η κοινοτική ανάπτυξη έχει τρεις βασικές αντιλήψεις. Η πρώτη είναι η αρχή της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η ανάπτυξη, δηλαδή, πρέπει να βασίζεται στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος, που καταπολεμά τη φτώχεια και τις ανισότητες. Το δεύτερο αφορά την ιδέα της αειφόρου ανάπτυξης, όπου η συνεχής εκμετάλλευση της φύσης δείχνει τις συνέπειες της. Συνεπώς, οι άνθρωποι πρέπει να χειρίζονται την φύση, με τρόπο, που να βοηθά την αναπαραγωγή της. Το τρίτο σχετίζεται με την αντίληψη της υγιούς κοινότητας τα χαρακτηριστικά της οποίας περικλείουν ένα καθαρό και ασφαλές περιβάλλον, υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης με υψηλή ποιότητα κ.α. (Ζαϊμάκης, 2009).

Ταυτόχρονα, η κοινοτική ανάπτυξη καθίσταται να βοηθήσει κοινωνίες να ξεπεράσουν οικονομικά προβλήματα, όπως φτώχεια, ανισότητα και έλλειψη πόρων χρηματοδότησης, κάτι που απαιτεί μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και εφαρμογή. Τέλος, το ανθρώπινο δυναμικό παίζει μεγάλο ρόλο στην κοινοτική ανάπτυξη (Ζαϊμάκης, 2009).

Όπως είναι γνωστό, δεν είναι εύκολο να υπάρξει ένα πρότυπο για κάθε τοπική κοινωνία. Αυτό συμβαίνει, γιατί σε κάθε περίπτωση πρέπει να υπάρχουν δυναμικές που να αναπτύσσονται στο χώρο, πόροι, πολιτισμικό και κοινωνικό κεφάλαιο. Όμως, ο ρόλος του κράτους είναι καθοριστικός, αφού η αναπτυξιακή στρατηγική απαιτεί κυβερνητικές αντιλήψεις και πολιτικές, οι οποίες θέλουν τους ανθρώπους να εμπλέκονται σε κάθε λήψη απόφασης και να ενισχύουν κάθε φορά τη διαδικασία, μέσω της παραχώρησης αρμοδιοτήτων και εξουσίας εκεί που μπορούν (Ζαϊμάκης, 2009).

Οι ιδεολογίες της κοινωνικής ανάπτυξης χωρίζονται σε τρεις τύπους, όπως αναφέρει και ο Midgley (1993:370). Αυτοί είναι οι εξής:

- *«Οι ατομικιστικές στρατηγικές επικεντρώνονται στην αυτοπραγμάτωση, τον αυτοπροσδιορισμό και την αυτοβελτίωση.*
- *Οι κολεκτιβιστικές στρατηγικές τονίζουν τη δημιουργία οργανισμών που θα προσφέρουν τη βάση για την ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων στη δράση-θεσμικών προσεγγίσεων.*
- *Οι λαϊκιστικές στρατηγικές επικεντρώνονται σε ενέργειες μικροκλίμακας στο επίπεδο των τοπικών κοινοτήτων».*

Αντίθετα ο Pandey (1981:370) διακρίνει κάποιες στρατηγικές, ως προς τον σκοπό και όχι προς τον τρόπο δράσης τους. Αυτές είναι:

- Οι στρατηγικές κατανομής που θέλουν την αύξηση της κοινωνικής δικαιοσύνης μεταξύ κάποιων ομάδων σε εθνικό επίπεδο.
- Οι στρατηγικές συμμετοχής που επιθυμούν την πραγματοποίηση δομικών και θεσμικών μεταρρυθμίσεων για αυτό ο στόχος τους είναι η συμμετοχή των ατόμων στην κοινωνική αλλαγή.
- Οι στρατηγικές ανθρώπινης ανάπτυξης που θέλουν τους ανθρώπους να έχουν την ικανότητα να ενεργούν αυτόνομα, έτσι ώστε να υπάρξει οικονομική πρόοδος. (Payne, 2008).

Η κοινωνική ανάπτυξη είναι μια διαδικασία, η οποία έχει προϋποθέσεις, που αφορούν την απομάκρυνση των εμποδίων. Επίσης, η εκπαίδευση και η διάδοση βασικών γραμματικών γνώσεων θα μπορούσε να εξαλείψει τις παραδοσιακές αντιλήψεις. Ταυτόχρονα, η μετακίνηση του πληθυσμού, από τις αγροτικές στις αστικές περιοχές, θα έπρεπε να περιοριστεί για να αποφευχθεί η άσκηση πίεσης σε όλα όσα οδηγούν στην εξαθλίωση των συνθηκών ζωής. Όμως, υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που εμποδίζουν την κοινωνική ανάπτυξη, όπως είναι οι κυβερνητικές παρεμβάσεις και ο καπιταλισμός (Payne, 2008).

4.6 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Προϋποθέσεις ανάπτυξης του Κοινωνικού Κράτους και η σχέση Κεντρικού-Τοπικού

Η Κοινωνική Πολιτική έχει διεπιστημονικό χαρακτήρα. Αντλεί θεωρητική και μεθοδολογική γνώση από τις κοινωνικές επιστήμες, την κοινωνιολογία, την κοινωνική ανθρωπολογία, τις οικονομικές και πολιτικές επιστήμες (Σταθόπουλος, 2006).

Το κράτος παρεμβαίνει στην αναπτυξιακή διαδικασία, (μέσω του προϋπολογισμού και της δημοσιονομικής πολιτικής), για την ομαλή αναπαραγωγή των κοινωνικών σχέσεων. Παράλληλα, αναλαμβάνει την ευθύνη της κάλυψης των εξής αναγκών: απασχόλησης, πρόνοιας, υγείας, εκπαίδευσης, στέγης, χωροταξίας, περιβάλλοντος, παρέχοντας υπηρεσίες και παράγοντας αγαθά σε κρίσιμους τομείς (Γετίμης,1993:92).

Κατά τη μεταπολεμική περίοδο, εξελίχθηκε το κράτος πρόνοιας συμβαδίζοντας με την ανάπτυξη των κοινωνικών λειτουργιών παροχής υπηρεσιών από την τοπική αυτοδιοίκηση και τους τοπικούς θεσμούς. Από μελέτες και έρευνες που έγιναν στο πεδίο της συγκριτικής ανάλυσης του κοινωνικού κράτους και της σχέσης τοπικού-κεντρικού σε διάφορες ανεπτυγμένες χώρες, διακρίνονται τρεις βασικοί τύποι συστημάτων κοινωνικής πολιτικής που είναι οι εξής:

- Ο πρώτος τύπος αναφέρεται στην ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους, που στηρίζεται στις αποκεντρωμένες δομές που υπήρχαν, χωρίς να μειώνουν το ρόλο του τοπικού κράτους, ενώ αντιθέτως τον αναβάθμιζαν.
- Ο δεύτερος τύπος αναφέρεται σε συστήματα κοινωνικής πολιτικής και στην εξέλιξη του κοινωνικού κράτους στις κοινωνίες και μειονεκτεί αρκετά σε σχέση με τον πρώτο τύπο.
- Ο τρίτος τύπος αναφέρεται στην ανάπτυξη συστημάτων κοινωνικής πολιτικής σε κοινωνίες (Γετίμης, 1993).

Οι τρεις τύποι που αναφέρθηκαν πιο πάνω, ασχολούνται με διαφορετικούς όρους συγκρότησης των κοινωνικών πολιτικών σε κάθε κοινωνία. Ένα από τα σημαντικότερα κριτήρια στην διαμόρφωση του κοινωνικού κράτους είναι ο ρόλος του τοπικού κράτους στην άσκηση κοινωνικών πολιτικών. Παρά τις διαφορές που υπήρχαν ανάμεσα στους τρεις τύπους συστημάτων κοινωνικής πολιτικής, το σημαντικότερο είναι να τονιστούν τα δυο βασικότερα χαρακτηριστικά:

- Το πρώτο βασικό χαρακτηριστικό είναι η ανάπτυξη του κράτους πρόνοιας σε όλες τις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές κοινωνίες.
- Το δεύτερο βασικό χαρακτηριστικό είναι ο ρόλος του τοπικού κράτους στην άσκηση κοινωνικών πολιτικών, που είναι σημαντικός για τον πρώτο και τρίτο τύπο συστημάτων κοινωνικής πολιτικής (Γετίμης, 1993).

Με βάση τον Γετίμη (1993), από τα μέσα της δεκαετίας του '70 δημιουργείται στο κοινωνικό κράτος οικονομική κρίση, με αποτέλεσμα το μοντέλο της καπιταλιστικής ανάπτυξης να αδυνατεί να εξασφαλίσει τη διευρυμένη αναπαραγωγή του συστήματος και την οικονομική ανάκαμψη.

Επιπλέον, η οικονομική κρίση οδήγησε στην αναδίπλωση του εθνικού κράτους πρόνοιας και την αλλαγή των παραγωγικών συστημάτων στα πλαίσια της διεθνοποίησης. Αναλυτικότερα:

α) Μείωση των δαπανών του κοινωνικού κράτους στους «βασικούς» τομείς της εκπαίδευσης, υγείας, πρόνοιας, στέγασης, ασφάλισης και αναπροσανατολισμού των δημόσιων δαπανών.

β) Εγκατάλειψη του αξιακού πλαισίου κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως αυτό διαμορφώθηκε ιστορικά ως γενικό πλαίσιο κοινωνικών πολιτικών.

γ) Μετατόπιση του περιεχομένου των κοινωνικών λειτουργιών του κράτους, σε συνάρτηση με την επαναδιαπραγμάτευση της σχέσης κεντρικού-τοπικού (Γετίμης, 1993:107).

Επιπρόσθετα, η οικονομική κρίση στην δεκαετία του '70 μείωσε τις κρατικές επιχορηγήσεις στην τοπική αυτοδιοίκηση με τους αναδιανεμητικούς μηχανισμούς που αποδυναμώνονται, σε σχέση με τη διαχείριση και τη χωροταξική κατανομή πόρων. Παράλληλα, μεταξύ των τοπικών θεσμών (Ο.Τ.Α., Περιφερειακές διοικήσεις) έχει δημιουργηθεί ανταγωνισμός για την εξέλιξη της κάθε περιφέρειας στο διεθνή καταμερισμό της εργασίας (Γετίμης, 1993).

Στην Ελλάδα, η σχέση κράτος-κοινωνία συσχετίζεται με το χαμηλό βαθμό ανάπτυξης του κοινωνικού καταμερισμού εργασίας. Οι ρυθμίσεις αποσκοπούν στη μείωση των δημόσιων δαπανών, που αφορούν τις κοινωνικές πολιτικές, υπερασπίζοντας τα υπάρχοντα συστήματα κοινωνικής πολιτικής με βασικούς φορείς το δημόσιο και την τοπική αυτοδιοίκηση (Γετίμης, 1993).

4.6.1 Προσδιορισμός του πεδίου και των στόχων των προσωπικών κοινωνικών υπηρεσιών

Οι προσωπικές κοινωνικές υπηρεσίες είναι ένα σύνολο υπηρεσιών, κρατικών και μη, που στόχο έχουν την εξατομικευμένη φροντίδα και κάλυψη αναγκών. Συγκεκριμένα, εντάσσονται σε υπηρεσίες που αφορούν την παιδική μέριμνα και προστασία, την τρίτη ηλικία, την οικογένεια και τα ΑμεΑ. Επίσης, συγκαταλέγονται και οι υπηρεσίες, που στόχο έχουν την ανάπτυξη και διάχυση της πληροφόρησης και της συμβουλευτικής. Στην Ελλάδα, οι προσωπικές υπηρεσίες δεν είναι οργανωμένες και καλύπτουν μόνο ένα μέρος της πρόνοιας και της κοινωνικής προστασίας (Γετίμης, 1993).

Στην εποχή του Βυζαντίου, η πρόνοια στην Ελλάδα εξελίσσεται σταδιακά. Στο παραπάνω βοήθησε το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού, τόσο σε επίπεδο εφαρμογής, όσο και σε δημοσιευμένο υλικό, με προοπτική να κρατηθούν ανοιχτοί οι κόμβοι επικοινωνίας και οι προβληματισμοί. Το Σεπτέμβρη του 1992

επιδιώχθηκε μια προσπάθεια αναδόμησης του κεντρικού φορέα Υ.Π.Π.Κ.Α., όσο και βελτίωσης του επιπέδου τοπικής αυτοδιοίκησης, όπου ακόμα δεν υπήρχε το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο και η απαραίτητη υποδομή σε στελέχη (Γετίμης,1993).

Σύμφωνα με τη Στασινοπούλου (1993), η κρίση του κράτους πρόνοιας, εκτός από τους παράγοντες που την προκάλεσαν και τις επιπτώσεις της, επικεντρώνεται στην αναδιάρθρωση των κοινωνικών υπηρεσιών και πιο συγκεκριμένα στην αλληλεπίδραση κρατικού και μη κρατικού:

α) Παροχή φροντίδας στα πλαίσια της κοινότητας

Το κυριότερο θέμα της κοινοτικής ανάπτυξης είναι η μέριμνα για την εύρυθμη λειτουργία της κοινότητας. Στην πράξη είχε αναγνωριστεί η σημασία των ανεπίσημων μορφών μέριμνας και των άτυπων δικτύων, στα πλαίσια της αποϊδρυματοποίησης και της δημιουργίας υπηρεσιών στους κόλπους της κοινότητας. Οι Wilmot και Bulmer επισημαίνουν ότι, κάποια πρότυπα σχετικά με την έννοια και τις μορφές της κοινότητας σαν πλέγμα σχέσεων, έχουν δημιουργήσει σημαντικά κενά στις ήδη υπάρχουσες πολιτικές, ενώ περιορίζουν τους ορίζοντες για νέες αναζητήσεις (Γετίμης, 1993).

4.6.2 Η αναδιοργάνωση των Νόμων 2082/92 και 2072/92

Με βάση τον πρόσφατο ν. 2082/1992, ο οποίος αναφέρεται στην αναδιοργάνωση της κοινωνικής πρόνοιας και την καθιέρωση νέων θεσμών κοινωνικής πρόνοιας, δίνεται το στίγμα της επιχειρούμενης αναδιάρθρωσης της μέριμνας (Γετίμης, 1993:295).

Επίσης, ο Ν. 2082/92 για την αναδιοργάνωση της κοινωνικής πρόνοιας και καθιέρωσης νέων θεσμών κοινωνικής προστασίας ως στόχο έχει σε επίπεδο δομής τα εξής:

- Την ενίσχυση του συγκεντρωτικού συστήματος και του κεντρικού φορέα του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών ασφαλίσεων.
- Τη στενότερη συνεργασία των δυο μεγάλων μη κρατικών εποπτευόμενων φορέων, του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας (ΕΟΠ) και του Πατριωτικού Ιδρύματος Κοινωνικής προστασίας και αντίληψης (ΠΙΚΠΑ) και τη μετατροπή τους σε μηχανισμούς υλοποίησης των προγραμμάτων του (Γετίμης, 1993:302).

Το σχέδιο του συγκεκριμένου νόμου μας προετοιμάζει για το ευρύτερο ιδεολογικό πλαίσιο της προτεινόμενης αναδιάρθρωσης. Στην Ελλάδα, η " Κοινωνική Πολιτική" αποσκοπεί στην ενδυνάμωση και αναβάθμιση του οικογενειακού θεσμού, ώστε να μπορέσει η ελληνική οικογένεια να κρατήσει την αυτονομία για την πραγμάτωση του ρόλου της και να προστατέψει τα μέλη της, βοηθώντας τα να προαχθούν αργότερα στην ελληνική κοινωνία και το έθνος (Γετίμης,1993).

4.6.3 Συμπεράσματα για την αναδιάρθρωση των προσωπικών κοινωνικών υπηρεσιών

Οι νέες ρυθμίσεις ποικίλουν σε διαφορετικά καθεστάτα προνοιακού καπιταλισμού, όπου η αλλαγή της κρατικής πολιτικής εκδηλώνεται μέσα από τα μέτρα στήριξης των φορέων φροντίδας και αναζήτησης. Στην Ελλάδα η οικογένεια και τα άτυπα δίκτυα αποτελούν τους κυριότερους φορείς παροχής φροντίδας στα πλαίσια ενός ευρύτερου προνοιακού συστήματος (Γετίμης, 1993).

4.6.4 Οριζόντιες μορφές οργάνωσης και δικτύωσης σε τοπικό επίπεδο

Οι οριζόντιες μορφές οργάνωσης με κεντρικό σημείο την τοπική αυτοδιοίκηση υποχρεούνται να συνοδεύονται από την κατεργασία των συντονιστικών δομών, με αποτέλεσμα να αποφευχθεί μια διαδικασία αυξανόμενου κατακερματισμού των διοικητικών μηχανισμών (Κοντιάδης,2006).

Σύμφωνα με τον Κοντιάδη (2006), τα σημαντικότερα αντικείμενα αποτελούν η αναβάθμιση των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού με τη συγκρότηση ισχυρότερων δήμων και η αναδιάρθρωση της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης, σε επίπεδο περιφερειών, με ένα καινούργιο σχεδιασμό των γεωγραφικών της ορίων (Κοντιάδης,2006).

Στη σημερινή εποχή, οι κοινωνικές δράσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης αναπτύσσονται, είτε ως επακόλουθο της μεταβίβασης των σχετικών αρμοδιοτήτων από την κεντρική διοίκηση, είτε αποτελούν πρωτοβουλία των ίδιων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και έχουν χαρακτηριστεί ως αποσπασματικές (Κοντιάδης,2006).

4.6.5 Συμπληρωματικότητα των δικτύων κοινωνικών υπηρεσιών

Στη συγκεκριμένη κατεύθυνση, είναι εφικτή η υποστήριξη της λειτουργικής συγχώνευσης των υποστηρικτικών υπηρεσιών, που εντάσσονται στα δυο Υπουργεία με την ενσωμάτωση των συνοδευτικών κοινωνικών υπηρεσιών στο δίκτυο. Στη λειτουργική συγχώνευση των αποκεντρωμένων υπηρεσιών σε δήμους υπεισέρχονται και οι δυο τύποι υποστηρικτικών υπηρεσιών. Σε αντιδιαστολή, στους δήμους, όπου λειτουργεί ένας από τους δυο τύπους υποστηρικτικών υπηρεσιών, θα μπορούσε να διευρυνθεί η λειτουργία και οι δράσεις των υφιστάμενων δομών (Κοντιάδης,2006).

Αναβάθμιση της κοινωνικής λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης

Η αναβάθμιση του Ο.Τ.Α. στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, ασφαλώς, δεν συναρτάται μόνο με την ανάπτυξη της συντονιστικής τους λειτουργίας, αλλά και με τη συγκρότηση δικτύων για τη διασύνδεση των κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο (Κοντιάδης,2006).

Στην Ελλάδα οι κοινωνικές υπηρεσίες έχουν εξελιχθεί. Αυτό καθιστά απαραίτητη τη σύνδεσή τους με τις επιχορηγήσεις εισοδηματικής φύσεως από το σύστημα κοινωνικής προστασίας και την οργανωτική τους αναδιάρθρωση, ούτως ώστε να περιοριστεί η κεντρική διοίκηση στην ολοκληρωτική λειτουργία σχεδιασμού και επιτήρησης των υπηρεσιών (Κοντιάδης,2006).

4.6.6 Κοινωνικές υποδομές φροντίδας στην Ελλάδα

Οι δημόσιες υποδομές φροντίδας παιδιών και εξαρτημένων ατόμων από το κράτος και την τοπική αυτοδιοίκηση ήταν η κύρια επιδίωξη του κράτους πρόνοιας. Στην Ελλάδα, οι υποδομές για τη συμφιλίωση εργασίας και οικογένειας επεκτάθηκαν, όταν δόθηκε η χρηματοδότηση από τα τρία Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης, από το 1989 έως και το 2013 (όπου αφορά το τέταρτο) (Στρατηγάκη, 2006).

Η δημιουργία των υποδομών φροντίδας ανατέθηκε στις τοπικές και περιφερειακές αρχές, ως πιο κατάλληλες, αφού βρίσκονται πιο κοντά στους κατοίκους και τις ανάγκες τους. Με το νόμο 2880/2001, ανατέθηκε στους Ο.Τ.Α. η λειτουργία των παιδικών σταθμών, των κέντρων παιδικής μέριμνας κ.α.(Στρατηγάκη, 2006).

4.7 Η Κοινωνική πολιτική στην αυτοδιοίκηση

Κατά τη δεκαετία του '70, η αυξημένη παλιννόστηση αποτελεί πίεση για την ανάπτυξη του κράτους πρόνοιας, κάτι το οποίο σημαίνει μείωση των εμβασμάτων, που λειτουργούσαν ως ασφάλεια και υποκατάστατα κοινωνικών παροχών. Γενικά, οι παλιννοστούντες δεν ήταν αποκομμένοι από τον τόπο καταγωγής τους, αφού οι περισσότεροι ανήκουν στα πιο πρόσφατα κύματα μετανάστευσης. Όταν επέστρεφαν, χρησιμοποιούσαν μέρος των οικονομικών τους, έτσι ώστε να επεκταθεί η λειτουργία των εμβασμάτων. Αλλιώς, προσπαθούσαν να δημιουργήσουν κάποια εμπορική επιχείρηση κ.α.(Μαλουτάς και Οικονόμου, 1988).

Η στροφή της Ελλάδας προς το κράτος πρόνοιας έχει να κάνει με την στροφή της Νότιας Ευρώπης, η οποία έπειτα από αναταράξεις στα πολιτικά της κατάφερε να υιοθετήσει το δυτικό-ευρωπαϊκό μοντέλο (Μαλούτας και Οικονόμου, 1988).

Στην κοινωνική πολιτική, για ένα πολύ μεγάλο διάστημα, επικράτησε η ανάπτυξη του κράτους πρόνοιας με δυο μοντέλα της τελευταίας σύμφωνα με την Στασινοπούλου (2006:24-25) που είναι τα εξής:

- Υπολειμματικό: βασίζεται στη φιλοσοφία του *lazier-faire* και συγκεκριμένα στην κάλυψη των αναγκών που πρέπει να γίνεται μέσα από τους μηχανισμούς της ελεύθερης αγοράς και την οικογένεια.
- Θεσμικό-Αναδιανεμητικό: επιβάλλει την κριτική του στο υπολειμματικό μοντέλο και επικεντρώνεται στη θεραπεία των κοινωνικών προβλημάτων και όχι στην πρόληψη. Επίσης, αναπτύσσει μεθόδους καθολικής κάλυψης, επισημαίνοντας την αδυναμία της αποτελεσματικής ανταπόκρισης των αναγκών μέσα από τους μηχανισμούς της αγοράς.

4.7.1 Διεθνείς αντιλήψεις για την κοινωνική πολιτική

Η γενική πρόοδος που σημειώνεται στις χώρες, δημιούργησε περισσότερα προβλήματα και ανάγκες στον σύγχρονο άνθρωπο, ο οποίος χρειάστηκε βοήθεια για την αντιμετώπιση των προηγούμενων προγραμμάτων της κοινωνικής πολιτικής των κρατών (Δαράκη, 1996).

Για τα ζητήματα της υγείας και της ευημερίας των πολιτών, υπάρχει ο θεσμός των κοινωνικών ασφαλίσεων, ο οποίος προφυλλάσει τους ανθρώπους την ανεργία κ.α. Όμως, η πολιτεία για να εξασφαλίσει την ευμάρεια των πολιτών

μελών της, δημιούργησε το θεσμό της κοινωνικής πρόνοιας. Ως αποτέλεσμα λοιπόν, της κοινωνικής ασφάλισης και της κοινωνικής πρόνοιας είναι η κοινωνική πολιτική (Δαράκη, 1996).

Ταυτόχρονα, η κοινωνική πρόνοια, λόγω των εξελίξεων και των αλλαγών που γίνονται στην κοινωνία, αλλάζει και εκείνη με τη σειρά της τη μορφή που είχε, όπως αυτή της αγαθοεργίας, της ελεημοσύνης και της φιλευσπλαχνίας. Δηλαδή, δημιουργούνται προγράμματα, τα οποία καλύπτουν τις σημερινές ανάγκες των ανθρώπων, όπως είναι η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Δαράκη, 1996).

Όσον αφορά τις αλλαγές της κρατικής πολιτικής σε θέματα που έχουν να κάνουν με τη συλλογική κατανάλωση και τις πολιτικές πρόνοιας αυτές είναι:

- Η αύξηση στους μισθούς, καθώς και κάποιο μέρος του ΑΕΠ, το οποίο αντιστοιχεί στη μισθωτή εργασία, και η αύξηση των τιμών των αγροτικών προϊόντων, κάτι που είναι συνδεδεμένο με την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ.
- Η αύξηση των κοινωνικών δαπανών του προϋπολογισμού, παράλληλα με την αύξηση του ΑΕΠ, και η μείωση των δημοσίων επενδύσεων στις υποδομές που συνδέονται με τις οικονομικές δραστηριότητες.
- Τέλος, ο εκσυγχρονισμός σε διάφορα θέματα, όπως η υγεία, εκπαίδευση κ.α. (Μαλούτας, Οικονόμου, 1988).

Οι πρωταρχικοί στόχοι της ΕΟΚ ήταν η κοινωνική πολιτική, καθώς και η πλήρης απασχόληση. Το 1957, η «Ιδρυτική Συνθήκη» της ΕΟΚ ήταν η πρώτη συνθήκη, η οποία περιελάμβανε κοινωνικές διατάξεις. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται στα άρθρα 117-122, ότι πρέπει να υπάρχει στενή συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών στον κοινωνικό τομέα. Όμως, μέχρι το 1972, η έννοια της κοινωνικής πολιτικής συνδεόταν με την λειτουργία της κοινής αγοράς (Φραγκονικόπουλος, 2008).

Συγκεκριμένα, το πρώτο πρόγραμμα κοινωνικής δράσης εγκρίθηκε από το Συμβούλιο το 1974. Μ' αυτό, τέθηκαν οι βάσεις της κοινοτικής πολιτικής στο πεδίο των κοινωνικών ασφαλίσεων αλλά και σε άλλους τομείς όπως για παράδειγμα στην ισότητα μεταξύ των ανδρών και των γυναικών (Φραγκονικόπουλος, 2008).

Επιπλέον, το 1989, η Επιτροπή παρουσίασε τον Κοινοτικό Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων, τα οποία αναφέρονταν

στο σεβασμό των κοινωνικών δικαιωμάτων. Τα δικαιώματα αυτά, αφορούν την απασχόληση και τη δίκαιη αμοιβή, τη βελτίωση των συνθηκών ζωής, την κοινωνική πρόνοια, την επαγγελματική κατάρτιση κ.α. (Φραγκονικόπουλος, 2008).

4.7.2 Η Σύνδεση των φορέων αυτοδιοίκησης με τα συστήματα κοινωνικής πολιτικής

Τα συστήματα κοινωνικής πολιτικής είναι μέρος του προτύπου οικονομικής συσσώρευσης, όπου εκεί οι ανάγκες προσαρμόζονται. Επιπλέον, η κοινωνική πολιτική μπορεί να λειτουργήσει, ως μια δύναμη που μοιράζει δίκαια και συσφίγγει τις κοινωνικές σχέσεις. Έτσι λοιπόν, στόχος των συστημάτων κοινωνικής πολιτικής είναι να επικρατεί ένα αίσθημα ισότητας, όχι όμως πλήρους. Επίσης, ακόμη ένας στόχος είναι να βελτιωθούν οι όροι συμμετοχής των ατόμων στα κοινωνικά δρώμενα, έτσι ώστε, να μπορούν να ανταπεξέλθουν παρ' όλες τις δυσκολίες που υπάρχουν (Σκαμνάκης, 2006).

Ταυτόχρονα, τα κύρια ζητήματα του προβληματισμού για την κοινωνική πολιτική αφορούν ιδιαίτερα την προστασία από το χωρικό αποκλεισμό ολόκληρων γεωγραφικών περιοχών, τις προοπτικές ζωής για τους ανθρώπους κ.α. Όμως, μολονότι οι στόχοι της κοινωνικής πολιτικής προάγουν την καλύτερη διαβίωση των ανθρώπων, ελλοχεύει ο κίνδυνος του αποκλεισμού μιας ομάδας πληθυσμού και ιδιαίτερα η περιθωριοποίησή της, καθώς τα μέλη δεν θα μπορούν να συμμετέχουν (Σκαμνάκης, 2006).

Στην περίπτωση, όμως, του ακούσιου εγκλωβισμού του ατόμου, των κοινωνικών διακρίσεων, της πολιτιστικής καταπίεσης και πολλών άλλων, η κοινωνική πολιτική το βοηθά σε αντίθεση με όσα προαναφέρθηκαν, να απεγκλωβιστεί έτσι ώστε να συμμετέχει ενεργά στο κοινωνικό γίγνεσθαι (Σκαμνάκης, 2006).

Όπως είναι γνωστό, οι φορείς της αυτοδιοίκησης μπορούν να αναλάβουν διάφορους ρόλους στα συστήματα κοινωνικής πολιτικής και να συμμετέχουν στην προώθηση των παροχών και των υπηρεσιών τους. Άλλωστε, έχουν ως βάση τους ρόλους, οι οποίοι αφορούν την διαχείριση των τοπικών προβλημάτων και την προσαρμογή της κάθε πολιτικής σε αυτά (Σκαμνάκης, 2006).

Η κάθε μορφή της κοινωνικής πολιτικής προκύπτει ως αποτέλεσμα της ιδεολογίας της πολιτικής εξουσίας, της λειτουργίας των κρατικών και κοινωνικών θεσμών, των εργαζομένων κ.α. Την κοινωνική πολιτική την επηρεάζουν ιδιαίτερα οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις και τα κοινωνικά κινήματα. Όμως, ανάμεσα στους φορείς υπάρχουν συμμαχίες και διαφωνίες και κάθε απόφαση τους για πολιτική ισορροπεί ανάμεσα σε αντικρουόμενες ιδεολογικές τάσεις, συλλογικά καθώς και προσωπικά συμφέροντα (Στρατηγάκη, 2006).

Το πρώτο επίπεδο φροντίδας αφορά των φορέων αυτοδιοίκησης αφορά έναν χώρο δράσης που αποφέρει πολλά προνόμια, καθώς οι πολίτες έχουν την δυνατότητα να ξέρουν τις ανάγκες τους, αφού πρώτα προσαρμοστούν οι δομές κοινωνικής πολιτικής που βρίσκονται υπό την ευθύνη των φορέων αυτών. Ταυτόχρονα, όσες δομές στοχεύουν στην επανένταξη των μελών της κοινότητας, έχουν την δυνατότητα να βρίσκονται στο πλαίσιο ευθύνης των φορέων της αυτοδιοίκησης, έτσι ώστε να έρχονται σε άμεση επαφή με τους πολίτες. Επιπροσθέτως, στο επίπεδο της αυτοδιοίκησης, διαμορφώνεται το πεδίο συνεργασίας μεταξύ των επίσημων φορέων καθώς και του ανεπίσημου δικτύου (Σκαμνάκης, 2006).

Στην Ελλάδα, σημαντικό ρόλο κατέχουν στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών, οι ευρωπαϊκές πολιτικές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, επηρεάζει την κοινωνική πολιτική μέσα από την οικονομία και την αγορά εργασίας. Αυτό επιτυγχάνεται με την κοινοτική διαδικασία της Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού (όπου συντονίζονται και αποτιμώνται οι εθνικές πολιτικές, σύμφωνα με ότι αποφασίζει το συμβούλιο της Ε.Ε.), και τις χρηματοδοτήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (με το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, την ανάπτυξη του το ολόημερο σχολείο, το Βοήθεια στο σπίτι κ.α.) (Στρατηγάκη, 2006).

4.7.3 Υπερεθνικές πολιτικές και αυτοδιοίκηση

Η κοινωνική πολιτική δεν καθορίζεται μόνο από τις εθνικές και τοπικές στρατηγικές, για αυτό οι πολιτικές επιλογές και κατευθύνσεις διατυπώνονται από υπερεθνικά κέντρα. Επιπλέον, διεθνείς οργανώσεις διατυπώνουν γενικούς στόχους και οργανώνουν πολιτικές προστασίας και φροντίδας, οι οποίες συμβάλλουν στα διαφορετικά συστήματα κοινωνικής πολιτικής. Ταυτόχρονα, οι

φορείς της αυτοδιοίκησης αναλαμβάνουν να υιοθετήσουν τις σχετικές πολιτικές κατευθύνσεις, οι οποίες συμβάλουν στη δημιουργία στοιχείων ενός συστήματος σε υπερεθνικό επίπεδο. Όμως, αυτές οι περιπτώσεις, κατά γενική ομολογία, αφορούν την προώθηση των πολιτικών αρχών, με σκοπό την ολοκλήρωση κάποιων έργων και λιγότερο την εφαρμογή συγκεκριμένων δομών ενός κοινού συστήματος κοινωνικής πολιτικής (Σκαμνάκης, 2006).

Παραδειγματικά, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αναφέρει για την πολιτική του και ειδικότερα για τα ειδικά προγράμματα στα οποία αναμειγνύεται η αυτοδιοίκηση (Σκαμνάκης, 2006).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Ο ρόλος και η εξέλιξη του Κοινωνικού Λειτουργού στην Τοπική Αυτοδιοίκηση- Συμμετοχή στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων

5.1 Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Τα κοινωνικοοικονομικά Κοινοτικά Προγράμματα αποτελούν ένα από τα βασικά μέσα, με τα οποία η ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί να υλοποιήσει τις κοινοοικονομικές πολιτικές που βασίζονται σε αυτά τα προγράμματα. Τα συγκεκριμένα προγράμματα θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν σε ορισμένες βασικές κατηγορίες όπως οι παρακάτω:

α) Τα ανταγωνιστικά προγράμματα

Το βασικότερο χαρακτηριστικό στοιχείο των ανταγωνιστικών προγραμμάτων αποτελεί το γεγονός ότι σε αυτά το ποσό της χρηματοδότησης δεν κατανέμεται στα κράτη – μέλη με βάση ποσοστώσεις, αλλά αυτό παραμένει ανοικτό και εξαρτάται από την ποιότητα των προγραμμάτων που υποβάλλονται. Έτσι, οι προτάσεις που υποβάλλονται από τα ενδιαφερόμενα κράτη – μέλη αξιολογούνται από τα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα και στη συνέχεια οι καλύτερες από αυτές προκρίνονται να περάσουν στο στάδιο της υλοποίησης ανεξάρτητα από το ποια χώρα τα έχει προτείνει (Δαουτόπουλος, 2005:248).

Έτσι, μπορεί να παρατηρηθεί το φαινόμενο να εγκριθεί η μεγάλη πλειοψηφία των προτάσεων που καταθέτει μια συγκεκριμένη χώρα, ενώ οι προτάσεις που υποβάλλει κάποιο άλλο κράτος, μπορεί να απορριφθούν στο σύνολό τους, καθώς βασικός άξονας δεν είναι η επίτευξη κάποιας ισόνομης γεωγραφικής κατανομής

στην υιοθέτηση της εκτέλεσης των προγραμμάτων, αλλά η ύπαρξη ενός ποιοτικού ανταγωνισμού ανάμεσα στις επιμέρους υποψήφιες προτάσεις, προκειμένου να εξασφαλιστεί η απαιτούμενη για την υλοποίηση χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Δαουτόπουλος, 2005:248). Συνοψίζοντας τα βασικότερα χαρακτηριστικά τα οποία συγκεντρώνουν τα ανταγωνιστικά προγράμματα, αναφέρονται παρακάτω ως εξής:

1. Η ανακοίνωση, η αξιολόγηση, η έγκριση και στη συνέχεια η παρακολούθηση των προγραμμάτων αυτών γίνεται απευθείας από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω των αρμοδίων οργάνων της χωρίς να μεσολαβούν οι εθνικές αρχές (Δαουτόπουλος, 2005:248).
2. Η πρόταση για την υλοποίηση ενός συγκεκριμένου προγράμματος πρέπει να έχει «διεθνικό», κατά τη σχετική ορολογία, χαρακτήρα, δηλαδή να υποβάλλεται από κοινού από δύο τουλάχιστον κράτη – μέλη της Ένωσης. Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, η αναλογία της συγκεκριμένης προϋπόθεσης εντοπίζεται στην προαγωγή της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ των χωρών μελών της Κοινότητας, ώστε να προαχθεί περαιτέρω και η εν γένει διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης (Δαουτόπουλος, 2005:349).
3. Η χρηματοδότηση των προτάσεων που τελικά εγκρίνονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, γίνεται επίσης από την τελευταία, χωρίς και εδώ να μεσολαβούν οι εθνικές αρχές των κρατών – μελών (Δαουτόπουλος, 2005:248).

β) Τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης

Η λειτουργία των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης συνδέεται άμεσα με τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και των άλλων Ταμείων διαρθρωτικού χαρακτήρα που δραστηριοποιούνται στους κόλπους της. Τέτοιες πρωτοβουλίες σύμφωνα με τον Δαουτόπουλο (2005:248) αναλαμβάνονται κυρίως στις εξής περιπτώσεις:

1. στα πλαίσια του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ) είτε σε επίπεδο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων είτε σε επίπεδο Εθνικών Λειτουργιών είτε σε επίπεδο κάθε περιφέρειας της χώρας, διαμέσου των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων
2. στα πλαίσια πρωτοβουλιών που αποφασίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτός του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Πρόκειται για πρωτοβουλίες που

στοχεύουν στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων και έχουν το χαρακτήρα μιας συμπληρωματικής περιφερειακής ενίσχυσης

3. στα πλαίσια των κανονισμών λειτουργίας των επιμέρους Διαρθρωτικών Ταμείων, διαμέσου των ειδικότερων προτύπων σχεδίων που αυτοί προβλέπουν.

Βασικό χαρακτηριστικό των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης αποτελεί το γεγονός ότι η ανακοίνωση, η αξιολόγηση, η έγκριση και στη συνέχεια η παρακολούθηση των προγραμμάτων αυτών δεν γίνεται από την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά από τις εθνικές αρχές κάθε κράτους μέλους, μέσω των αρμόδιων οργάνων ή οργανισμών. Αντίθετα η παρέμβαση των κοινοτικών οργάνων στα προγράμματα αυτά εξαντλείται στη συνολική έγκριση και στον έλεγχο της εκταμίευσης των σχετικών κονδυλίων προς κάθε κράτος μέλος. Στην Ελλάδα οι σχετικές εκταμιεύσεις γίνονται προς το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας διά μέσου της Τράπεζας της Ελλάδος (Δαουτόπουλος, 2005:248).

Για να πετύχει ο στόχος του κοινωνικού λειτουργού στα προγράμματα τα οποία καλείται να συμμετάσχει, θα πρέπει να συνεργάζεται με δημόσιους φορείς όπως είναι η κοινωνική πρόνοια, και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης, τα ιδρύματα κοινωνικής φροντίδας, τα νοσοκομεία, τα κέντρα αποτοξίνωσης και τα σωφρονιστικά καταστήματα, τα ΚΑΠΗ, τα γηροκομεία, το σχολείο. Είναι απαραίτητο ο κοινωνικός λειτουργός να έρχεται σε επαφή με τον άνθρωπο, να μελετάει τα προβλήματά του και να δίνει λύσεις σε αυτά, παρεμβαίνοντας προς τους αρμόδιους φορείς και επίσης να τον συμβουλεύει και να του παρέχει ηθική υποστήριξη για οτιδήποτε χρειαστεί (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης- Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση, 2006).

5.2 Ο Ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού γενικά

Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού εξελίσσεται σύμφωνα με τον Σύνδεσμο Κοινωνικών Λειτουργών Κύπρου (2012), βάσει της εκπαίδευσης, της εμπειρίας που αποκτά και της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας. Μπορεί να συμμετέχει σε επιστημονικές ομάδες, έχοντας ως αρμοδιότητα το σχεδιασμό και την σύνταξη ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Είναι εκείνος που, εκτός των άλλων, προσφέρει υποστηρικτικές υπηρεσίες, με σκοπό να βοηθήσει στην επίλυση των κοινωνικών προκλήσεων, στηρίζοντας, παράλληλα, διάφορες ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες. Επιπλέον, ο Κοινωνικός Λειτουργός είναι υποστηρικτικός, συνεργατικός, παρεμβατικός πολυδιάστατος και, πέρα από την εκπαίδευση που

έχει αποκτήσει, συμπληρώνεται και εξελίσσεται από τις εκάστοτε κοινωνικές συνθήκες. Βάσει αυτών ο ρόλος του συνοψίζεται στα εξής:

- Παρέχει συμβουλευτική βοήθεια στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων των ανέργων, αλλά και των οικογενειών αυτών, που βρίσκονται σε επισφαλή θέση εργασίας αξιοποιώντας τις αρχές και τις μεθόδους της Κοινωνικής Εργασίας. Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, επιδιώκει τη λειτουργία ομάδων, όπως, για παράδειγμα, ομάδων αυτοβοήθειας, γονέων, νέων μητέρων, παιδιών και διάφορων άλλων για συζήτηση κοινωνικοπολιτιστικών θεμάτων και σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων, όπως είναι το Aids, τα ναρκωτικά, το κάπνισμα και ο αλκοολισμός. Διοργανώνει, επίσης, προγράμματα οικογενειακού προγραμματισμού (Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργιών Κύπρου. 2012).
- Επιπρόσθετα, συνεργάζεται με άλλους φορείς, συνδέσμους, οργανώσεις και κυβερνητικές υπηρεσίες, για την επίλυση προβλημάτων και την παραπομπή των ατόμων σε αυτούς, όποτε κρίνεται αναγκαίο.
- Υποστηρίζει άτομα με αναπηρία στο χώρο εργασίας τους, αποσκοπώντας στην ομαλή προσαρμογή τους στο εργασιακό τους περιβάλλον, αλλά και στην ανάπτυξη θετικών επαγγελματικών σχέσεων με τους συναδέλφους τους ώστε τα άτομα να συμβάλλουν δημιουργικά και αποτελεσματικά στην παραγωγική διαδικασία. Επιπλέον, ενημερώνει τους εργαζομένους, για τα δικαιώματά τους, με σκοπό να επωφελούνται από τις κοινωνικές παροχές της επιχείρησης και συλλέγει πληροφορίες για τις προτάσεις και απόψεις τους σχετικά με αυτές .

Ο Κοινωνικός Λειτουργός σύμφωνα με το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (2006) προσπαθεί να καταγράψει και να ιεραρχήσει τις ανάγκες του ωφελούμενου σε θέματα όπως:

- ο η υγεία
- ο η ασφάλιση
- ο η απασχόληση
- ο η στέγαση και
- ο οι προνοιακές υπηρεσίες, νοούμενες ως σύνολο παρεμβάσεων που στοχεύουν στην εξατομικευμένη φροντίδα και κάλυψη αναγκών συνδεδεμένων ιδίως με:

§ την παιδική μέριμνα

- § την προστασία της τρίτης ηλικίας
- § την ενίσχυση της οικογένειας
- § την υποστήριξη ατόμων με αναπηρίες.

Σε αντίθεση με την Ελλάδα, στην Ευρώπη και συγκεκριμένα στην Αγγλία, οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι υπάλληλοι της τοπικής αυτοδιοίκησης (Cannan, et al, 1992). Το ίδιο συμβαίνει και στην Ισπανία, αλλά και τη Δανία, όπου είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος ο κρατικός τομέας πρόνοιας (Cannan et al, 1992). Στην Ιρλανδία και τη Γερμανία, από την άλλη, η πλειοψηφία των κοινωνικών λειτουργών εργάζεται σε εθελοντικές οργανώσεις, που αποτελούν τους σημαντικότερους φορείς πρόνοιας, οι οποίες επιχορηγούνται μερικώς από το κράτος (Cannan, et al, 1992).

5.2.1 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σε κοινοτικό επίπεδο

Η ενασχόληση του κοινωνικού λειτουργού με την κοινότητα ξεκίνησε με τη δημιουργία κοινοτικών κέντρων σε γειτονίες με ιδιαίτερα οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες. Βασικός στόχος των κέντρων αυτών ήταν η αυτοβοήθεια και η αλληλοϋποστήριξη των ευάλωτων ομάδων (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης-Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση, 2006).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η σχέση του κοινωνικού λειτουργού με την κοινότητα ως σκοπό έχει την κινητοποίηση και την προσφορά βοήθειας στην κοινότητα, έτσι ώστε η τελευταία να είναι σε θέση να αντιληφθεί την πραγματική διάσταση των ζητημάτων που την απασχολούν, να μπορεί να τα αξιολογεί και ιεραρχήσει, καθώς και να σχεδιάσει με συστηματικό και κατάλληλο τρόπο την αντιμετώπιση τους (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης-Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση, 2006).

Με λίγα λόγια, ο όρος «κοινότητα» αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη πληθυσμιακή μονάδα, όπου τα άτομα που την απαρτίζουν, αισθάνονται ότι ανήκουν σε ένα σύνολο, συνδέονται μεταξύ τους με κοινά ενδιαφέροντα, συμφέροντα και στόχους, και συνήθως, αντιμετωπίζουν ένα ή περισσότερα κοινωνικά προβλήματα, των οποίων τις επιπτώσεις υφίστανται (Καλλινικάκη, 1998).

Επιπλέον, ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σύμφωνα με την Καλλινικάκη (1998:147), σε κοινοτικό επίπεδο ειδικεύεται:

- *Στην ενημέρωση-αγωγή της κοινότητας.*

- Στην οργάνωση προγραμμάτων πρόληψης κοινωνικών προβλημάτων (π.χ. παιδική ηλικία, γεροντική ηλικία, περιβάλλον κ.α.).
- Στην επιμόρφωση σχετικά με προβλήματα υγείας, καθώς και την πρόληψη και τον έλεγχο της εξάπλωσης τους.
- Στην οργάνωση ομάδων πρωτοβουλίας, αυτοβοήθειας και αμοιβαίας βοήθειας στο επίπεδο της γειτονιάς.
- Στην ενεργοποίηση συλλόγων (επαγγελματικών, πολιτιστικών, εργαζομένων σε ιδρύματα).
- Στην διαφώτιση ομάδων επαγγελματιών (δάσκαλοι, καθηγητές, αστυνομικοί, βιοτέχνες κ.α.).
- Στην διοργάνωση ενημερωτικών συγκεντρώσεων σε πολυσύχναστα σημεία-στόκια της κοινότητας.
- Στη δραστηριοποίηση των φορέων της κοινότητας προκειμένου να συμμετάσχουν ως συνδιοργανωτές στις ενημερωτικές εκδηλώσεις.
- Στην παραγωγή και κυκλοφορία εντύπων με απλές, σαφείς και κατατοπιστικές αναφορές στο πρόβλημα και στις απαραίτητες ενέργειες που πρέπει να γίνουν.».

Παράλληλα, όπως αναφέρει ο Σταθόπουλος (2000:111-113), το Κοινωνικό Στέλεχος δηλαδή ο Κοινωνικός Λειτουργός, στο πλαίσιο των επαγγελματικών του καθηκόντων αναλαμβάνει τους εξής ρόλους:

- Υποστηρικτικός, συμπαραστάτης, βοηθός. Όσον αφορά, τον ρόλο του υποστηρικτή ο Grosser θεωρεί πως ο ρόλος αυτός στηρίζεται σε δύο υποθέσεις. Σχετικά με την πρώτη, υπάρχουν κάποιες δραστηριότητες που πηγάζουν από την εκτίμηση της κοινότητας όσον αφορά τις ανάγκες της, κάτι που έχει σημασία και διάρκεια. Αυτό όμως δεν συμβαίνει όταν η κοινότητα αναλαμβάνει δραστηριότητες οι οποίες επιβάλλονται από εξωτερικούς παράγοντες. Σχετικά με την δεύτερη υπόθεση, στηρίζει ότι μόνο μέσα από την υποστήριξη του κοινωνικού λειτουργού μπορούν να επιτευχθούν επιθυμητοί στόχοι από την κοινότητα.

Ενώ ο Ross, πιστεύει ότι το στέλεχος όταν έχει τον ρόλο του βοηθού-υποστηρικτή, διευκολύνει με ερωτήσεις την ομάδα έτσι ώστε να εστιάσει τη δυσαρέσκεια που υπάρχει στην κοινότητα για τα προβλήματα και ενθαρρύνει τους κατοίκους να αναπτύξουν συλλογική δράση.

- Ρόλος του μεσίτη-διαμεσολαβητή. Σε αυτόν τον ρόλο, ο κοινωνικός λειτουργός προσπαθεί να επιτύχει αλλαγές σε πολιτικές και διοικητικές πρακτικές Οργανώσεων. Επιπλέον, το στέλεχος ως μεσάζων καλείται να λύσει τις αντιθέσεις και τις διαφορές των υποομάδων που ίσως να έχουν δημιουργηθεί.
- Ρόλος του εμπειρογνώμονα. Εδώ το στέλεχος Κοινοτικής Εργασίας έχει ειδικές επιστημονικές γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα συλλογής στοιχείων έρευνας και στατιστικής.
- Ρόλος του συνήγορου. Σε αυτήν τη περίπτωση το στέλεχος υπερασπίζεται τα συμφέροντα της οργανωμένης ομάδας σε σχέση με Οργανώσεις τόσο του δημοσίου όσο και του ιδιωτικού τομέα.
- Ρόλος του κοινωνικού ακτιβιστή. Σε αυτήν την περίπτωση, το στέλεχος συντάσσεται έντονα με τις θέσεις της ομάδας κοινοτικής δράσης. Για αυτό οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί είναι η αντιπαράθεση και η μη-βία.

Τέλος, ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να αναλάβει δράση για την υλοποίηση προγραμμάτων της τοπικής κοινότητας, τα οποία θα ωφελήσουν τους κατοίκους της και θα προσφέρουν βοήθεια σε προβλήματα όπως: η ψυχολογική και κοινωνική στήριξη των πολιτών, η στήριξη πολιτών με αναπηρίες, η επίλυση των θεμάτων που αφορούν τους μετανάστες-πρόσφυγες, οι κακοποιημένες γυναίκες, θέματα υγείας και όσα άπτονται της Τρίτης ηλικίας καθώς και της ανάπτυξης κοινωνικών δράσεων (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2006).

5.2.2 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην υγεία

- Ασχολείται με προγράμματα πρόληψης, που παρέχονται μέσω των δημοτικών ιατρείων και των συμβουλευτικών σταθμών και εστιάζονται κυρίως, στο χώρο της ψυχικής υγείας, της εξάρτησης από τα ναρκωτικά, αλλά και της αγωγής υγείας. Επίσης, με προγράμματα συμβουλευτικής με την οικογένεια του ασθενούς, έτσι ώστε να τον βοηθήσει να επανέλθει λειτουργικά μετά τη φάση της θεραπείας του γεγονός που επιτυγχάνεται σε συνεργασία με νοσοκομεία, αλλά και ψυχιατρικά κέντρα(Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2006).
- Συνεργάζεται με στελέχη ψυχικής υγείας, με σκοπό να διαμορφωθεί ένα υγιές ψυχικό περιβάλλον για τα άτομα αυτά, αφού παράγοντες όπως η

φτώχεια, η έλλειψη κοινωνικών δομών κ.α., μπορούν να τα οδηγήσουν σε μια προδιάθεση για ανάπτυξη τέτοιων προβλημάτων (Ζαϊμάκης, 2009).

- Μεσολαβεί μεταξύ του ατόμου ή της ευπαθούς ομάδας, στην οποία ανήκει και του εξωτερικού του περιβάλλοντος, με στόχο την προστασία και επανένταξή του στο κοινωνικό σύνολο (www.bestrong.org.gr , 2009).

5.2.3 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σε Α.με.Α

Συμμετέχει σε προνοιακά προγράμματα, τα οποία απευθύνονται σε:

- Α.με.Α. (τόσο ενήλικες όσο και παιδιά), με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων, τη δημιουργική τους απασχόληση και τη συμβολή στην κοινωνική τους ένταξη(Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2006).
- Απαντάει σε απλούς προβληματισμούς και ερωτήματα που προκύπτουν σε κάθε γονιό, σχετικά με τη διαπαιδαγώγηση και τη διαδικασία ανάπτυξης των παιδιών του, αλλά και σε αυτούς που απέκτησαν παιδιά με ειδικές ανάγκες.
- Ενημερώνει τους γονείς για τις ημερίδες που πραγματοποιούνται, για τις υπηρεσίες στις οποίες μπορούν να απευθυνθούν και για τα δικαιώματα του ανάπηρου παιδιού τους
- Στηρίζει συμβουλευτικά με ατομικές ή ομαδικές συναντήσεις άτομα με Ειδικές Ανάγκες και τις οικογένειές τους
- Διοργανώνει ημερίδες και ενημερωτικές συγκεντρώσεις για την πληροφόρηση και εκπαίδευση του κοινού, τόσο στις ανάγκες των αναπήρων, όσο και στη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού των τελευταίων. Παράλληλα, επιδιώκει την ενεργοποίηση της κοινής γνώμης και των επίσημων δικτύων φροντίδας για την δημιουργία και τη χρηματοδότηση αλλά και υποστήριξη των αναγκαίων υπηρεσιών (Σταθόπουλος,2005).

5.2.4 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην ευπαθή ομάδα των μεταναστών και των προσφύγων

- Συμβάλει στην ανάδειξη, αναγνώριση των προβλημάτων τους και στην κοινοτική οργάνωση τους.
- Αναζητά χρηματοδότηση και υπηρεσίες για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.

- Ενθαρρύνει τη συνεργασία της κοινότητας με οργανώσεις της ευπαθούς ομάδας.
- Ενισχύει τη διακοινοτική και διαπολιτισμική επικοινωνία (Ζαϊμάκης, 2009).

5.2.5 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στους ROMA

- Συνεργάζεται με νοσοκομειακές μονάδες και υπηρεσίες υγείας για εμβολιασμούς, εξετάσεις, συνταγογραφήσεις των ίδιων και των παιδιών τους.
- Μεριμνά για την ευαισθητοποίηση της κοινότητας, έτσι ώστε να μπορέσει να αποδεχθεί την εγκατάσταση των ROMA σε αυτήν (Δημοτικός Οργανισμός Υγείας & Πρόνοιας, χ.χ.).

5.2.6 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στους ανέργους

- Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για τη σύσταση και ενεργοποίηση ομάδων ενδιαφερόντων και εργασίας
- Πληροφορεί για τα επιδόματα, καθώς και τα επιδοτούμενα προγράμματα που υπάρχουν (Ζαϊμάκης, 2009).
- Ενημερώνει για τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, που παρέχονται, κυρίως μέσω δημοτικών ΚΕΚ, με στόχο την ένταξη στην αγορά εργασίας νέων ανέργων και ιδίως γυναικών (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2006).

5.2.7 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στις κακοποιημένες γυναίκες

- Υλοποιεί τις δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού με τη διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων, την εκτύπωση φυλλαδίων, σε διάφορες γλώσσες, και αφισών, όπως και τη διανομή αυτών. Επίσης, σε συνεργασία με το «Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης», διοργανώνει τη διεξαγωγή σεμιναρίων επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης δικαστών, εισαγγελέων, αστυνομικών και λειτουργών υγείας και κοινωνικής φροντίδας, με σκοπό την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας (Στρατηγάκη, 2006).

5.2.8. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην Τρίτη ηλικία

Μετά την αναφορά στην κοινωνική πρακτική και το ρόλο που παίζουν οι κοινωνικοί λειτουργοί στο χώρο προώθησης και υλοποίησης προγραμμάτων για τους κατοίκους μιας κοινότητας, έτσι ώστε να βρεθούν λύσεις σε καιρία ζητήματα, που αφορούν τον ίδιο τον άνθρωπο και την ευημερία του, ακολουθεί εκτενής ανάλυση στο ρόλο του κοινωνικού λειτουργού, σχετικά με τη στήριξη των ηλικιωμένων ατόμων σε κοινοτικό επίπεδο.

Ο τελευταίος θα πρέπει να είναι συνεργάσιμος με το άτομο που φροντίζει και να κατανοεί τη θέση του. Υπάρχουν περιπτώσεις ηλικιωμένων που αντιμετωπίζουν το γήρας με άσχημη ψυχική διάθεση, οπότε, σε αυτήν την περίπτωση, θα είναι σωστό να μπορεί να πλησιάσει το άτομο που βιώνει τέτοιες ψυχολογικές καταστάσεις, έτσι ώστε με την κατάλληλη καθοδήγηση να αποβάλλει την απομόνωση και την περιθωριοποίηση που αισθάνεται (Crawford, 2008)

Οι επαγγελματίες που συμμετέχουν στην υγεία και την πρόνοια των ατόμων της Τρίτης Ηλικίας πρέπει να εξετάσουν τον προγραμματισμό των υπηρεσιών, για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες ενός αυξανόμενου αριθμού ηλικιωμένων. Μια από τις κύριες εξελίξεις τα τελευταία 50 χρόνια, με μια επιταχυνόμενη αύξηση τα τελευταία 20, είναι η έλλειψη προγραμμάτων και κονδυλίων για τη φροντίδα των ηλικιωμένων ατόμων σε μια τοπική αυτοδιοίκηση (National Statistics Population Trends, 2008).

Ο κοινωνικός λειτουργός καθίσταται υπεύθυνος να προασπίζει και να μεριμνά για την ευημερία του ηλικιωμένου ατόμου, έτσι ώστε βοηθώντας το ψυχολογικά, να μπορεί να αντιμετωπίσει διάφορα προβλήματα, που αφορούν την ένταξη του σε χώρους όπως τα ΚΑΠΗ, τα γηροκομεία, κλινικές, κλπ. Επίσης, θα πρέπει, πρωτίστως, να αναλύσει τους λόγους που οδήγησαν τον ηλικιωμένο σε αυτήν την κίνηση και να του δείξει τα οφέλη, έτσι ώστε να μην αισθάνεται άγχος, φόβο ή προκατάληψη για τη συνύπαρξή του με άλλα άτομα της ίδιας ηλικίας. Ακόμη και αν ο ηλικιωμένος δεν επιθυμεί να εισαχθεί, για παράδειγμα, στο γηροκομείο, ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να του παρουσιάσει τα θετικά της μετακίνησής του και να τον εμπνεύσει με θάρρος και ανοιχτό μυαλό για όσες νέες εμπειρίες πρόκειται να ζήσει στο χώρο αυτόν (Harris, 1982).

Η δημιουργία ομάδας ατόμων με κοινά ενδιαφέροντα, από πλευράς επαγγελματία, θα αποτελούσε μια καλή λύση στην αποφυγή της άρνησης εισαγωγής του ηλικιωμένου στο γηροκομείο, καθώς: *«Η ομαδική εργασία πάνω σε*

κάτι το οποίο ενδιαφέρει τον ηλικιωμένο μπορεί να τον βοηθήσει στο να αναπτύξει κοινωνικές σχέσεις με άλλους ηλικιωμένους κι έτσι να ελαχιστοποιήσει την πιθανότητα εμφάνισης κατάθλιψης ή άλλων ψυχικών προβλημάτων που προέρχονται από την αίσθηση της περιθωριοποίησης που αισθάνεται ο κάθε ηλικιωμένος ο οποίος εισέρχεται σε ένα γηροκομείο ειδικά αυτοί που εισήλθαν χωρίς οι ίδιοι να το επιθυμούν» (Harris, 1982).

Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να έχει την αμέριστη συμπαράσταση από το υπόλοιπο προσωπικό, είτε του γηροκομείου, είτε της κλινικής, ή του ΚΑΠΗ, γιατί, λόγω της φύσης του επαγγέλματος του, είναι ο μόνος που μπορεί να κατανοήσει τα προβλήματα ενός ηλικιωμένου. Αυτομάτως, όμως, είναι υποχρεωμένος να καθοδηγήσει τους υπαλλήλους, ώστε οι τελευταίοι να μη θέσουν σε κίνδυνο τον ψυχισμό των ατόμων που καλούνται να φροντίσουν. Επίσης, θα πρέπει να καθίσταται ικανός να βοηθήσει τον ηλικιωμένο να «ξεφύγει» από τα στενά πλαίσια του γηροκομείου και να ενταχθεί στην ευρύτερη κοινότητα που ζει (Μαρκοπούλου, 1995).

Είναι γεγονός, ωστόσο, ότι πολλοί από τους ηλικιωμένους καταλήγουν σε αυτά τα ιδρύματα, εξαιτίας της ίδιας τους της οικογένειας, είτε γιατί τα μέλη της αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα, είτε γιατί, στη φάση που είναι η ζωή τους, αδυνατούν να τους φροντίσουν κλπ., όπως και να έχει, όμως, το ηλικιωμένο άτομο, σε αυτήν την περίπτωση, ενδέχεται να τους θεωρεί υπεύθυνους για την τοποθέτηση του σε ένα τέτοιο ίδρυμα. Έτσι, ο κοινωνικός λειτουργός, θα πρέπει να συνεργαστεί με την οικογένεια του αλλά και τον ίδιο, ώστε, από τη μία, να διατηρηθούν οι οικογενειακοί δεσμοί, και από την άλλη ο ηλικιωμένος να κατανοήσει πλήρως τους λόγους τοποθέτησής του στο γηροκομείο, ώστε να μην έχει συναισθήματα θυμού απέναντι στη οικογένειά του (Μαρκοπούλου, 1995).

Βέβαια, σε όλα αυτά πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν το γεγονός ότι, οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι οποίοι είναι τοποθετημένοι σε δομές όπως οι προαναφερόμενοι, δεν επαρκούν αριθμητικά για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους. Συνήθως, βρίσκεται ένας κοινωνικός λειτουργός ανά γηροκομείο και έτσι, μοιραία, δεν προλαβαίνει να ασχοληθεί με όλους τους ηλικιωμένους διεξοδικά. Επομένως, ο εκάστοτε κοινωνικός λειτουργός, ακόμη και αν προσπαθεί στο μέγιστο των δυνατοτήτων του, δεν μπορεί να εκπληρώσει ενδελεχώς τιθέμενους στόχους για τους ηλικιωμένους (Μαρκοπούλου, 1995).

Η προσαρμογή του ηλικιωμένου στον τρόπο ζωής του γηροκομείου θα πρέπει να αποτελεί κύριο μέλημα του προσωπικού του ιδρύματος. Η στάση του τελευταίου και ιδιαίτερα του κοινωνικού λειτουργού, αποτελεί βασικό παράγοντα για την ομαλή προσαρμογή του ατόμου (Μαρκοπούλου, 1995).

Η πραγματικότητα, όμως, αποδεικνύει καθημερινά, ότι ο κοινωνικός λειτουργός επωμίζεται ευθύνες και φόρτο εργασίας, που δεν αντιστοιχούν στη φύση της κοινωνικής εργασίας. Συγκεκριμένα, μετατρέπεται σε έναν γραφειοκρατικό υπάλληλο για τις ανάγκες του εκάστοτε ιδρύματος, έχοντας μόνο τη δυνατότητα να ασχοληθεί με τα τυπικά και απολύτως απαραίτητα ζητήματα, μη εμβαθύνοντας στην κάθε περίπτωση, που πρέπει να αντιμετωπίσει, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο (Μαρκοπούλου, 1995).

Στα πλαίσια αυτής της μετάβασης, ο ρόλος, που καλούνται να διαδραματίσουν οι κοινωνικοί λειτουργοί, που απασχολούνται από τις δημοτικές αρχές, εμφανίζεται αυξημένος. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, οι επαγγελματίες κοινωνικής εργασίας πρέπει να συμμετέχουν (Dominelli, 2009:47-61).

α) στα προγράμματα που σχετίζονται με την προαγωγή της ψυχικής υγείας των ηλικιωμένων.

β) σε δραστηριότητες καθαρά προληπτικού χαρακτήρα για την υγεία των ηλικιωμένων που αναλαμβάνονται από τις κατά τόπους δημοτικές αρχές.

γ) στην πρωτοβάθμια φροντίδα των ηλικιωμένων.

δ) στις υπηρεσίες σε επίπεδο κοινότητας, οι οποίες παρέχονται από το δήμο και στοχεύουν στην ανακούφιση και την, κατά το μέτρο του δυνατού, ενημέρωση και κατάρτιση των προσώπων του οικογενειακού περιβάλλοντος που σχετίζονται και έχουν αναλάβει τη φροντίδα του ηλικιωμένου στο σπίτι. Η τελευταία παράμετρος αποκτά ιδιαίτερη σημασία στη σύγχρονη εποχή, καθώς ακολουθώντας τα νεώτερα πορίσματα της επιστήμης, η επικρατούσα τάση είναι να αποφεύγεται η λεγόμενη «ιδρυματοποίηση» της φροντίδας των ηλικιωμένων ατόμων. Έτσι, ενώ μέχρι και τη δεκαετία του 1980 κυριαρχούσε ως μοντέλο, η περίθαλψη και η φροντίδα των ηλικιωμένων να λαμβάνει χώρα εντός κάποιου νοσοκομείου ή, στην καλύτερη περίπτωση, ενός ειδικευμένου ιδρύματος, από τη δεκαετία του 1990 και μετά προτάσσεται η εξής επιλογή: η προσφερόμενη φροντίδα να δίνεται στο σπίτι του ηλικιωμένου, εφόσον, βέβαια, κάτι τέτοιο είναι εφικτό, και η κατάσταση της υγείας του το επιτρέπει, ώστε αυτός να μην αποξενώνεται από το οικογενειακό και κοινωνικό του περιβάλλον. Παρά τα

προφανή οφέλη για τον ηλικιωμένο από την υιοθέτηση της νεώτερης τάσης, εντούτοις, πολλές φορές στην πράξη ανακύπτουν σημαντικά θέματα που ζητούν επιτακτικά λύση, ώστε τόσο ο ηλικιωμένος, όσο και ο οικογενειακός του περίγυρος, να μπορούν να συμβιώνουν αρμονικά και να έχουν ένα άνετο επίπεδο ζωής (Dominelli, 2009).

Εύκολα καταλαβαίνει, συνεπώς, κανείς, πόσο κρίσιμο ρόλο καλείται να διαδραματίσει ο κοινωνικός λειτουργός σε μια τέτοια περίπτωση, καθώς πρέπει, όχι μόνο να βοηθήσει με την επιστημονική του κατάρτιση τον ίδιο τον ηλικιωμένο, να προσαρμοστεί στο νέο τρόπο ζωής του, αλλά, πολλές φορές, χρειάζεται να προετοιμάσει κατάλληλα τα οικεία του πρόσωπα, ώστε να μπορούν να χειριστούν αποτελεσματικά και να αντιμετωπίσουν όποια πιθανά προβλήματα ανακύψουν από τη φροντίδα του ηλικιωμένου, εξαιτίας της απειρίας τους σε τέτοια ζητήματα (Dominelli, 2009). Οι κοινωνικοί λειτουργοί σύμφωνα με την Dominelli (2009:47-61) θα πρέπει να είναι οργανωτικοί και να εφαρμόζουν υψηλής ποιότητας φροντίδα για τους ηλικιωμένους που θα βασίζεται πάνω στις ικανότητές τους, με σκοπό:

- Να προσφέρουν επιδέξια φροντίδα στα ηλικιωμένα άτομα.
- Να είναι σε θέση να αξιολογούν τις άμεσες και μακροπρόθεσμες ανάγκες υγείας των ηλικιωμένων.
- Να δίνουν στήριξη και βοήθεια σε σχέση με τους συγγενείς των ατόμων.
- Να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα σε όλους τους τομείς και ομάδες κοινότητας, με αποτέλεσμα να εκφέρουν τη γνώμη τους και τις ιδέες τους σε σχέση με τα κοινωνικά θέματα και τις προτάσεις του κοινωνικού έργου στην κοινότητα

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι πολυδιάστατος και στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων. Στο χώρο της κοινότητας βοηθάει, υποστηρίζει, καθοδηγεί και διδάσκει με βάση τις επιστημονικές του γνώσεις, την επιδέξια επικοινωνία και την προσεκτική παρατήρηση. Επίσης, διαπιστώνει τις διάφορες οργανικές, ψυχολογικές, πνευματικές και κοινωνικές ανάγκες του ηλικιωμένου, αναλαμβάνει και προγραμματίζει να ικανοποιήσει θέματα της δικής του αρμοδιότητας και παραπέμπει όσες περιπτώσεις χρειάζεται να αντιμετωπιστούν στις ανάλογες επιστημονικές ειδικότητες. Έτσι, λοιπόν,

αποτελεί συνδυαστικό κρίκο του ηλικιωμένου με άλλους επιστήμονες υγείας και συντονίζει τη φροντίδα του (Dominelli, 2009).

Η τρίτη ηλικία χαρακτηρίζεται ως η πιο δύσκολη περίοδος της ζωής του ανθρώπου, διότι υπάρχει πληθώρα προβλημάτων, λόγω της εξασθένησης σωματικών λειτουργιών καθώς και της εμφάνισης ψυχικών και νευρολογικών νοσημάτων. Ο κοινωνικός λειτουργός, για να μπορέσει να κάνει ευκολότερη τη ζωή του ηλικιωμένου και πιο ευχάριστη, θα πρέπει να είναι γνώστης, τόσο της ψυχολογίας, όσο και των ποικίλων προβλημάτων που μπορεί να αντιμετωπίζει ο ηλικιωμένος και η οικογένειά του, ώστε να τον βοηθήσει (Dominelli, 2009).

Για παράδειγμα, ο κοινωνικός λειτουργός, είτε εργάζεται στα Κ.Α.Π.Η, είτε σε οποιοδήποτε ίδρυμα φροντίδας ηλικιωμένων ατόμων (π.χ. γηροκομεία), θα πρέπει να έχει αναπτυγμένη την ικανότητα της επικοινωνίας και της ενσυναίσθησης, ώστε να μπορεί να μπαίνει στον εσωτερικό κόσμο του άλλου και να κατανοεί τα συναισθήματα και τις σκέψεις του. Για να το πετύχει, όμως, αυτό, κρίνεται αναγκαίο να έχει εξετάσει τη δική του προσωπική στάση απέναντι στη γήρανση και να αποκτήσει γνώσεις ως προς το πώς η παραπάνω διαδικασία μπορεί να επηρεάσει σωματικά, ψυχολογικά αλλά και κοινωνικά τον ηλικιωμένο (Ιερά Μητρόπολη Λάρισας, 2012).

Ο κοινωνικός λειτουργός παίζει καταλυτικό ρόλο στην προαγωγή αυτοβοήθειας των ανθρώπων, οι οποίοι αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα στο πλαίσιο της ομάδας, και ενεργοποιεί διαδικασίες συνειδητοποίησης των εξυπηρετούμενων, προκειμένου να αλλάξουν οι συνθήκες διαβίωσης τους, σύμφωνα με τις ανάγκες και επιθυμίες τους. Οι παρεμβάσεις του, επομένως, στοχεύουν στην ενδυνάμωση του ατόμου και την κάλυψη της ανάγκης του για κοινωνική συμμετοχή (Παπαϊωάννου, 1998).

Το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού προάγει την κοινωνική αλλαγή, την επίλυση των προβλημάτων στις ανθρώπινες σχέσεις, καθώς και την ενδυνάμωση και απελευθέρωση των ανθρώπων για τη διασφάλιση της ευημερίας τους. Οι κοινωνικές υπηρεσίες αναφέρονται στο σύνολο των δραστηριοτήτων δημοσίων ή ιδιωτικών και εθελοντικών φορέων, οι οποίοι έχουν στόχο τη βελτίωση, διατήρηση ή αποκατάσταση των ικανοτήτων των ατόμων ή ομάδων να ανταπεξέρχονται σε θέματα διαβίωσης και κοινωνικής συμμετοχής (Παπαϊωάννου, 1998).

Η κοινωνική εργασία στην Ελλάδα, εξελίχθηκε παράλληλα με την κοινωνική εργασία διεθνώς. Ωστόσο, υπάρχει διαφοροποίηση στην οργάνωση των δομών, στις οποίες εργάζονται οι κοινωνικοί λειτουργοί, καθώς και στον τρόπο λειτουργίας τους από κράτος σε κράτος. Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η κοινωνική εργασία επιχορηγείται από το κράτος και αναλαμβάνει ορισμένες δραστηριότητες της κοινωνίας (Cannan, Bery, Lyons, 1992).

Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να είναι πολυδύναμος και ικανός να ανταποκρίνεται σε πολλαπλούς ρόλους και λειτουργίες, ενώ παράλληλα, οργανώνει, αποφασίζει και ενεργεί κατάλληλα για την εκπλήρωση των στόχων του μέσω της φροντίδας των ατόμων. Ο ρόλος του είναι να προσφέρει τις υπηρεσίες του μέσα στην κοινότητα που ζει και εργάζεται, με τη στήριξη της τοπικής αυτοδιοίκησης, έτσι ώστε το έργο του να είναι αποτελεσματικό και δημιουργικό. Όσον αφορά το σκοπό του, θα πρέπει να ενδυναμώνει τα άτομα, τις οικογένειες, ή τις ομάδες, έτσι ώστε να αναγνωρίζοντας τις ανάγκες τους και αναλαμβάνοντας με περισσότερη υπευθυνότητα την επίλυση των προβλημάτων τους (Dominelli, 2009).

Ακόμη, θα πρέπει να είναι άνετος, επικοινωνιακός και ικανός να δημιουργεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης, όταν συναναστρέφεται με άτομα που χρήζουν ιδιαίτερης αντιμετώπισης, όπως είναι οι ηλικιωμένοι. Είναι καλό να τους προσεγγίζει με αληθινό ενδιαφέρον, αγάπη και σεβασμό, αναπτύσσοντας, με αυτόν τον τρόπο, ένα κλίμα εμπιστοσύνης και συμπαράστασης. Επίσης, για να είναι αποτελεσματικό το έργο του, θα πρέπει να σχετίζεται άμεσα με το πρόβλημα ή την ανάγκη του ατόμου και η αντιμετώπισή του να είναι εξατομικευμένη, ανάλογα με την κατάσταση του εξυπηρετούμενου και του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο εργάζεται. Είναι αναγκαίο, συν τοις άλλοις, να ενθαρρύνει την ενεργή συμμετοχή του σε διάφορες δραστηριότητες και να ενισχύει την αυτοεκτίμησή του (Dominelli, 2009).

Καταλήγοντας, ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να παρέχει εκείνο το κοινωνικό έργο, που θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής των ατόμων σε προβλήματα προσαρμογής με συνομηλίκους τους. Πιστεύεται ότι, η επαφή του με τα άτομα που καλείται να φροντίσει, είναι αναγκαία, ώστε να νιώσει άνετα μαζί τους, να συζητήσει τα όποια προβλήματα και να προσπαθήσει να βρει μια λύση σε αυτά, αποκτώντας, συνάμα, αμοιβαία εμπιστοσύνη (Crawford Karin, et al 2008).

Το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού επηρεάζεται από τις μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας, της φροντίδας των ατόμων αλλά και του επαγγέλματος καθ' εαυτού. Είναι επιστήμη αλλά και τέχνη, θεωρία αλλά και πράξη, αφιερωμένο στην υπηρεσία του ανθρώπου, καθώς του παρέχει φροντίδα σε όλα τα στάδια της ζωής του(Crawford, et al,2008).

Οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να υποστηρίξουν τη δημόσια εμπιστοσύνη. Το ίδιο οφείλουν να πράξουν και στις κοινωνικές υπηρεσίες εργασίας. Αρχική ευθύνη τους είναι να προστατεύουν και να παρέχουν ευημερία στις ευπαθείς ομάδες, και τις κοινότητες.

Για αυτούς τους λόγους, δηλώνει ο Crawford(2008) ότι οι Κοινωνικοί Λειτουργοί υποβάλλουν τις ακόλουθες συστάσεις:

- Η κοινωνική εργασία είναι και πρέπει να παραμείνει ένα επάγγελμα, με ισχυρή κοινή αξία, δεξιότητες και βάση γνώσεων.
- Ορισμένες λειτουργίες πρέπει να διατηρηθούν στους κοινωνικούς λειτουργούς και να καθοριστούν κανονισμοί, ώστε να εξασφαλιστεί η προστασία του κοινού.
- Το επίπεδο πολυπλοκότητας και ευθύνης που φέρεται από τους κοινωνικούς λειτουργούς, πρέπει να απεικονίζεται και να ανταμείβεται στην πορεία της σταδιοδρομίας τους.
- Όλες οι οργανώσεις που χρησιμοποιούν κοινωνικούς λειτουργούς πρέπει να έχουν σε ισχύ τις επίσημες ρυθμίσεις που καθορίζουν σαφώς τις παραμέτρους του επαγγέλματος.
- Όλες οι οργανώσεις που στελεχώνονται από κοινωνικούς λειτουργούς, πρέπει να εφαρμόσουν διαδικασίες ανάπτυξης και αξιολόγησης, που δίνουν την οφειλόμενη αναγνώριση στις απαιτήσεις των υπηρεσιών και τις ιδιαίτερες αναπτυξιακές ανάγκες.
- Όλες οι οργανώσεις που απασχολούν κοινωνικούς λειτουργούς, πρέπει να εξασφαλίσουν τον αποτελεσματικό προγραμματισμό και την ανάπτυξη εργατικών δυναμικών σε τοπικό επίπεδο, για να ικανοποιήσουν τις επικείμενες ανάγκες, να διατηρήσουν ένα ικανό και τελεσφόρο εργατικό δυναμικό.

- Οι εργοδότες πρέπει να παρέχουν στους κοινωνικούς λειτουργούς την πρόσβαση στην κατάλληλα, ειδικευμένη επαγγελματική και διοικητική υποστήριξη, μέσα σε μια οργάνωση προσήκουσα για το σκοπό αυτό.
- Οι εργοδότες και οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να εργαστούν μαζί, για να αναπτύξουν μια κουλτούρα εκμάθησης, που εκτιμάται και προωθείται σε όλες τις αντιπροσωπείες και τις οργανώσεις.

Ο κοινωνικός λειτουργός του 21^{ου} αιώνα είναι ένας βέβαιος και ικανός επαγγελματίας, δεσμευμένος στην εργασία και τους ανθρώπους που χρησιμοποιούν τις κοινωνικές υπηρεσίες εργασίας, τους συνηγόρους τους και άλλους επαγγελματίες, για να τους βοηθήσουν να επιτύχουν στις καλύτερες δυνατές εκβάσεις της ζωής τους. Ως αρχική ευθύνη του κοινωνικού λειτουργού παραμένει η προστασία και η προώθηση της ευημερίας των ευπαθών ομάδων και των κοινοτήτων(Crawford, 2008).

Οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι ειδικευμένοι στο συντονισμό των σύνθετων δικτύων της ενσωματωμένης παροχής υπηρεσιών, ιδιαίτερα σε εκείνες τις καταστάσεις αβεβαιότητας, όπου οι σχέσεις είναι πολύπλοκες και υπάρχει υψηλός βαθμός επικινδυνότητας για το άτομο που χρησιμοποιεί τις κοινωνικές υπηρεσίες εργασίας. Το ίδιο ισχύει και για την ευρύτερη κοινότητα. Η κοινωνική εργασία θα συνεχίσει να είναι ένα απαιτητικό επάγγελμα. Οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να κατέχουν την ωριμότητα και τη δύναμη του χαρακτήρα για να αντιμετωπίσουν την πρόκληση και τις σύνθετες καταστάσεις(Crawford,2008).

Διαχειρίζονται συνεχώς τους δίδυμους ρόλους της φροντίδας και του ελέγχου στην απαλλαγή των καθηκόντων τους σε ένα ποικίλο και πολυσχιδές περιβάλλον. Είναι σημαντικοί χρήστες των υπηρεσιών, και το ευρύ κοινό καταλαβαίνει την πολυπλοκότητα της εξισορρόπησης των δύο ρόλων. Η δυνατότητα να προσδιοριστούν τα αποδεκτά επίπεδα κινδύνου, και να ενεργοποιηθούν οι κατάλληλοι μηχανισμοί διαχείρισης του είναι ένας πολύ καλά σχεδιασμένος στόχος. Αυτό περιλαμβάνει το σεβασμό των δικαιωμάτων των ατόμων σε ισορροπία με τη δημόσια ασφάλεια. Πρέπει, επίσης, να υπάρξει συνεργασία, διαφάνεια και ειλικρίνεια με τους ωφελούμενους, ιδιαίτερα σε σχέση με τη χρήση των νόμων(Crawford, 2008).

Οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να υποστηρίζουν τη δημόσια εμπιστοσύνη και αυτήν των κοινωνικών υπηρεσιών. Να γνωρίζουν τις αξίες της κοινωνίας και να λειτουργούν σύμφωνα με τις νομικές υποχρεώσεις. Οι Κοινότητες θα

περιλαμβάνουν πάντα τους ανθρώπους, που είναι ευάλωτοι και θέτουν τις προκλήσεις για τους άλλους, και που μπορούν να εργαστούν με τους ανθρώπους, που δεν έχουν καμία επιθυμία, να χρησιμοποιήσουν τις κοινωνικές υπηρεσίες εργασίας(Crawford, 2008).

Οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν έναν ρόλο, που διαδραματίζει την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης, τον προσδιορισμό και την εξέταση των εμποδίων στον κοινωνικό συνυπολογισμό. Στην επιδίωξη να επιτευχθούν οι καλύτερες δυνατές εκβάσεις για τους ανθρώπους, που χρησιμοποιούν τις κοινωνικές υπηρεσίες εργασίας, οι κοινωνικοί λειτουργοί υποστηρίζει ο Crawford Karin(2008) θα χρησιμοποιούν τη γνώση και τις δεξιότητες προκειμένου:

- Να προετοιμαστούν να εργαστούν με άτομα, οικογένειες, φροντιστές, ομάδες και κοινότητες, για να εκτιμήσουν τις ανάγκες και τις καταστάσεις τους.
- Να αξιολογήσουν την κοινωνική πρακτική εργασίας με τα άτομα, τις οικογένειες, τους φροντιστές, τις ομάδες και τις κοινότητες.
- Να δείξουν επαγγελματική ικανότητα στην κοινωνική πρακτική εργασίας .

Η υιοθέτηση μιας ολιστικής προσέγγισης και η σφυρηλάτηση των θεραπευτικών σχέσεων δεν είναι μοναδικές στην κοινωνική εργασία. Αυτό που χαρακτηρίζει το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού είναι το γεγονός ότι συνδυάζει και τα δύο. Ο κοινωνικός λειτουργός επιδιώκει να προσεγγίσει ολιστικά το άτομο και να εργαστεί με αυτό. Πρέπει, επίσης, να συμβάλει στην ανάπτυξη της αποτελεσματικής πολιτικής, της πρακτικής και της έρευνας μέσα στις κοινωνικές υπηρεσίες εργασίας στα πλαίσια της συνεργασίας(Crawford, 2008).

Η ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής βοηθητικής σχέσης, με ανθρώπους που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες, είναι κεντρική στο ρόλο του κοινωνικού λειτουργού, προκειμένου να εξασφαλιστούν οι καλύτερες εκβάσεις. Οι κοινωνικοί λειτουργοί χρειάζονται αρκετό χρόνο να συνδυάσουν τη γνώση με τις δεξιότητες και να δείξουν σεβασμό και δέσμευση(Crawford, 2008).

Η δυνατότητα να διαμορφωθούν και να διατηρηθούν τέτοιες σχέσεις, μπορεί να διαβρωθεί από το φόρτο εργασίας, που υπερβαίνει τους πόρους, σε σχέση με τη διαχείριση των κινδύνων και την αύξηση των προσδοκιών από πλευράς των ανθρώπων που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες και την ικανότητα του κοινωνικού λειτουργού να ικανοποιήσει τις ανάγκες τους. Οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι οι μόνοι επαγγελματίες που ασχολούνται με τη διαχείριση της φροντίδας των

ευπαθών ομάδων, αλλά και οι πιο κατάλληλοι στη σύνθετη διαχείριση της φροντίδας, των ενηλίκων που χρειάζονται προστασία(Crawford, 2008).

Οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν ένα βασικό ρόλο στην κοινωνική εργασία, ο οποίος είναι να βοηθήσουν τους ανθρώπους να πάρουν τον έλεγχο της ζωής τους, όπου αυτό είναι δυνατό και αρμόζον. Πρέπει πάντα να επιδιώκουν την προώθηση της ανεξαρτησίας των ατόμων, ακόμα κι αν αυτό είναι ένας μακροπρόθεσμος στόχος.

Μερικοί άνθρωποι ίσως, δε χρειαστεί ποτέ να απευθυνθούν σε επαγγελματίες κοινωνικής εργασίας, ενώ άλλοι θα στηριχθούν σε αυτούς για να τους βοηθήσουν να εξετάσουν τις προκλήσεις, τις απειλές και τα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Κάποιοι θα επιδιώξουν τη βοήθεια ενός κοινωνικού λειτουργού, ενώ άλλοι αναγκαστικά θα συνεργαστούν μαζί του, επειδή οι ενέργειές τους αποτελούν απειλή για αυτούς ή τους συνανθρώπους τους. Το καθήκον του επαγγελματία είναι, να εργαστεί με τους ανθρώπους, για να τους βοηθήσει να διατηρήσουν την ελπίδα, την αισιοδοξία και να αναπτύξουν τις δυνάμεις και τις δυνατότητές τους. Ενδέχεται, επίσης, να αντιμετωπίσει ή και να προκαλέσει τη συμπεριφορά του ατόμου, καθώς και να διαχειριστεί καταστάσεις κινδύνου και αβεβαιότητας. Τέλος, ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να συναντά τους ωφελούμενους και στο περιβάλλον τους, διατηρώντας, ταυτόχρονα, την επαγγελματική ενσυναίσθηση που απαιτείται, για να βοηθήσει τα άτομα να καταλάβουν, ή και να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους(Crawford, 2008).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.1. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η δημιουργία της Τοπικής κοινωνίας παρατηρείται, ήδη, από την αρχαιότητα. Με το πέρασμα των χρόνων, υπήρξαν διασταθμίσεις της τοπικής κοινωνίας, η οποία, φθάνοντας στη σύγχρονη εποχή, μετεξελίχθηκε σε μια πιο λειτουργική Τοπική Αυτοδιοίκηση. Με λίγα λόγια, η Τοπική Αυτοδιοίκηση ασχολείται με τα κοινωνικά ζητήματα σε τοπικό επίπεδο, έχοντας ως στόχο την επίτευξη κοινωνικών αλλαγών μέσω της ανθρώπινης δράσης. Η κοινωνική αλλαγή έχει ως αποτέλεσμα την κοινοτική ανάπτυξη, η οποία στοχεύει στην εξάλειψη των προβλημάτων της κοινότητας. Σ' αυτό το σημείο, καλείται ο Κοινωνικός Λειτουργός να συμμετέχει στην υλοποίηση τέτοιου είδους προγραμμάτων, τόσο σε ατομικό, όσο και σε κοινοτικό επίπεδο.

Τα συμπεράσματα, στα οποία έχει καταλήξει η σπουδαστική ομάδα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, είναι ποικίλα, καθώς ο προβληματισμός της εμφανίζεται έντονος σε διάφορα θέματα, που θα αναλυθούν εκτενέστερα παρακάτω.

Το σχέδιο «Ι. Καποδίστριας», είχε περισσότερα αρνητικά, παρά θετικά στοιχεία. Η αναγκαστική συνένωση, που είχε δημιουργήσει το συγκεκριμένο σχέδιο, δε βρήκε αντίκρισμα στο Σύνταγμα. Το εν λόγω πρόγραμμα, αντί να βοηθήσει στην καλύτερη λειτουργία της Τ.Α., προκάλεσε αρκετά προβλήματα. Ο Καποδίστριας είχε ως στόχο τη δημιουργία δυο συστημάτων, του πολυκρατικού και του συγκεντρωτικού, τα οποία, όμως, δεν έφεραν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Αφού, ψηφίστηκε το σχέδιο «Ι. Καποδίστριας», διαπιστώθηκε στην πορεία, ότι ξέφυγε από τον αρχικό του σκοπό (Πανταζόπουλος, Πετρίδης, 1992). Αυτό συνέβη γιατί, αφενός η δημιουργία νέων, ισχυρότερων διοικητικών κέντρων δεν αρκούσε από μόνη της για να λυθεί το πρόβλημα, αφετέρου το συγκεκριμένο πρόγραμμα παρεκκλίνοντας από το χρονοδιάγραμμα του, δεν κατέστη δυνατό να υλοποιηθεί στο έπακρο (Γετίμης, Γράβαρης, 1993).

Αφού διαπιστώθηκε η αδυναμία του προγράμματος του Ι. Καποδίστρια, να επιφέρει την καλύτερη λειτουργία της Τ.Α., δημιουργήθηκε το σχέδιο «Καλλικράτης», ως συνέχεια του πρώτου, ώστε να επιτύχει τον παραπάνω στόχο. Παράλληλα, φέρει και νέες προτάσεις, ως προς την εξέλιξη και την εύρυθμη λειτουργία των νέων Ο.Τ.Α. Όπως παρατηρείται, εκτός από τα θετικά σημεία του,

προκύπτουν αρκετά απορήματα, όσον αφορά το κοινωνικό κομμάτι. Συγκεκριμένα, αρκετές δημόσιες υπηρεσίες έχουν επωμιστεί το βάρος άλλων υπηρεσιών, με αποτέλεσμα, εκτός από τη γραφειοκρατία, να αντιμετωπίζεται το θέμα της τλαιπωρίας από των πολιτών, αλλά και της αγανάκτησης από των υπαλλήλων, καθώς ο φόρτος εργασίας, τους εμποδίζει να ασχοληθούν λεπτομερώς με κάποιες υποθέσεις. Για παράδειγμα, για τη χορήγηση αναπηρικού επιδόματος, ο εξεταζόμενος έπρεπε να περάσει από επιτροπή και να καταθέσει τα δικαιολογητικά του στην Κοινωνική Υπηρεσία της Νομαρχίας ενώ το ΚΕΠΑ, το οποίο στεγάζεται στο Ι.Κ.Α., είναι, πλέον, υπεύθυνο για αυτό. Βέβαια, υπάρχουν και αρκετά καλά σημεία σε αυτό το σχέδιο, όπως, το γεγονός ότι κατόρθωσε να καταστήσει τους Δήμους πιο λειτουργικούς σε κοινωνικό επίπεδο. Με αυτόν τον τρόπο, ο κάθε πολίτης, από την μια μεριά, απευθύνεται στο Δήμο του, αποσυμφορίζοντας τις Νομαρχίες από τη γραφειοκρατία, από την άλλη, όμως, η τελευταία έχει ως αποτέλεσμα να συναντάται σε τοπικό επίπεδο (Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010).

Με το σχέδιο «Καλλικράτης», λόγω της συνένωσης των δήμων, έχουν μεταταχθεί οι εργαζόμενοι (Κοινωνικοί Λειτουργοί) σε άλλες υπηρεσίες, χωρίς να προβλεφθούν οι τρέχουσες ανάγκες που έπρεπε οι ίδιοι να καλύψουν, με συνέπεια οι διευθύνσεις των υπηρεσιών να μένουν ακάλυπτες.

Όπως αναφέρει η Richmond, ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού έχει εξελιχτεί κατά καιρούς, καθώς, όταν πρωτοεμφανίστηκε ο όρος «κοινωνική εργασία», ταυτίστηκε με αυτόν της φιλανθρωπίας. Κύριο μέλημα, όσων ασχολούνταν με αυτήν, ήταν η παροχή βοήθειας, η οποία μετεξελίχθηκε και απέκτησε προνοιακό χαρακτήρα (Καλλινικάκη, 1998). Με το πέρασμα των χρόνων και την ανάπτυξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αλλά και των κοινωνικών δικτύων, «η φιλανθρωπία» πέρασε από τα χέρια των φιλικών επισκεπτών, σε αυτά του Κοινωνικού λειτουργού. Σκοπός του τελευταίου δεν ήταν μόνο η οικονομική ενίσχυση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, αλλά και η συναισθηματική στήριξη, η αποκατάσταση και η κάλυψη λοιπών αναγκών. Όσον αφορά, εκτενέστερα, το ρόλο του Κοινωνικού λειτουργού στην Γ.Α., αυτός είναι ο εξής: παρέχει συμβουλευτική βοήθεια σε κοινωνικά προβλήματα, όπου για την επίλυση τους στηρίζεται στις Αρχές και τις Μεθόδους της Κ.Ε. Τέλος, επιχειρεί τη δικτύωση με άλλους φορείς, συνδέσμους, οργανώσεις και κυβερνητικές

υπηρεσίες, με σκοπό, είτε την επίλυση προβλημάτων, είτε την παραπομπή του ατόμου, όπου κι αν κρίνεται αναγκαίο.(Πανουτσοπούλου, 1984).

Ο Κοινωνικός Λειτουργός συμμετέχει σε Ευρωπαϊκά προγράμματα, σε συνεργασία με διάφορους φορείς, όπως η Κοινωνική Πρόνοια, οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης, τα νοσοκομεία, τα σωφρονιστικά καταστήματα, τα Κ.Α.Π.Η, τα γηροκομεία και τα σχολεία (Δαοτόπουλος, 2005).

Τα προγράμματα, στα οποία λαμβάνει μέρος και προωθεί, ώστε αυτά να εφαρμοστούν στην Τ.Α., είναι τα παρακάτω: 1) Κ.Α.Π.Η., Κ.Η.Φ.Η, Βοήθεια στο σπίτι, 2)Προνοιακά προγράμματα, τα οποία απευθύνονται σε Α.με.Α., οικονομικά αδύνατους πολίτες, ROMA, παλιννοστούντες, 3)Προγράμματα υποστήριξης της οικογένειας και των νέων 4) Προγράμματα πρόληψης και 5)Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης(Harris, 1982).

Επιπλέον, στην Ελλάδα, η κοινοτική εργασία έχει περιοριστεί σε επίπεδο τοπικής ανάπτυξης. Αυτό συμβαίνει, γιατί η ενασχόληση των στελεχών της με υπηρεσίες του δημοσίου και η χρηματοδότησή τους από το κράτος αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξη των ικανοτήτων τους για τη δημιουργία και εκπόνηση ποιοτικών προγραμμάτων. Όπως αναφέρει ο Ζαϊμάκης, η κοινοτική εργασία έχει αναπτυχθεί ελάχιστα, εξαιτίας του μη ειδικευμένου προσωπικού και της γραφειοκρατίας του κράτους, συνάμα, όμως, η κοινωνία δεν εκδήλωσε κανέναν προβληματισμό για την τοπική ανάπτυξη. Επίσης, ίσως να φταίει και το γεγονός ότι, η ελληνική οικογένεια δεν "αγκάλιασε" αυτόν το θεσμό και υπήρξε διστακτική, όσον αφορά τη συμμετοχή σε κοινοτικές δράσεις (Ζαϊμάκης, 2009).

Η πρόθεση για κοινωνική αλλαγή λειτούργησε θετικά, ως προς την κοινωνική ανάπτυξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συμβάλλοντας σε θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος. Συγκεκριμένα η κοινωνική αλλαγή, σύμφωνα με τον Καραγκούνη(2008) έχει ως στόχο:

1. την πρόληψη και τον έλεγχο των κοινωνικών προβλημάτων της
2. την έκφραση των αναγκών των μελών της κοινότητας και
3. την αντιμετώπιση τους (Καραγκούνης, 2008).

Επιπρόσθετα αξίζει να αναφερθεί, πως, μετά την οικονομική κρίση το 2009 στην Ελλάδα, πολλές δομές κοινωνικής πρόνοιας σταμάτησαν να λειτουργούν, με αποτέλεσμα, εκτός από τους εργαζόμενους, που δεν έχουν πλέον απασχόληση, να αντιμετωπίζουν πρόβλημα και οι ωφελούμενοι, οι οποίοι τώρα πια μένουν χωρίς φροντίδα και στήριξη. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση σταμάτησε τη

χρηματοδότηση της προς το Ελληνικό κράτος, το οποίο, πλέον, δεν είναι σε θέση να υποστηρίξει οικονομικά τις ήδη, υπάρχουσες δομές. Τέτοιες είναι το «Βοήθεια στο σπίτι», προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης κ..α. Η κατάσταση είναι τραγική, ιδιαίτερα από τη στιγμή που δεν υπάρχουν άλλες παρόμοιες δομές ώστε να εξυπηρετήσουν αυτές τις ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες.

Η συγκεκριμένη μελέτη προσπάθησε να περιγράψει και να παρουσιάσει τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα που ισχύουν μέχρι σήμερα, καθώς και να προβάλει την εξέλιξη του ρόλου και της συμμετοχής του Κοινωνικού Λειτουργού σε αυτά. Επιπρόσθετα, έγινε εκτενής αναφορά στο σχέδιο «Καλλικράτης» και στις ραγδαίες αλλαγές που αυτό επιφέρει, τόσο στο κομμάτι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όσο και στο ρόλο του Κοινωνικού Λειτουργού.

6.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα ευρήματα της βιβλιογραφικής αυτής μελέτης είναι τα παρακάτω:

- Ø Κατάλληλη ενημέρωση των υπαλλήλων των εκάστοτε υπηρεσιών σχετικά με το νέο πρόγραμμα «Καλλικράτη» μέσω ημερίδων, για την οριοθέτηση των καθηκόντων τους και την καλύτερη κατανόηση των αρμοδιοτήτων τους (Ζαϊμάκης, 2009).
- Ø Χορήγηση κονδυλίων από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη δημιουργία νέων κοινωνικών προγραμμάτων, με απώτερο σκοπό την κάλυψη των όλο και περισσότερων αναγκών της Τοπικής Κοινωνίας (Δαουτόπουλος, 2005:248).
- Ø Συνίσταται άμεση και συχνή επαφή των τοπικών αρχών με τους Κοινωνικούς Λειτουργούς των εκάστοτε υπηρεσιών, με απώτερο σκοπό, αφενός να δείξουν το πραγματικό ενδιαφέρον τους για τους συμπολίτες τους και τα προβλήματά που αντιμετωπίζουν, αφετέρου να κινητοποιηθούν για την άμεση κάλυψη των όποιων αναγκών τους.
- Ø Όσον αφορά την Κοινοτική Εργασία, θα ήταν ωφέλιμη, από πλευράς κράτους η στελέχωση των φορέων της Γ.Α. με ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό, όπως Κοινωνικοί Λειτουργοί, Κοινωνιολόγοι κ.α. καθώς και η παροχή των απαραίτητων κονδυλίων για την υλοποίηση και το σχεδιασμό προγραμμάτων στην κοινότητα (Ζαϊμάκης, 2009).
- Ø Με βάση τα Ευρωπαϊκά προγράμματα και εξαιτίας το κλείσιμο της παύσης κάποιων από αυτά, καθώς και της κρίσης που υφίσταται, προτείνεται η δημιουργία προγράμματος Κέντρου Υποστήριξης και Συμβουλευτικής της απασχόλησης, όπου με σκοπό να παρέχεται ψυχοσυναισθηματική στήριξη, οργάνωση ομαδικών συναντήσεων, σεμιναρίων και ανοιχτών ομάδων συζήτησης, σχετικά με τα προβλήματα και τους τρόπους διαχείρισης του άγχους που αντιμετωπίζουν οι άνεργοι(Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2006).
- Ø Συνίσταται η πρόσληψη νέου προσωπικού, με σκοπό την απασχόληση του με το διοικητικό τομέα και τη γραφειοκρατία των εκάστοτε υπηρεσιών, έτσι ώστε να αποφορτιστεί ο Κοινωνικός Λειτουργός από αυτό το βάρος και να ασχοληθεί εκτενέστερα με τον κοινωνικό τομέα, που ουσιαστικά του αναλογεί.

Ø Σχετικά με τις υπηρεσίες που παρουσιάζουν έλλειψη προσωπικού, η Τοπική Αυτοδιοίκηση ή ο εκάστοτε Δήμος, θα μπορούσε να προσλάβει άτομα για την κάλυψη αυτών των θέσεων, έτσι ώστε να εξυπηρετούνται καλύτερα οι πολίτες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Γετίμης, Π., Γράβαρης, Δ.,(1993).Κοινωνικό κράτος και κοινωνική πολιτική, η σύγχρονη προβληματική, Αθήνα Εκδόσεις: Θεμέλιο,
2. Γεωργογιάννης, Π.,(2008).Ο τελευταίος Καποδίστριας-Από τον Ολιγαρχικό και Συγκεντρωτικό Δημοκρατισμό στην Άμεση Διαδραστική Δημοκρατία, Βηματισμοί για μια αλλαγή του πολιτειακού και αυτοδιοικητικού συστήματος της Ελληνικής Δημοκρατίας, Πάτρα Εκδόσεις: Bochum Oxford,
3. Δαουτόπουλου, Γ.,(2005).Τοπική Ανάπτυξη, Εκδόσεις: Δαουτοπούλου, Ε΄ έκδοση,
4. Δαράκη, Π.,(1996).Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Αθήνα, Εκδόσεις: Πατάκη,
5. Δαρδαβέσης Θ.,(1999).Εισαγωγικά στοιχεία γηριατρικής και γεροντολογίας στα Θέματα γηροψυχολογίας και γεροντολογίας,Αθήνα, Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα
6. Δημοπούλου –Λαγωνίκα Μ.,(2009).Μεθοδολογία κοινωνικής εργασίας μοντέλα παρέμβασης, Αθήνα Εκδόσεις: 5^η έκδοση Ελληνικά Γράμματα,
7. Ε.Ε.Τ.Α.Α.,(1995).Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση. Παρούσα κατάσταση και προοπτικές, ΕΕΤΑΑ-ΚΕΔΚΕ, Αθήνα
8. Ζαϊμάκης, Γ.,(2009).Κοινοτική Εργασία και Τοπικές Κοινωνίες: ανάπτυξη, συλλογική δράση, πολυπολιτισμικότητα, Αθήνα Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα
9. Θεοδώρου, Ε.,Θ.,(1996). Η Ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση, τόμος Α΄ η ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση κατά την τουρκοκρατία και την επανάσταση του 1821, Αθήνα, Εκδόσεις: Αφοί Τολίδη
10. Καλλινικάκη, Θ.,(1998).Κοινωνική Εργασία: Εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική της Κοινωνικής Εργασίας, Αθήνα, Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα

11. Κανδυλάκη, Α.,(2001).Η συμβουλευτική στην Κοινωνική Εργασία, δεξιότητες επικοινωνίας και τεχνικές παρέμβασης, Αθήνα, Εκδόσεις: Μετασπουδή
12. Καραγκούνης, Β.,(2008).Κοινωνική Εργασία και Τοπική Ανάπτυξη, Αθήνα, Εκδόσεις: Τόπος
13. Κέντρο Προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, Η ανάπτυξη της Ελλάδας, Παρελθόν, Παρόν και Προτάσεις πολιτικής, Αθήνα 1990
14. Κοντιάδης, Ξ, Ι., Απιστούλας Δ.,(2006).Μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους και τοπική αυτοδιοίκηση, Αθήνα, Εκδόσεις: Παπαζήση
15. Κοντογεωργά-Θεοχαροπούλου,Δ.,-Χλέπας,Ν.,(2000).Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και κράτος με αναφορές στο Κοινοτικό και συγκριτικό Δίκαιο, Αθήνα, Εκδόσεις: Σακκούλα Α.,
16. Κωσταρίδου-Ευκλείδη,Α.,(1999).Γήρας και υγεία στα Θέματα γηροψυχολογίας και γεροντολογίας, Αθήνα, Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα
17. Μακρυνδημήτρης, Α.,(1999).Διοίκηση και κοινωνία, η δημόσια διοίκηση στην Ελλάδα, Αθήνα, Εκδόσεις: Θεμέλιο
18. Μαλούτας, Θ.,-Οικονόμου,Δ.,(1988).Προβλήματα ανάπτυξης του κράτους πρόνοιας στην Ελλάδα, Χωρικές και Τομειακές προσεγγίσεις, Αθήνα, Εκδόσεις: Εξάντας,
19. Μαρκοπούλου, Χ.,(1995).Ο κοινωνικός λειτουργός σε ειδικά πλαίσια κοινωνικής προστασίας, Αθήνα, Εκδόσεις: Έλλην
20. Μπεσίλα-ΒήκαΕ.,(2004).Τοπική αυτοδιοίκηση Τόμος Ι "Νέα τροποποιημένη έκδοση" Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις: Σακκολα
21. Ντόντης, Δ.,(2007).Το κοινωνικό πορτρέτο της Ελλάδας 2006, Επιμέλεια: Κετσετζοπούλου Μ., Κικίλιας Η., Μουρίκη Α., Παπαπέτρου Γ., Τζωρτζοπούλου Μ., Φρονίμου Ε., Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, Αθήνα
22. Πανουτσοπούλου, Κ.,(1984).Κοινωνική Πρόνοια: Ιστορική εξέλιξη-Σύγχρονες τάσεις, Αθήνα, Εκδόσεις: Γρηγόρη

23. Πανταζόπουλος, Ν., Πετρίδης Π., Παύλος Β.,(1992).Σφυρόερας Βασίλης Ιωάννης Καποδίστριας 1776-1831 Ο κορυφαίος έλληνας ευρωπαίος, Αθήνα, Εκδόσεις: Γκοβοστη
24. Παπαγιάννης, Π.,(1990).Η αυτοδιοίκηση στην ελεύθερη Ελλάδα, Από τον Νεοελληνικό Διαφωτισμό στους κώδικες της αντίστασης, Αθήνα, Εκδόσεις: Νέα Σκέψη
25. Παπαϊωάννου, Κ.,(1998).Κλινική Κοινωνική Εργασία. Κοινωνική Εργασία με άτομα, Αθήνα, Εκδόσεις Έλλην
26. Πουλοπούλου-Έμκε, Ή.,(1999).Έλληνες Ηλικιωμένοι Πολίτες, Παρελθόν Παρόν& Μέλλον, Αθήνα, Εκδόσεις: Έλλην
27. Σκαμνάκης, Χ.,(2006).Ο ρόλος των φορέων της Αυτοδιοίκησης στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Η περίπτωση των φορέων της Αχαΐας, Αθήνα, Εκδόσεις: Gutenberg
28. Σταθόπουλος, Π.Α.,(2000).Κοινοτική Εργασία, διαδικασία μέθοδοι και τεχνικές παρέμβασης, Αθήνα, Εκδόσεις: Παπαζήση
29. Σταθόπουλος, Π.Α.,(2005).Κοινωνική Πρόνοια "Ιστορική Εξέλιξη"- Νέες Κατευθύνσεις, Αθήνα, Εκδόσεις: Παπαζήσης ΑΕΒΕ
30. Σταθόπουλος, Π. Α.,(2005).Κοινοτική Εργασία θεωρητική προσέγγιση, Αθήνα, Εκδόσεις: Παπαζήσης Α΄ Τόμος
31. Στασινοπούλου, Ο.,(2006).Κράτος Πρόνοιας « Ιστορική εξέλιξη- Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις, Αθήνα, Εκδόσεις:GUTENBERG
32. Στρατηγάκη, Μ.,(2006).Το φύλο της Κοινωνικής Πολιτικής, Αθήνα, Εκδόσεις: Μεταίχμιο
33. Σωτηρέλης, Γ. Χ.,(2006).Η μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, προκλήσεις και προοπτικές, Αθήνα, Εκδόσεις: Παπαζήση
34. Τάχος, Ι.,(2005).Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, Αθήνα-Θεσσαλονίκη Εκδόσεις: 8^η έκδοση Αν.Ν.Σακκούλα
35. Τσένες, Γ.,(1986).Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, Θεωρία και Πράξη, Αθήνα, Εκδόσεις: «Φοίβος»
36. Φλογαΐτης, Σ. Ι.,(1987).Το ελληνικό διοικητικό σύστημα, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις: Σακκούλα

37. Φραγκονικολόπουλος, Χ., Λ.,(2008).Η Ευρωπαϊκή ένωση την αυγή της τρίτης χιλιετίας: Θεσμοί, Οργάνωση και Πολιτικές, Πάτρα, Εκδόσεις: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
38. Χλέπας, Ν.Κ.,(1999).Ο διαλεκτικός ανταγωνισμός της αποκέντρωσης με την αυτοδιοίκηση, Αθήνα-Κομοτηνή Εκδόσεις: Αν.Ν. Σακκούλα

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Banks Sarah. Ethics and Values in Social Work (Third Edition), Basingtoke, Palgrave Macmillan, 2006, pp. 218.
2. Bisman, C. & Hardcastle, D. Integrating research into practice: A model for effective social work. Pacific Grove, 1999. CA: Brooks/Cole, Wadsworth.
3. Crawford Karin, Walker Janet (2008). Social Work with Older People. Second Edition.
4. Cannan, C., Bepy, L., & Lyons, K.,(1992). Social work and Europe. British Association of Social Work, London
5. Hardcastle A. David, Patricia Powers R., Wenocur Stanley. 2011. Community Practic. Theories and Skills for Social Workers. *Third Edition*. Copyright 2011, 2004, 1997 by Oxford University Press, Inc., p. 6
6. Hardina, D.,(2002). Outcome and process evaluation. In D. Hardina, Analytical skills for community practice. Columbia University Press
7. Harris Phyllis Brandy (1982).Κοινωνική Εργασία με ομάδα ηλικιωμένων σε ίδρυμα, περιοδικό: Εκλογή, τευχ. 59, Αθήνα
8. International Federation of Social Workers. (2004). *The ethics in social work: Principles and standards*. Retrieved May 14, 2009, from http://www.ifsw.Org/p38_000324.html.
9. Kutchins, H., The fiduciary relationship: The legal basis for social workers' responsibility to clients, *Social Work*, 36 (2), 97 – 102, 1991.
10. National Statistics Population Trends No.131 (2008).
11. Payne M.,(2008). Σύγχρονη θεωρία της κοινωνικής εργασίας, επιμέλεια: Καλλιδικάκη Θ.,Αθήνα, Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα

12. Richmond, M. E.,(1917). *Social diagnosis*, Russell Sage Foundation, New York
13. Richmond,M.,E.,(1992). *What is social casework? An introductory description*. New York, Russell Sage Foundation.

Δικτυακοί Χώροι

1. Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης(2009).Μελέτη για την λειτουργική αναβάθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Πρόσβαση στο: http://www.ita.org.gr/library/Downloads/docs/Μελέτη_για_τις_αρμοδιότητες.pdf Ανάκτηση στις 16/12/2011 ΩΡΑ:11:00μμ.
2. Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης(2010)Πρόσβαση στο :<http://www.opengov.gr/yves/?p=415> Ανάκτηση στις16/12/2011ΩΡΑ: 10:30μμ
3. Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης(2010) Πρόσβαση στο: <http://www.opengov.gr/yves/?p=415> Ανάκτηση στις16/12/2011ΩΡΑ: 10:45μμ
4. Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης(2010) Πρόσβαση στο: http://www.kallikratis.yves.gr/library/downloads/Docs/documents/fulladio/Kallikrates_48p_low.pdf Ανάκτηση στις10/01/2012ΩΡΑ:10:05μμ
5. Στεмпίλη-Γρηγοριάδου,Δ.(2010) Αποκέντρωση εναντίον συγκεντρωτισμού Πρόσβαση στο: <http://www.edromos.gr> Ανάκτηση στις23/12/2011 ΩΡΑ:19:00μμ.
6. Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Κύπρου, Η Κοινωνική Εργασία., (2009). Πρόσβαση στο: <http://www.casw.org.cy/practice/practice-gr.html> Ανάκτηση στις 02/02/ 2012 ΩΡΑ: 9.15μμ.
7. Σύνοψη της Νομοθεσίας της ΕΕ. Νέα κοινοτική στρατηγική στον τομέα της υγείας,(2006). Πρόσβαση στο: http://europa.eu/legislation_summaries/public_health/European_health_strategy/c11563_el.htm, Ανάκτηση στις 08/01/ 2012 ΩΡΑ: 06.00μμ.

8. World Health Organization, Ageing and life course,(2012). Ανάκτηση από:<http://www.who.int/ageing/en/> Πρόσβαση στο: 10/12/2012 ΩΡΑ:07.00μ.μ
9. .Europa (xx.). Πρόσβαση στο: <http://www.europa.eu.int> Ανάκτηση στις: 14/01/2012 ΩΡΑ:10:00μ.μ
10. Ιερά Μητρόπολη Λάρισας, 2004-2012. Πρόσβαση στο: <http://www.imlarisis.gr> Ανάκτηση στις 17/01/ 2012 ΩΡΑ:11:00 π.μ.
11. Beststrong.org.gr(2009) Πρόσβαση στο: <http://www.beststrong.org.gr/el/cancersupport/psychological/specialist/socialworker> Ανάκτηση στις 03//02/2012 ΩΡΑ:11:00 π.μ.
12. Πρόσβαση στο: <http://www.doyp.gr/index> Ανάκτηση στις 03/02/2012 ΩΡΑ:11:30 π.μ.
13. Χλέπας Ν.-Κ., Δημ. Παπούλιας, Χατζηπαντελής, Θ.,(2008) Το σύστημα διακυβέρνησης των νέων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ Πρόσβαση στο:http://www.istologos.gr/attachments/361_ITA_KEDKE_Diaky.doc Ανάκτηση στις 08/04/2012 ΩΡΑ:12:00 μ.μ
14. Χατζηπαντελής Θ., Γκέγκας, Ρ., Γούπιος, Γ., (2008) Η πρόκληση μιας νέας Μεταρρύθμισης της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκηση Πρόσβαση στο http://www.kedke.gr/uploads2009/melethITA_proklisimetarrythmissis.doc Ανάκτηση στις 08/04/2012 ΩΡΑ:11:30 μ.μ
15. Πλάκας, Β.,(2007) Καποδίστρια II Τι προβλέπει ο νέος χάρτης της χώρας Πρόσβαση στο <http://www.makthes.gr/news/politics/7175> Ανάκτηση στις 08/04/2012 ΩΡΑ:11:00 μ.μ
16. Μουτούση, Ν., (2011) Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ Πρόσβαση στο <http://www.tanea.gr/ellada/article/?aid=4674521> Ανάκτηση στις 06/04/2012 ΩΡΑ:21:00 μ.μ
17. Μελισσάρης Σ., (2011) Εφημερίδα Ελευθεροτυπία Πρόσβαση στο <http://www.newstime.gr> Ανάκτηση στις 08/04/2012 ΩΡΑ:10:00 μ.μ
18. Βαρδάκας Χ., (2010) Ένωση Ιδιοκτητών Επαρχιακού τύπου Πρόσβαση στο <http://www.eiet2.gr> Ανάκτηση στις 09/04/2012 ΩΡΑ: 21:00μ.μ
19. Πρόσβαση στο <http://webcache.googleusercontent.com> Ανάκτηση στις 06/04/2012 ΩΡΑ: 22:00μ.μ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΠΡΑΞΗΣ (ΤΔΠΠ)

ΕΤΠΑ - ΤΑΜΕΙΟΥ ΣΥΝΟΧΗΣ - ΕΚΤ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΤΜΗΜΑ Α: ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΠΡΑΞΗΣ.....	103
ΤΜΗΜΑ Β: ΦΥΣΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ.....	108
ΤΜΗΜΑ Γ: ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	112
ΤΜΗΜΑ Δ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ.....	114
ΤΜΗΜΑ Ε: ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΠΡΑΞΗΣ.....	119
ΤΜΗΜΑ ΣΤ: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ.....	122
ΤΜΗΜΑ Ζ: ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΓΙΑ ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ.....	125
ΤΜΗΜΑ Η: ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΓΙΑ ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΚΤ.....	126

ΤΜΗΜΑ Α: ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΠΡΑΞΗΣ

1:ΚΩΔ. ΠΡΑΞΗΣ (ΟΠΣ)		2:ΚΩΔ. ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ	ΚΩΔ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ
3:ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ	Δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς εργασίας στην Περιφέρεια - Περιφερειακή Ενότητα (Νομός).....		
4:ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ	Creating local employment through community services in the region Region unit		
5:ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ	ΝΑΙ		ΟΧΙ
			6: ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΛΕΙΔΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ

ΚΩΔΙΚΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ			
7:ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ		8:ΚΩΔ.	
9:ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ		10:ΚΩΔ.	
11:ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		12:ΚΩΔ.	
13:ΣΤΟΧΟΣ		14:ΚΩΔ.	
15:ΤΑΜΕΙΟ		16:ΚΩΔ.	
17:ΤΟΜΕΑΣ		18:ΚΩΔ.	
19:ΥΠΟΤΟΜΕΑΣ		20:ΚΩΔ.	
21: ΚΩΔΙΚΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ		22:ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΚΩΔΙΚΟΣ 1	

ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ							
23:ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΗΣ	1.1 Υλοποίηση ενεργών και προληπτικών μέτρων στην αγορά εργασίας	1.2 Τοπικά σχέδια για την απασχόληση, προσαρμοσμένα στα ανάγκες των τοπικών αγορών εργασίας	24:ΚΩΔ.	66		25:ΠΟΣΟΣ ΤΟ	100
	2.1	2.2	ΚΩΔ.			ΠΟΣΟΣΤΟ	
26:ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	1. Κοινωνική εργασία, υπηρεσίες προς το κοινωνικό σύνολο, κοινωνικές και ατομικές υπηρεσίες		27:ΚΩΔ.	20		28:ΠΟΣΟΣ ΤΟ	100
	2.		ΚΩΔ.			ΠΟΣΟΣΤΟ	
29:ΜΟΡΦΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ			30:ΚΩΔ.				
31:ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Ή ΝΟΜΟΣ / ΟΤΑ)	1.1 ΠΕΡΙΦΕΡΙΑ	1.2 ΝΟΜΟΣ	32:ΚΩΔ. (NUTS/L AU)	...		33:ΠΟΣΟΣ ΤΟ	100
	2.1	2.2	ΚΩΔ. (NUTS/L AU)		ΠΟΣΟΣΤΟ	
34:ΕΔΑΦΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ	1.		35:ΚΩΔ.			36:ΠΟΣΟΣ ΤΟ	
	2.		ΚΩΔ.			ΠΟΣΟΣΤΟ	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΠΡΑΞΗΣ				
37:Α/Α ΤΔΠ	38:ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ		39:ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
	Συμπληρώνετε τον αρ. πρωτ.....	Συμπληρώνετε την ημερομηνία πρωτ.		

40:ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ					41:ΚΩ Δ.	
42:ΣΤΟΙΧΕΙ Α ΝΟΜΙΜΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠ ΟΥ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧ ΟΥ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝ ΥΜΟ	ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ				ΥΠΟΓΡΑΦ Η & ΣΦΡΑΓΙΔΑ
	ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΦΟΡΕΑ					
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ					
43:ΣΤΟΙΧΕΙ Α ΥΠΕΥΘΥΝ ΟΥ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ / ΑΡΜΟΔΙΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩ ΝΙΑΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝ ΥΜΟ					ΥΠΟΓΡΑΦ Η
	ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΦΟΡΕΑ					
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ					
	ΤΗΛΕΦΩΝΟ		FA X		E- MAIL	

44:ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ						45:ΚΩ Δ.	
46:ΣΤΟΙΧΕΙ Α ΝΟΜΙΜΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠ ΟΥ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝ ΥΜΟ					ΥΠΟΓΡΑΦ Η & ΣΦΡΑΓΙΔΑ	
	ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΦΟΡΕΑ						
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ						
	ΤΗΛΕΦΩΝΟ		FA X		E- MAIL		

47:ΦΟΡΕΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ						48:ΚΩ Δ.	
49:ΣΤΟΙΧΕΙ Α ΝΟΜΙΜΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠ ΟΥ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝ ΥΜΟ					ΥΠΟΓΡΑΦ Η & ΣΦΡΑΓΙΔΑ	
	ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΦΟΡΕΑ						
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ						
	ΤΗΛΕΦΩΝΟ		FA X		E- MAIL		

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ						
50:ΦΟΡΕΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ		ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ			51:ΚΩ Δ.	
52:ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ		ΑΝΝΑ ΣΤΡΑΤΙΝΑΚΗ Γ.ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ		ΥΠΟΓΡΑΦΗ		
53:ΑΡΜΟΔΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ		ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ			54:ΚΩ Δ.	1011410
55:ΣΤΟΙΧΕΙ Α ΝΟΜΙΜΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠ ΟΥ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑ Σ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝ ΥΜΟ	ΠΟΥΡΝΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ				
	ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΦΟΡΕΑ	ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ				
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΠΕΙΡΑΙΩΣ 40, 10182 ΑΘΗΝΑ				
	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	213516405	FA X		E- MAIL	
56: ΚΩΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ Π.Δ.Ε. ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ Ή ΕΙΝΑΙ ΗΔΗ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗ Η ΠΡΑΞΗ		E034/8			57:ΚΩΔ. ΠΡΑΞΗΣ ΣΑ, (εάν προϋπάρχει)	
58:ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΙΣΤΩΣΗ ΕΤΟΥΣ					58.1: ΕΤΟΣ	2012

ΤΜΗΜΑ Β: ΦΥΣΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

59:ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΡΑΞΗΣ

1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΡΑΞΗΣ, με αναφορά στα βασικά τεχνικά / λειτουργικά κ.α. χαρακτηριστικά της.

Η πράξη αφορά στη «Δημιουργία θέσεων απασχόλησης κοινωφελούς χαρακτήρα έως 5 μήνες διάρκειας, σε τοπικό επίπεδο στη ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ στην Περιφερειακή ενότητα» Αποσκοπεί στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης μέσω πρόσληψης ατόμων, για την υλοποίηση προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα σε συνεργασία με τους συμπράττοντες φορείς, όπως αποτυπώνεται στο μνημόνιο συνεργασίας, όπου αναφέρονται το περιεχόμενο της πράξης, το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και οι αρμοδιότητες του κάθε φορέα.

Το προτεινόμενο έργο εντάσσεται στο Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» στον Αξονα Προτεραιότητα 7 «Διευκόλυνση της πρόσβασης στην Απασχόληση στις 8 περιφέρειες σύγκλισης και είναι σύμφωνο με τις προβλέψεις σχετικής πρόσκλησης.

Το έργο θα υλοποιηθεί με την απασχόληση ανέργων σε θέσεις που διατίθενται από τους Συμπράττοντες Φορείς σε τομείς που ο δικαιούχος δραστηριοποιείται. Η υλοποίηση των ενεργειών αυτών βασίζεται σε μνημόνια συνεργασίας που έχει υπογράψει ο φορέας μας με αντίστοιχους συμπράττοντες φορείς και τα οποία υποβάλλονται επικαιροποιημένα σύμφωνα με τα εγκεκριμένα στοιχεία της ΕΥΔ του ΕΠ ΑΝΑΔ. Ακολουθεί συνοπτική παρουσίαση του φυσικού αντικείμενου κάθε μνημονίου το οποίο θα αποτελέσει διακριτό Υποέργο στο έργο που θα υλοποιήσει ο φορέας μας στην περιφερειακή Ενότητα.

Ι) ΥΠΟΕΡΓΟ 1 (ΜΝΗΜΟΝΙΟ): «Δημιουργία Θέσεων Απασχόλησης στην περιφερειακή ενότητα (νομό)σε δράσεις “**ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ**”, στο/η “**ΣΥΜΠΡΑΤΤΩΝ ΦΟΡΕΑ**” με Σύνολο Ωφελουμένων άτομα.

Περιγράψτε τις ενέργειες/δράσεις που το συνθέτουν / τη σκοπιμότητα / τον αριθμό των ωφελουμένων /ειδικότητες που θα απαιτηθούν/ αναμενόμενα παραδοτέα.

Ενέργεια 1.1.....

Ενέργεια 1.2.....

II) ΥΠΟΕΡΓΟ 2 (ΜΝΗΜΟΝΙΟ) «Δημιουργία Θέσεων Απασχόλησης στην περιφερειακή ενότητα (νομό)

.....σε δράσεις “ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ”, στο/η “ΣΥΜΠΡΑΤΤΩΝ ΦΟΡΕΑ” με Σύνολο Ωφελουμένωνάτομα.

Περιγράψτε τις ενέργειες που το συνθέτουν / τη σκοπιμότητα / τον αριθμό των ωφελουμένων / ειδικότητες / ειδικότητες που θα απαιτηθούν/ αναμενόμενα παραδοτέα.

Ενέργεια 1.1.....

Ενέργεια 1.2.....

Συμπληρώνονται όλα τα μνημόνια-Υποέργα

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΑΞΗΣ (ανάλυση και αιτιολόγηση της σκοπιμότητας υλοποίησης των επί μέρους υποέργων της πράξης)

Σκοπός της πράξης είναι η απασχόληση ανέργων για χρονικό διάστημα έως 5 μήνες, μέσω πρόσληψης τους για την υλοποίηση προγραμμάτων κοινωφελούς εργασίας στο πλαίσιο της συνεργασίας τοπικών φορέων και μη κερδοσκοπικών φορέων.

Ειδικότερα: Αναφέρατε τη σκοπιμότητα υλοποίησης των επιμέρους υποέργων της πράξης π.χ

- Η ενίσχυση της απασχόλησης των νέων μέσω ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης
- Βελτίωση των της αποτελεσματικότητας των πολιτικών απασχόλησης
- Προώθηση του σκοπού της κοινωφελούς εργασίας
- Η οικονομική ενίσχυση των μακροχρονίως ανέργων
- Η ενίσχυση των πλέον ευάλωτων τμημάτων των ανέργων.
- Απασχόληση με πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.
- Η προώθηση κουλτούρας συνεργασιών σε τοπικό επίπεδο για την προώθηση κοινών στόχων.

Η πράξη θα υλοποιηθεί με ίδια μέσα (αυτεπιστασία) και ως δικαιούχος αναλαμβάνουμε την πραγματοποίηση και την διεκπεραίωση κάθε διοικητικής πράξης για την υλοποίησή του συνόλου του έργου.

Η διαδικασία επιλογής ωφελουμένων θα γίνει με τους όρους που η ΕΥΔ ΕΠΑΝΑΔ έχει προδιαγράψει ενώ θα τηρηθούν όλες οι προϋποθέσεις που σχετίζονται με την συμμετοχή του ΑΣΕΠ στην διαδικασία.

Η δημοσιοποίηση της ανακοίνωσης πρόσληψης των ωφελουμένων της πράξης θα γίνει με δημοσιεύσεις στο τύπο, στο διαδίκτυο, στον τοπικό ΟΑΕΔ και με κάθε πρόσφορο μέσο σύμφωνα με τα οριζόμενα στην πρόσκληση της ΕΥΔ ΕΠΑΝΑΔ και στον σχετικό Κανονισμό δημοσιότητας 1828/2006 της Ε.Ε.

Η παραλαβή των αιτήσεων και η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των υποψηφίων για τον Νομό θα γίνεται στην Διεύθυνση: Οδός

.....Αριθμός.....Πόλη.....

3. ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΠΡΑΞΗΣ (αναφορά στα παραδοτέα κάθε υποέργου)

Μέσω της υλοποίησης της πράξης θα ωφεληθούν συνολικά άνεργοι

Περιγράψτε τα παραδοτέα του φυσικού αντικείμενου κάθε υποέργου (ανθρωπομήνες, έργο που θα παραχθεί κ.λ.π. Τα σχετικά μεγέθη εφόσον μπορούν να ποσοτικοποιηθούν π.χ Km ή km² που θα καθαριστούν, m² που θα γίνει ελαιοχρωματισμός κ.λ.π

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΥΠΟΕΡΓΩΝ				
60: Α/ Α	61:ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	62: ΕΙΔΟΣ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	63: ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣ ΜΟΣ	64:ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΡΗΤΡΑΣ ΕΥΕΛΙΞΙΑΣ
1.	Συμπληρώνετε τους τίτλους των υποέργων	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΕΚΤ	Π/Υ	
2.				
3.				

4.				
----	--	--	--	--

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΥΠΟΕΡΓΩΝ						
65: Α/ Α	66:ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΦΑΡΜΟΖΟΜΕΝΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ		69.1:ΗΜ/ΝΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ/ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	69.2:ΗΜ/ΝΙΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	69.3: ΗΜ/ΝΙΑ ΝΟΜΙΚΗΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ
		67: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	68: ΚΩΔ			
1.	N.3316	ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΕΡΓΩΝ ΜΕ ΙΔΙΑ ΜΕΣΑ	09	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΡΩΤΟΙ ΟΙΚΕΙΑΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	(ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΔΠ)
2.						
3.						
4.						

70:ΗΜ/ΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΠΡΑΞΗΣ	ΗΗ – ΜΜ – ΕΕΕΕ (εκτιμώμενη ημερομηνία έναρξης πρώτου Υποέργου –μνημονίο συνεργασίας)	71:ΗΜ/ΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΠΡΑΞΗΣ	ΗΗ – ΜΜ – ΕΕΕΕ (ημ/νια ολοκλήρωση του τελευταίου Υποέργου (μνημόνιο συνεργασίας)
--------------------------	---	------------------------	---

72:ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΑΞΗΣ	Από την έναρξη υλοποίησης μέχρι την ολοκλήρωση
---------------------------------------	--

του τελευταίου Υποέργου (μνημόνιο συνεργασίας).

73:ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΑΠΟΚΛΙΣΕΩΝ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Αναφορά ενδεχόμενων κινδύνων μη τήρησης των χρόνων υλοποίησης (ημερομηνίες έναρξης – λήξης) της πράξης βάσει του σχεδιασμού υλοποίησης της.

ΤΜΗΜΑ Γ: ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΝ			
74:ΚΩΔΙΚΟΣ	75:ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	76:ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	77:ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ
5031	Αριθμός ανέργων που ωφελούνται από ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩ N
5046	Αριθμό εγγεγραμμένων ανέργων που ωφελούνται από ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης και βρίσκουν/παραμένουν σε θέση εργασίας 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση της παρέμβασης	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩ N

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ			
78:ΚΩΔΙΚΟ Σ	79:ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	80:ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	81:ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ			
82:ΚΩΔΙΚΟ Σ	83:ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	84:ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	85:ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ Ε.Π.			
86.1:ΚΩΔΙΚΟ ΟΣ	87.1:ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	88.1:ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	89.1:ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ

ΜΗ ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ Ε.Π.			
86.2:ΚΩΔΙΚΟΣ	87.2:ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	88.2:ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	89.2:ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ

ΤΜΗΜΑ Δ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

90: ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΥ ΟΡΓΑΝΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	ΝΑΙ		ΟΧΙ		ΔΕΝ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ	
91: ΑΡΜΟΔΙΟ ΟΡΓΑΝΟ						
92: ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΥ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΟΥ	ΝΑΙ		ΟΧΙ		ΔΕΝ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ	
93: ΑΡΜΟΔΙΟ ΟΡΓΑΝΟ						

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΠΡΑΞΗΣ

<p>94:ΚΡΙΣΙΜΟΤΗΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΡΑΞΗ :</p>	<p>Το ποσοστό ανεργίας στην Περιφέρεια είναικαι ειδικότερα για το Νομόσύμφωνα με την καταγραφή ελληνικής στατιστικής αρχής για το έτος..... Στη παρούσα χρονική στιγμή που η ανεργία αυξάνει η προτεινόμενη πράξη έρχεται να δώσει μια απάντηση στην τόνωση της απασχόλησης με την δημιουργία θέσεων στους δικαιούχους, μέσω της πρόσληψης ατόμων για την υλοποίηση προγραμμάτων κοινωφελούς εργασίας σε συνεργασία με τους συμπράττοντες φορείς.</p> <p>Παραθέστε ειδικότερα στοιχεία για την περιοχή υλοποίησης που τεκμηριώνουν την επιλογή των δράσεων που έχουν επιλεγεί.</p>
<p>95:ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ / ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ</p>	<p>Τα οφέλη του προγράμματος διαχέονται άμεσα στους ωφελούμενος στους οποίους απευθύνεται στηρίζοντας την απασχόληση σε μια εποχή που οι θέσεις εργασίας συρρικνώνονται, τονώνοντας το αίσθημα ασφαλείας και σιγουριάς και συμβάλλοντας σημαντικά στο οικογενειακό εισόδημα. Παράλληλα δίνει την δυνατότητα να διατηρήσουν τη σχέση τους με την αγορά εργασίας οι ωφελούμενοι άνεργοι. Προβάλλονται καλές και καινοτόμες πρακτικές για την αποτελεσματικότητα των πολιτικών απασχόλησης, προτείνοντας ένα διαφορετικό μοντέλο το οποίο μπορεί να μετεξελιχθεί σε μια κοινωνική οικονομία. Την ίδια στιγμή δημιουργεί οφέλη στους συμπράττοντες φορείς μέσω των ενεργειών που εντάσσονται στο σχέδιο και οι οποίες συμβάλλουν στην καλύτερη ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εξυπηρέτησης των πολιτών. Το ίδιο σημαντική κρίνεται και η συμβολή στην τόνωση της τοπικής οικονομίας καθώς ενισχύει την αγοραστική δύναμη των ωφελουμένων με αποτελέσματα που αποτυπώνονται σε όλες τις εκφάνσεις της τοπικής και όχι μόνο, αγοράς.</p> <p>Αναφέρατε τα αναμενόμενα οφέλη από την υλοποίηση της</p>

	πράξης
--	--------

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ				
96:ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΝΑΙ	ΟΥΔΕΤΕΡ ΕΣ	
Δημιουργία θέσεων απασχόλησης μέσω της κοινωφελούς εργασίας				
97:ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΜΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΝΑΙ	ΟΥΔΕΤΕΡ ΕΣ	
Η πράξη δίνει την ευκαιρία για ένταξη στην αγορά εργασίας και ανέργων που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες που πλήττονται ιδιαίτερα από την ανεργία, μειώνοντας έτσι τους κινδύνους του κοινωνικού αποκλεισμού, απαραίτητη προϋπόθεση για τη διασφάλιση της ισότιμης αντιμετώπισης όλων των πολιτών				
98:ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΝΑΙ	ΟΥΔΕΤΕΡ ΕΣ	
Εφαρμογή νέων πολιτικών και εργαλείων απασχόλησης (κοινωφελής εργασία) στην αγορά εργασίας προς όφελος των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού. για την αντιμετώπιση των διακρίσεων στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας.				
99:ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΘΕΤΙΚΕΣ		ΟΥΔΕΤΕΡ ΕΣ	
Ανάλογα με το φυσικό αντικείμενο της πράξης αναφέρατε ότι «Μέσω των προτεινόμενων ενεργειών αναμένεται η ουσιαστική αναβάθμιση και βελτίωση του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος στην περιοχή εφαρμογής της πράξης» ή είναι περιβαλλοντικά ουδέτερο				
100:ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ				

ΠΡΑΞΗ ΣΕ ΕΚΤΕΛΕΣΗ			
101.1: ΕΡΓΟ ΓΕΦΥΡΑ		101.2: ΑΛΛΟ	
102: ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ			
103: ΚΩΔ. ΟΠΣ			
104: ΚΩΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΔΕ		105: ΚΩΔ. ΠΡΑΞΗΣ ΣΑ	
106: ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ			
107: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΓΙΑ ΕΡΓΟ ΓΕΦΥΡΑ			
(επισυνάπτονται όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά που τεκμηριώνουν το φυσικό αντικείμενο που εκτελέστηκε και τις δαπάνες που βάρυναν το Γ' ΚΠΣ, εφόσον δεν είναι διαθέσιμα στην οικεία Δ.Α.)			
108: ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΠΡΑΞΗΣ Γ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (μόνο για έργα γέφυρες)			

109: Η ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΡΑΞΗ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΑΛΛΗΣ ;	ΝΑΙ		ΟΧ Ι	
110: ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ				
111: ΚΩΔ. ΟΠΣ (ΓΙΑ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ)				
112: ΚΩΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ		113: ΚΩΔ. ΠΡΑΞΗΣ		

ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΔΕ		ΣΑ	
114: ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ			
115:ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΕ Ή ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ			
116:ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΠΡΑΞΗΣ			

117:ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΜΕ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΤΟΜΕΑΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	
<p>Αναφέρατε τη συνέργεια της πράξης με επιμέρους τομειακές πολιτικές</p>	

118:ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ / ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΡΑΞΕΙΣ	
(α) Πράξεις που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ» ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 7 : «ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΙΣ ΟΚΤΩ (8) ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ»
(β) Πράξεις που χρηματοδοτούνται από άλλες πηγές	
119:ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΣΧΕΔΙΑΖΟΜΕΝΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ	
(α) Πράξεις που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία	Τοπικά Ολοκληρωμένα Προγράμματα Απασχόλησης Ίδρυση κοινωνικών επιχειρήσεων
(β) Πράξεις που χρηματοδοτούνται από άλλες πηγές	
Παρατηρήσεις	

ΤΜΗΜΑ Ε: ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΠΡΑΞΗΣ

120: ΦΑΣΗ / ΣΤΑΔΙΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Η ΠΡΑΞΗ

Συνοπτική περιγραφή:

α) των απαιτούμενων ενεργειών για την έναρξη της υλοποίησης ή την υλοποίηση της πράξης που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι το χρόνο υποβολής της πρότασης (π.χ. εκπόνηση μελετών, τευχών δημοπράτησης, κ.λπ)

- Αναφέρατε τις ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί και οι οποίες είναι προαπαιτούμενο για την έναρξη της υλοποίησης. π.χ

κατάρτιση και υπογραφή των επικαιροποιημένων μνημονίων σύμφωνα με τα εγκεκριμένα στοιχεία της ΕΥΔ του ΕΠ ΑΝΑΔ με τους συμπράττοντες φορείς,

- Επεξεργασία και αποστολή της ανακοίνωσης πρόσληψης ωφελουμένων προς έγκρισης στο ΑΣΕΠ – κοινοποίηση στην ΕΥΔ του ΕΠ ΑΝΑΔ

- Ρυθμίσεις μεταξύ των συνεργαζόμενων φορέων.

β) των διοικητικών ενεργειών που έχουν γίνει από το δικαιούχο ή από τρίτους (π.χ. αδειοδοτήσεις, εγκρίσεις, κλπ)

απαραίτητες διοικητικές ενέργειες όπως αποφάσεις ή σχετικές αδειοδοτήσεις απαραίτητες για την υλοποίηση δράσεων.

Λήψη απόφασης αυτεπιστασίας από τον Δικαιούχο και αποστολή της στην Μονάδα Γ' προεγκρίσεων και ελέγχων της ΕΥΑ ΕΠΑΝΑΔ.

Άλλες απαιτούμενες αποφάσεις

121: ΕΧΕΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΕΙ Η ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΘΑ ΥΛΟΠΟΙΗΘΕΙ Η ΠΡΑΞΗ;	ΝΑ		ΟΧ		ΔΕΝ ΑΠΑΙΤΕ ΙΤΑΙ	
	Ι		Ι			
122: ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΡΝΗΤΙΚΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ ΑΝΑΦΕΡΑΤΕ ΤΙΣ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ						

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ			
123: ΦΟΡΕΑΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	Αναγράφετε το φορέα επιβεβαίωσης διαχειριστικής επάρκειας	124: ΚΩΔΙΚΟ Σ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣ ΗΣ	

ΤΜΗΜΑ ΣΤ: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

125: ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΦΠΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	Κανονικό		Μεικτό		Εξαιρούμενο	
126: Από την πράξη παράγονται έσοδα στο δικαιούχο (κύριο του έργου), υπαγόμενα σε ΦΠΑ;	ΝΑΙ			ΟΧΙ		

127: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΜΜΕΣΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ (σταθερό ποσοστό επί των άμεσων δαπανών) (%)	Το % υπολογίζεται βάσει των εγκεκριμένου ποσών
--	--

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ					
128:ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ		129:ΠΡΟΤΕΙΝ ΟΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	130:ΣΥΝΟΛΙΚ Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (μετά την αξιολόγηση)	131:ΕΠΙΠΛΕΞΙΜ Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΑΠΟ Ε.Π.	132:ΜΗ ΕΠΙΠΛΕΞΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΑΠΟ Ε.Π. (αναστασια για το έργο)
Γ. Άμεσες Δαπάνες	1α. Βάσει παραστατικών	i. ποσό χωρίς ΦΠΑ	Εγκεκριμένες άμεσες δαπάνες		
		ii. ΦΠΑ			
	1β. Κατ' αποκοπή βάσει μοναδιαίου κόστους				

	1γ. Κατ' αποκοπή ποσό					
	Σύνολο					
2. Εμμεσές Δαπάνες	2α. Βάσει παραστατικών	i. ποσό χωρίς ΦΠΑ	Εμμεσές εγκεκριμένες δαπάνες			
		ii. ΦΠΑ				
	2β. Κατ' αποκοπή βάσει σταθερού ποσοστού επί των αμέσων δαπανών					
3. Αγορά εδαφικών εκτάσεων						
133: ΣΥΝΟΛΑ			Σύνολο εγκεκριμένου Π/Υ			

134: ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ (Μόνο για συμβάσεις παραχώρησης / ΥΓΟΣ)	0	
135: ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ		

136: ΦΟΡΕΑΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΔΑΝΕΙΟΥ		137: ΠΟΣΟ ΔΑΝΕΙΟΥ	0
--------------------------------------	--	--------------------------	---

138: Η ΠΡΑΞΗ ΠΑΡΑΓΕΙ ΕΣΟΔΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΟΡΙΖΟΜΕΝΑ ΣΤΟ ΑΡ. 55 ΤΟΥ ΚΑΝ. 1083/06;	ΝΑΙ		ΟΧΙ	X
--	-----	--	-----	---

139: ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ		140: ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΓΙΑ	
-------------------------------------	--	--	--

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ (%)		ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ	
-----------------------	--	---	--

141.1: ΠΟΣΟ ΙΔΙΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ (μόνο για νομικά πρόσωπα που συμμετέχουν με ίδιους πόρους, δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν εγγράφεται στο ΠΔΕ)	0	141.2: ΦΠΑ (μόνο για τις περιπτώσεις που ο ΦΠΑ δεν εγγράφεται στο ΠΔΕ)	0
---	---	---	---

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ			
142: ΠΟΣΟ ΚΩΔΙΚΟΥ Π/Υ (1)		143: ΠΟΣΟ ΚΩΔΙΚΟΥ Π/Υ (2)	

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΠΡΑΞΗΣ				
144: ΕΤΟΣ	145: ΠΡΟΤΕΙΝΟ ΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	146: ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΑΠΟ ΕΠ	ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ στο ΠΔΕ	
			147: ΠΟΣΟ ΚΩΔΙΚΟΥ Π/Υ(1)	148: ΠΟΣΟ ΚΩΔΙΚΟΥ Π/Υ (2)
2012	Πρόβλεψη δαπάνης για το 2012			
2013	Πρόβλεψη δαπάνης για το			

	2013			
.....				
149: ΣΥΝΟΛΑ	Σύνολο Π/Υ			

ΤΜΗΜΑ Ζ: ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΓΙΑ ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΜΕΣΩΝ / ΕΜΜΕΣΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΡΑΞΗΣ		
ΑΜΕΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ		
150: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΑΠΑΝΗΣ	151: ΚΩΔ:	152: ΠΟΣΟ
ΑΜΟΙΒΕΣ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ		
ΕΜΜΕΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ		
153: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΑΠΑΝΗΣ	154: ΚΩΔ:	155: ΠΟΣΟ
ΕΜΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΟ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΞΗ		

ΤΜΗΜΑ Η: ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΓΙΑ ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΚΤ

ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ				
156: ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ		157: ΚΩΔ		
158: ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ	1.	159: Κ ΩΔ.		160: ΠΟΣΟΣΤΟ
	2.	ΚΩΔ.		ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΟΧΗ 2007-2013				
161: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ	1.	162: ΚΩΔ.		163: ΠΟΣΟΣΤΟ
	2.	ΚΩΔ.		ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ (Ε.Π.Μ)				
164: Η ΠΡΑΞΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΜΕ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ Ε.Π.Μ.	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
165: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ /ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ				